BIURO PRASOWE ORGANIZACJI SJONISTYCZNEJ W POLSCE.

Materjały w sprawie żydowskiej w Polsce.

▽ △ ▽

Pod redakcją I. Grünbauma.

ZESZYT TRZECI

Żydzi jako mniejszość narodowa.

CZĘŚĆ DRUGA.

Żydowski Samorząd Gminny.

▽ △ ▽

WARSZAWA

1920.

BIURO PRASOWE ORG... w POLSCE.

Materjały w sprawie żydowskiej w Polsce.

▽ △ ▽

Pod redakcją I. Grünbauma.

ZESZYT TRZECI

Żydzi jako mniejszość narodowa.

CZĘŚĆ DRUGA.

Żydowski Samorząd Gminny.

▽ △ ▽

WARSZAWA

1920.

Organizacja Żydowskiego Samorządu Gminnego.

Druk. „Hacefira", Warszawa, Leszno 54.

Podstawowe zagadnienia.

Do najbardziej podstawowych zagadnień życia żydowskiego należy bezsprzecznie sprawa organizacji gminy żydowskiej. Gmina, która istniała przed wojną, została przez burzę wojenną, przez przewroty społeczne, będące następstwem wojny, prawie że zburzona doszczętnie. Zresztą i przed wojną nie czyniła ona zadość stawianym przez społeczeństwo żydowskie wymaganiom, nie odpowiadała swą organizacją i kompetencją ani potrzebom społeczeństwa ani jego żądaniom. Dążenie do zreformowania ustroju gminnego w Polsce i Rosji było bardzo silne i wzrastało z każdym niemal rokiem. Żydostwo nie mogło się już zadowolnić archaicznemi formami gmin i parło coraz silniej do stworzenia nowej gminy, opartej na nowych zasadach, odpowiadających potrzebom mas i duchowi czasu.

Walka w gminach i dokoła gmin.

W byłej Kongresówce, gdzie gminy, bądź co bądź, były uznane przez państwo, gdzie miały jakąś odrobinę władzy - prawo opodatkowania swych członków - toczyła się przed wojną zażarta walka wewnętrzna o demokratyzację gminy, o rozszerzenie jej kompetencji. Szło przedewszystkiem o to, ażeby gmina żydowska objęła swą kompetencją całokształt spraw i potrzeb żydowskich w danym mieście, ażeby kierownictwo jej sprawami przeszło do rąk ludzi powołanych, cieszących się zaufaniem mas żydowskich, ażeby gmina była rzeczywistą reprezentacją żydostwa. Na pierwszym planie stała sprawa zmiany ordynacji wyborczej w kierunku dopuszczenia mas ludowych do udziału w wyborach. Walka ta do zwycięstwa nie doprowadziła, gdyż archaiczna ordynacja wyborcza oddała gminę w ręce elementów najbardziej konserwatywnych i wrogo usposobionych względem wszelkiego postępu społecznego i narodowego w żydostwie, ale wstrząsnęła podstawami starego ustroju gminnego i niezmiernie przyczyniła się do spopularyzowania hasła powszechnej gminy ludowej.

Nowe gminy w Rosji.

Tam gdzie gminy zorganizowanej nie było (na ziemiach litewsko-białoruskich, na Ukrainie, w Rosji) tam coraz bardziej utrwalało się w społeczeństwie żydowskiem

dążenie do stworzenia gminy. Dążenie to ujawniło się jeszcze przed wojną w programach wszystkich partji, które postawiły sprawę gmin na pierwszym planie, szczególniej zaś podczas wojny, kiedy zwrócono się do rządu rosyjskiego z żądaniem powołania do życia w każdem mieście wybranej reprezentacji żydowskiej. Po wybuchu rewolucji natychmiast przystąpiono na całej przestrzeni republiki rosyjskiej do organizacji gmin żydowskich. Za zgodą wszystkich bez wyjątku partji żydowskich przystąpiono do wyborów zarządów gmin. Wybory były pięcioprzymiotnikowe bez różnicy płci i odbyły się wszędzie bez przeszkód. W głosowaniach brał udział znaczny odsetek ludności żydowskiej, pomimo że wybory te wyznaczone były nie przez instytucje rządowe, lecz przez dobrowolnie ad hoc zorganizowane komitety żydowskie. Nie zdążono jednak zalegalizować gmin, nie zdążono przeprowadzić w drodze prawodawczej ustawy o gminach. Istniało bowiem przekonanie, że ustawę taką opracować ma Wszechrosyjski Zjazd Żydowski, a Konstytuanta Wszechrosyjska ma ją zatwierdzić. Wybory (pięcioprzymiotnikowe bez różnicy płci) do Zjazdu Wszechrosyjskiego odbyły się, ale sam Zjazd już się odbyć nie mógł z powodu przewrotu bolszewickiego.

Gminy jednak istniały i rozwijały się pomyślnie. Nie mając prawa opodatkowania, potrafiły one budżety swe pokryć drogą dobrowolnych składek. Żydostwo widziało w nich swą prawowitą reprezentację, która zaspakajała wszystkie jego specyficzne potrzeby zbiorowe. Zaczął się już nawet proces centralizacji gmin. W Moskwie, w czerwcu 1918 r. odbył się Zjazd przedstawicieli zarządów gmin, który stworzył Związek Gmin i Centralny Zarząd (Waad).

Praca centralnego Waadu i gmin miejscowych rozwijała się naogół pomyślnie, lecz przerwana została gwałtownie przez bolszewików, którzy wprowadzając dyktaturę proletarjatu w społeczeństwie żydowskiem, rozpędzili zarządy gmin, jako instytucje demokratyczne.

Na Ukrainie. Jedynie na Ukrainie ministerstwo do spraw żydowskich zalegalizowało gminy. Nie przeprowadziło ono wprawdzie ustawy gminnej, ale ogłosiło w drodze przez prawo przewidzia-

nej ordynację wyborczą, na której zasadzie odbyły się na Ukrainie wybory do Zarządów gmin. I na Ukrainie również odbył się Zjazd Przedstawicieli Gmin (Tymczasowe Zgromadzenie Narodowe), który wybrał Centralny Zarząd, t. zw. sekretarjat narodowy. Panowanie bolszewików na Ukrainie było, oczywiście, zgubne dla tej instytucji, jak i dla gmin wogóle.

W Polsce. W Polsce rozwój gmin szedł inną drogą. Społeczeństwo żydowskie nie tworzyło tu bezpośrednio. Warunki polityczne uniemożliwiały taką swobodną twórczość. Wobec prawnopaństwowego charakteru gmin żydowskich w Polsce i wobec położenia żydów w kraju, sprawa ta była zawsze wybitnie polityczną. Okupacyjne władze niemieckie narzuciły żydom statut gminny (statut żydowskiego towarzystwa religijnego), w którym podkreślili charakter wyznaniowy organizacji żydów, przekazując jednak tej organizacji żydowskie szkolnictwo ludowe i wogóle pieczę nad wychowaniem; rozszerzyli znacznie prawo wyborcze, pozostawili jednak cenzus majątkowy i podział na dwie kurje; stworzyli Radę Naczelną, ale prócz ludzi wybranych wprowadzili do niej mianowańców. Statut ten został wprowadzony w życie tylko częściowo: wybory odbyły się tylko w miastach prowincjonalnych b. okupacji niemieckiej. W Warszawie i Łodzi były one wciąż odkładane z powodu wpływów asymilatorów, którzy nie chcieli dopuścić do stworzenia scentralizowanej organizacji żydowskiej. Rząd polski stanął po ich stronie i nie dopuścił do wyborów w Warszawie.

Wobec żądań wszystkich prawie partji żydowskich Rząd Polski nie mógł jednak pozostawić sprawy tej nierozstrzygniętą. Dekretem Naczelnika Państwa, wydanym 7-go lutego 1919 r. w przededniu zebrania się Sejmu, powyżej wymieniony statut gminny został rozszerzony na całą Kongresówkę, ale jednocześnie znacznie zmieniony. Przedewszystkiem ograniczono kompetencję gmin do spraw czysto wyznaniowych, wyłączywszy nietylko sprawy szkolno-wychowawcze, ale nawet filantropijne, któremi gminy odtąd nie obowiązane są zajmować się. Rozszerzono prawo wyborcze na wszystkich członków gminy, ale tylko płci męskiej, pozostawiono Naczelną Radę, ale jako instytucję wyłącznie religijną, w której prócz ludzi wybranych, brać będą

udział także i ludzie mianowani przez Rząd, nietylko świeccy, ale nawet i duchowni, rabini. W ten sposób rząd katolicki decydować będzie o składzie Żydowskiej Rady Wyznaniowej. Dekret ten wniesiony został do Sejmu i wobec tego może być wprowadzony w życie, pomimo że nie otrzymał on jeszcze sankcji Sejmu i że społeczeństwo żydowskie wypowiedziało się przez usta swych przedstawicieli w Sejmie, w prasie, na zgromadzeniach ludowych w całym kraju przeciwko niemu, uważając go za narzucony wbrew jasno wyrażonej woli całej ludności żydowskiej, która żąda wyborów pięcioprzymiotnikowych bez różnicy płci i gmin narodowych o kompetencji, obejmującej również sprawy wychowania i pomocy społecznej.

Chaos obecny. Obecnie w Rzeczypospolitej Polskiej panuje w stosunku do ustroju gmin żydowskich chaos niezmierny. W niektórych miastach (nawet dość licznych) byłej Kongresówki, a mianowicie w miastach byłej austrjackiej okupacji obowiązuje dotychczas stare prawo z 1821 r. o dozorach bóżnicznych, przyczem wyborów nie było już od lat pięciu i więcej; w innych miejscowościach wprowadzony został w życie statut niemiecki; w Warszawie i w Łodzi mają się odbyć wybory na zasadzie dekretu Naczelnika Państwa; w Poznańskiem obowiązuje stare prawo pruskie, a w Małopolsce i Wschodniej Galicji stare prawo austrjackie; w powiatach białostockim, bielskim i sokolskim, jak i na całej przestrzeni Litwy i Białej Rusi istnieją gminy, których zarządy wyszły z wyborów powszechnych, ale są to instytucje o charakterze prywatnym, nie zaś publiczno-prawnym i pozbawione są prawa opodatkowania swych członków, które to prawo przysługuje gminom w innych częściach Rzpl. Formalnie zaś na tych wszystkich ziemiach obowiązuje stare prawo rosyjskie, nie uznające wcale gmin.

Konieczność stworzenia organizacji gminnej. Chaos ten musi być wreszcie usunięty. Musi być stworzona jednolita organizacja żydostwa polskiego w całem Państwie. Żydostwo polskie musi otrzymać możność zaspakajania swych potrzeb zbiorowych za pomocą organizacji, opartej na prawie publicznem i kontrolowanej przez

Rząd. Obecny chaos przynosi szkodę niezmierną nietylko żydom, lecz i państwu całemu, gdyż potrzeby zbiorowe w dziedzinie wychowania i kultury, pomocy społecznej i filantropji poważnego odłamu ludności pozostają zupełnie niezaspokojone, lub w najlepszym razie są zaspakajane niedostatecznie. Wywołuje to niezadowolenie wśród mas, pozbawionych odpowiedniej opieki, i doprowadza do rozpanoszenia się najrozmaitszych stowarzyszeń filantropijnych, nie odpowiadających częstokroć swym zadaniom.

Mniejszość i większość.

Żydzi stanowią mniejszość w miastach, szczególniej w znaczniejszych, w których mieszka większa część żydostwa polskiego, a większość nigdy nie jest w stanie uwzględniać w dostatecznej mierze potrzeb mniejszości. Zwykle nie zna tych potrzeb i nie odczuwa ich. Zarządy miast, wypełniając wolę większości, czynią zadość wymaganiom mniejszości tylko wtedy, gdy są do tego zmuszone. Wywołuje to z konieczności stan ciągłej walki, bezustannych pretensji i żądań, kierowanych do większości, ignorującej potrzeby mniejszości. Walka ta staje się niezmiernie ostrą tam, gdzie większość nie chce uznać mniejszości i jej potrzeb, dąży do zredukowania jej wpływów i znaczenia, do zmniejszenia jej liczby i używa wszystkich środków, aby zmusić mniejszość do zastosowania się we wszystkiem do kultury, języka i form życia większości. Taki stan rzeczy trwa u nas w Polsce. Mieszczaństwo polskie zwalcza żydów na wszystkich polach i dąży wytrwale do wyzyskania maszyny samorządowej przeciwko nim. Nie może być, wobec tego, mowy o tem, ażeby rady miejskie i magistraty, nawet tam gdzie mieszczaństwo nie panuje niepodzielnie, zechciały, chociażby w stopniu minimalnym, uwzględnić potrzeby zbiorowe żydów. Zmuszanie ich do tego nie osiągnie żadnych skutków, może tylko doprowadzić do rozbicia rad miejskich, do unieruchomienia całej maszyny samorządowej, do jeszcze większego zaognienia sprawy żydowskiej, same zaś potrzeby żydostwa pozostaną po staremu niezaspokojone.

Specyficzny charakter żydowskich potrzeb zbiorowych.

Charakter zbiorowych potrzeb żydowskich sprawę tę komplikuje jeszcze bardziej i w silniejszej jeszcze mierze podkreśla konieczność odrębnej żydowskiej organizacji samorządowej. Przepisy religijne, zwyczaje i formy życia żydowskich mas ludowych, język, potrzeby kulturalne i społeczno-ekonomiczne do tego stopnia wyodrębniają żydów z ogółu ludności, że stwarzają konieczność zakładania i utrzymania odrębnych szkół, szpitali, instytucji opieki społecznej, wychowania zawodowego i t. d. Konieczność ta może być nieuznawana jedynie przez tych, którzy dążą do zatarcia wszelkich odrębności życia żydowskiego drogą ucisku lub upośledzenia.

Żydzi posiadają faktycznie swe własne szkolnictwo, które rozwinęło się i zmodernizowało się znacznie w ostatnim dziesiątku lat. Powstał cały szereg szkół ludowych i średnich, utrzymywanych bądź przez stowarzyszenia żydowskie, bądź przez osoby prywatne. Pomimo wysokiego czesnego w gimnazjach żydowskich, otrzymujących bardzo rzadko subwencję rządową, liczba dzieci, które do nich uczęszczają, wzrasta wciąż, gdyż ludność żydowska pragnie dać swej młodzieży prócz wykształcenia ogólnego gruntowne wykształcenie żydowskie, którego szkoły powszechne nie są w stanie dać, pragnie wychować ją w atmosferze żydowskiej, nie zaś w atmosferze niechęci, lekceważenia, a nawet upośledzenia i nienawiści, jaka panuje nieraz w szkołach powszechnych, w których żydzi z natury rzeczy stanowią nieznaczny odsetek.

Szkolnictwo żydowskie cierpi ogromnie z powodu tego, iż jest prywatnem i pozbawionem ogólnego kierownictwa i nadzoru. Chaos, panujący w niem jeszcze obecnie, istnienie chederów i talmud-thor typu średniowiecznego, niewątpliwie da się wytłomaczyć prywatnym charakterem tego szkolnictwa, jego upośledzeniem i brakiem opieki i kontroli zorganizowanego społeczeństwa żydowskiego.

To samo można powiedzieć o szkolnictwie zawodowem, mającem u żydów zupełnie inne niż u nie-żydów zadania, wobec odmiennej struktury społeczno-ekonomicznej, wobec rozpowszechniania się pewnych rzemiosł, a braku innych. To samo dotyczy szpitalnictwa i wogóle sprawy zdrowia publicznego. Same

przepisy religijne o pokarmach wytwarzają konieczność zakładania i utrzymywania szpitali żydowskich, pomijając już kwestję atmosfery, otaczającej chorych, obsługi i t. d.

Jeżeli dodamy do tego jeszcze cały szereg spraw pomocy społeczno-ekonomicznej, które dotyczą wyłącznie żydów, albo u żydów mają zgoła odmienny charakter, aniżeli u nie-żydów, gdyż powstały lub powstają, jako rezultat położenia żydów w kraju, historycznych warunków ich rozwoju,—to otrzymamy cały szereg zagadnień, których ani państwo, ani samorząd nie są w stanie rozwiązać Specyficzne potrzeby te zresztą wywołały i wywołują wciąż jeszcze powstawanie najrozmaitszych instytucji, spełniających niejako funkcje samorządu żydowskiego, ale instytucje te, jako prywatne lub filantropijne, zadaniom swym sprostać nie mogą. Sprostać tym zadaniom, zaspokoić specyficzne potrzeby żydowskie mogłaby tylko organizacja społeczności żydowskiej, organizacja gmin żydowskich, uposażonych w odpowiednie prawa.

Prawno-państwowy charakter organizacji gminnej.

Organizacja gmin żydowskich winna być oparta na prawie publicznem. Gminy winny być uznane za instytucje państwowe, którym państwo oddaje część swej władzy, aby mogły spełniać swe funkcje samorządowe. Pozbawione tego uznania ze strony państwa gminy będą tylko związkami prywatnemi, które nie będą miały ani sił, ani środków dla zaspokojenia potrzeb żydowskich mas ludowych. Brak zaś instytucji, któraby tym potrzebom czyniła zadość, zmusi gminy do faktycznego pełnienia funkcji samorządowych, do reprezentowania żydostwa extra legem. Wytworzy to stan nie do zniesienia, anarchję i chaos zarówno w stosunkach wewnętrznych społeczeństwa żydowskiego, jakoteż w stosunkach między społeczeństwem i państwem. U nas w Polsce, zresztą, traktowanie gmin żydowskich jako związków dobrowolnych, byłoby pozbawieniem ich charakteru instytucji publiczno-prawnych, pozbawieniem praw, przysługujących im dotychczas od roku 1821.

Prawo opodatkowania.

Przedewszystkiem gminom przysługiwać winno nadal prawo opodatkowania swych członków. Jest to właściwie składka gminna, ściągana z członków w drodze przymu-

sowej przez organa policji wykonawczej, tak samo jak wszystkie inne podatki. Zarządy gmin same, stosownie do swoich potrzeb, określają sumę składek i ich wysokość, jak również rozkładają ją na swych członków. Jest to do obecnej chwili jedyne stałe źródło dochodów gmin, pomijając dobrowolne ofiary i legaty.

Subwencja państwowa lub samorządowa wystarcza.

Nie wystarcza to oczywiście na potrzeby gmin nawet w obecnem ich stadjum rozwoju, a tembardziej nie wystarczy przy niezbędnym w przyszłości rozszerzeniu kompetencji. Żydzi, płacąc wszystkie podatki na rzecz państwa i miast, nie mogą być zbytnio obciążeni na rzecz gminy. Byłoby to rażącą niesprawiedliwością. Gminy, zaspakajając potrzeby żydów, odciążałyby bądź co bądź samorządy i państwo, które używałyby środków, dostarczanych także przez żydów, wyłącznie na potrzeby nieżydowskie. Stąd wynika konieczność przydzielenia gminom odpowiednich kwot z sum, przeznaczonych przez państwo lub samorządy na potrzeby, objęte kompetencją gmin. Przydzielenie to odbywać się powinno na podstawie odpowiednio ustalonej proporcji.

Przymus należenia do gminy.

Publiczno-prawny charakter gminy żydowskiej i prawo opodatkowania członków wytwarza przymus należenia do gminy. Każdy żyd z urodzenia należy do gminy żydowskiej. Może on jednak z niej wystąpić, i to nietylko zmieniając religję, ale składając odpowiednią deklarację, która stawia go, oczywiście, poza nawiasem zbiorowego życia żydowskiego i pozbawia go prawa korzystania z jej urządzeń.

W obrębie zaś samej gminy zarządy gmin mają szanować prawa swych mniejszości, przedewszystkiem w szkolnictwie, o ile mniejszości te osiągną odpowiednią, przez ustawę ustaloną liczbę. Grupa, składająca się z określonej liczby rodziców, winna otrzymać odpowiadającą jej przekonaniom szkołę, z tem tylko zastrzeżeniem, że uwzględni ona ogólny program obowiązujący dla wszystkich szkół, przez gminy utrzymywanych. Wymagać tego będzie wprost instynkt samozachowawczy, gdyż uszanowanie praw mniejszości zapobiegnie konfliktom, grożącym rozbiciem gminy. Mniejszość w gminie, której sprawiedliwe żądania nie

zostaną uwzględnione, może zawsze odwołać się do władzy państwowej i doprowadzić do niebezpiecznego konfliktu pomiędzy nią a gminą.

Ingerencja władzy państwowej.

Państwu, rzecz prosta, przysługuje prawo nadzoru nad organizacją gmin żydowskich. Wynika to przedewszystkiem stąd, że państwo jest i pozostanie jedynem źródłem władzy, którą organizacja gmin może rozporządzać. Tym właśnie różni się autonomja, a raczej samorząd, którego się domagamy od autonomji terytorjalnej. Otrzymując autonomję, naród skupiony na swem terytorjum, źródło swej władzy ma wewnątrz, w sobie, nie zaś zewnątrz, w państwie. W granicach autonomji naród skupiony organizuje własną władzę i normuje swe życie wewnętrzne na podstawie tej władzy. Naród rozproszony, jakim są żydzi, takiej władzy stworzyć nie jest w stanie. Jedynie sankcja władzy państwowej może wytworzyć przymus, może nadać swe prawa rozporządzeniom organizowanej zbiorowości żydowskiej. Dowodzi to jaknajlepiej, jak niesłusznem jest pomawianie nas o dążenie do stworzenia państwa w państwie, jak bezpodstawnem jest oskarżenie, że organizacja gmin żydowskich, mająca charakter publiczno-prawny, będzie państwem w państwie.

Prawo nadzoru i kontroli nie powinno przeistoczyć się w prawo ingerencji nieograniczonej. Władza państwowa nie powinna wzmacniać siłą swą i autorytetem jakiejś partji żydowskiej, lecz liczyć się powinna z wolą większości społeczeństwa żydowskiego. Wtrącanie się do wewnętrznych spraw żydostwa może tylko doprowadzić do anarchji i nieustających konfliktów, i, co najważniejsza, wstrzymać rozwój i postęp wewnątrz społeczeństwa żydowskiego, jak to ma miejsce dotychczas, gdy władza państwowa normuje wewnętrzne stosunki w żydostwie, nie licząc się z wolą większości narzucając jej swą politykę i popierając nieliczne grupy asymilatorów.

Zakres kompetencji gmin żydowskich.

Zakres kompetencji gmin żydowskich da się najlepiej określić przez owe potrzeby, które pozostają niezaspakajane dla braku odpowiednio zorganizowanych organów samorządu żydowskiego. Więc przedewszystkiem sprawy

religji i kultu. Tych spraw nikt nie kwestjonuje. Kwestjonowane są natomiast wszystkie pozostałe sprawy, bo wciąż jeszcze żydów uważa się za grupę wyłącznie wyznaniową. Ignoruje się przytem zupełnie fakt, powszechnie znany, że nawet gminy czysto wyznaniowe zajmują się zazwyczaj całym szeregiem spraw, z wyznaniem nic wspólnego nie mających. Robią to one nawet wbrew ustawie, gdyż zmuszone są do tego przez życie, a rząd, który powinien byłby stać na straży ustawy, patrzy zwykle na takie przekraczanie granic kompetencji przez palce. W żadnym kraju zbiorowe życie żydowskie nie może być zredukowane do życia wyznaniowego, nawet tam, gdzie żydów jest garstka, a tembardziej w krajach, gdzie mieszkają w zwartych masach i prowadzą życie odrębne od ogółu ludności.

Następnie sprawy szkolnictwa i kultury. Chodzi tu nietylko o język, lecz o całokształt wychowania i kultury. Wychowanie musi być zastosowane do form życia żydowskiego, do potrzeb i wymogów ludu, jeżeli nie ma mieć na celu wynaradawianie. Dlatego kierownictwo sprawą wychowania musi być oddane w ręce żydów. Nie stawiamy rozmyślnie sprawy języka na pierwszym planie, gdyż wewnątrz żydostwa toczy się walka pomiędzy językiem narodowym a ludowym, pomiędzy historycznym językiem hebrajskim, zachowanym przeważnie w literaturze i odradzającym się obecnie, jako język potocznej mowy i życia codziennego, przedewszystkiem w Palestynie, a językiem życia codziennego, w którym powstaje obecnie literatura bogata, językiem żydowskim. Walka ta jest czysto wewnętrzną i państwo powinno zachować najzupełniejszą neutralność w stosunku do niej. Jeżeli pozostawiona będzie żydom swoboda pod tym względem, to nieskrępowana gra sił doprowadzić musi do rozstrzygnięcia tej walki najprawdopodobniej na korzyść tego języka, który związany jest organicznie z kulturą żydowską, z życiem historycznem, który służy łącznikiem pomiędzy odłamami rozproszonego narodu żydowskiego i staje się językiem wolnego społeczeństwa żydowskiego w Palestynie. Ingerencja Państwa na rzecz hebrajskiego przeciw żydowskiemu językowi może tylko sprawę skomplikować, zaostrzyć walkę i, kto wie, czy nie przeważyć szalę na rzecz języka prześladowanego.

W zakres kompetencji gmin powinny także wchodzić sprawy pomocy i opieki społecznej oraz zdrowia publicznego. Rozchodzi się tu nietylko o filantropję, o szpitalnictwo, ambulatorja i t. p., lecz o cały szereg spraw, związanych z położeniem ekonomicznem żydów. A więc o kooperatywy wszelkiego rodzaju, o opiekę nad emigrantami, nad rozsiedleniem się żydów w kraju, o popieraniu organizacji samopomocy, o szerzenie zajęć produkcyjnych i t. p. Dotychczas wszystko to jest robione przeważnie przez związki i stowarzyszenia, które się w Rosji szczególniej rozwinęły ogromnie przed wojną i podczas wojny. I. C. A. np. spełniało w stosunku do kooperatyw, emigracji, szkolnictwa zawodowego funkcje centralnego organu samorządu żydowskiego. U nas w Polsce takich potężnych związków niema. Do spełniania tych funkcji może i musi być powołana odrazu organizacja gminna. Sprostać tym zadaniom mogą, oczywiście, już nie gminy poszczególne, lecz związek tych gmin z centralnym zarządem na czele.

Jeżeli dodamy do tych spraw jeszcze sprawę rejestracji ludności żydowskiej, która jest obecnie w ręku t. zw. urzędników cywilnych dla osób obcych wyznań, urzędujących przy policji, to otrzymamy całokształt spraw, które winny być objęte kompetencją gmin. A więc: 1) sprawy wyznania i kultu; 2) sprawy wychowania i kultury; 3) sprawy zdrowia publicznego; 4) sprawy pomocy i opieki społecznej; 5) rejestracja ludności żydowskiej (prowadzenia ksiąg ludności).

Organizacja. W każdej miejscowości, w której ilość żydów sięga określonej w ustawie liczby, powstaje gmina żydowska, do której należą wszyscy żydzi z urodzenia, o ile nie zmienili wiary lub nie złożyli deklaracji o swym wystąpieniu z gminy. Wszyscy pełnoletni członkowie gminy bez różnicy płci wybierają raz na dwa lub trzy lata w drodze wyborów powszechnych, bezpośrednich, równych, tajnych i proporcjonalnych Zarząd (Waad), składający się z przepisanej ustawą liczby osób. Waad reprezentuje ludność żydowską wobec miejscowych organów rządu i zarządza sprawami żydowskiemi na zasadach ogólnych. Na czele gmin całego państwa stoi Rada Naczelna, wybierana przez ogół lud-

ności żydowskiej państwa raz na dwa lub trzy lata. Liczba członków Rady Naczelnej będzie określona w ustawie (Przypuszczalnie od 60 do 71). Rada Naczelna kieruje wszystkiemi sprawami żydostwa w Państwie, w granicach kompetencji gmin, reprezentuje wobec rządu zbiorowość żydowską.

Istnieje wśród polityków polskich pogląd, że można się ostatecznie zgodzić na gminy żydowskie o takiej, jak wyżej, kompetencji, ale zgodzić się nie można na Radę Naczelną, na Związek gmin ogólno-państwowy, a co najwyżej na powiatowe związki. Pogląd ten, rzecz jasna, nie da się utrzymać, jeśli chce się stworzyć organizację żywotną, która sprostałaby swym zadaniom. Gminy powiatowe nie byłyby w stanie utrzymywać centralnych instytucji, jak seminarja nauczycielskie, centralne wydziały opieki i pomocy społecznej, bez których praca w tych dziedzinach byłaby nikłą i bezowocną. Kto sprzeciwia się stworzeniu centrali gmin żydowskich na całe Państwo, ten właściwie chce gminy miejscowe skazać na wegetowanie i zgóry zatamować rozwój samorządu żydowskiego. Jeżeli już jest zgoda na samą zasadę samorządu żydowskiego, to trzeba stworzyć odpowiednie dlań warunki, wyposażyć jego organy w odpowiednie prawa i władzę.

Organ nadzoru i kontroli.

Rząd musi powołać do życia specjalny organ nadzoru nad żydowską organizacją gminną. Takim organem nie może być wydział żydowski przy ministerstwie wyznań i oświaty, bo to znaczyłoby tyle, co zredukowanie działalności gmin do spraw wyznaniowych i oświatowych. Nie może taki wydział być przydzielony również do ministerstwa spraw wewnętrznych, bo w tym tkwiłoby niebiezpieczeństwo powrotu do stosunków rosyjskich, kiedy sprawa żydowska była traktowana z punktu widzenia prawie że policyjnego.

Najwłaściwszem byłoby powołanie do życia specjalnego sekretarjatu stanu do spraw żydowskich, który byłby częścią ministerstwa do spraw narodowościowych, którego potrzeba z ustaleniem granic Rzeczypospolitej, staje się coraz gwałtowniejszą.

Mając taki organ nadzoru rząd mógłby kontrolować działalność organów samorządu żydowskiego a zarazem być w ścisłym

kontakcie z Radą Naczelną, zasięgając jej zdania we wszystkich sprawach, dotyczących żydów. Uchroniłoby to Rząd od wielu błędów, mających nieraz bardzo smutne następstwa.

Traktat dodatkowy o zabezpieczeniu praw mniejszości. Powyższe postulaty najzupełniej odpowiadają traktatowi dodatkowemu o prawach mniejszości. Artykuły o komitetach szkół ludowych przy gminach oraz o prawach mniejszości do zarządzania swemi sprawami wyznaniowemi, kulturalnemi i pomocy społecznej ustalają zasadę samorządu dla mniejszości. Zasada ta musi być rozwinięta w drodze ustawy specjalnej. Powyżej podaliśmy ogólny zarys takiej ustawy samorządu żydowskiego oraz jej uzasadnienie.

Zarys stanu prawnego gmin żydowskich w Polsce.

I. Prawodawstwo Rosyjskie.

Od czasu osiedłenia się żydów w Polsce zarządzali oni sprawami swemi autonomicznie pod kontrolą władz krajowych, za pośrednictwem t. zw. kahałów,—które z władzami ogólnokrajowemi pozostawały w kontakcie i o specjalnie żydowskich sprawach władze te informowały.

Dopiero na mocy postanowienia z dn. 20 Marca 1821 r. (Przepisy dla Rządów Gubern. str. 148), dotyczącego ustalenia funduszu na utrzymanie bóżnic i służby bóżnicznej, Namiestnik Królestwa wydał rozporządzenie treści następującej: *) „zważywszy, że wyznanie żydowskie nie ma dotąd żadnych przepisów,

*) W Rosji po zniesieniu kahałów nie wydano ustawy o gminach, ani o dozorze bóżnicznym. Natomiast stworzono instytut rabinatu rządowego, t. j. uznanego przez rząd. Taki rabin rządowy musiał posiadać świadectwo z ukończenia przyjnajmniej 6 klas gimnazjum, ale mógł nie mieć nietylko świadectwa rabinackiego, ale wprost żadnego wykształcenia żydowskiego. Prawdziwi rabini byli przez rząd nie uznawani. Wybierani byli i utrzymywani przez oddzielne synagogi. Rabin urzędowy był wybierany przez ludność żydowską. Ustanowiony został podatek z mięsa koszernego (korobocznyj zbor) i ze świec szabasowych (swiecznoj zbor). Podatki te ściągane były przez administrację. Podziałem sum, otrzymywanych z tych podatków, miał się zajmować intytut specjalny, przedstawiciele t. zw. „osiadłych i majętnych żydów"; ale instytut ten prawie że nie istniał. Administracja sama udzielała ze sum „korobocznawo zbora" na potrzeby żydowskie, ale często także na potrzeby nieżydowskie, na policję, na bruki w miastach. Sumy „swiecznowo zbora" szły na utrzymanie rządowych szkół żydowskich. Rabin urzędowy był przez żydów nie uznawany i traktowany

zapewniających fundusz na utrzymanie czci religijnej i że zostawione jest dowolności starszych tego wyznania oznaczenie i wyszukanie opłat przy obrządkach religijnych i z uciskiem i zniszczeniem mianowicie: uboższych, polecamy Komisji rządowej w. r., iżby rozciągnęła dozór swój nad składkami i opłatami religijnemi, zachowując następujące narzutki:

1) iżby każda parafja żydowska przez wybrany dozór bóżniczny, sama ułożyła na każdy rok etat potrzeb na utrzymanie bóżnicy, szkoły, rabina i ubogich parafji, też etat funduszu na te przedmioty zebrać się mającego,
2) fundusz ten obmyśli dozór bóżniczny najprzód z opłat, jakie dotąd były z obrządków religijnych pobierane, jako to: od pogrzebów, łaźni i t. p. podług stałej taksy. Jeżeliby te opłaty nie wystarczały, dopełniony ma być etat oznaczeniem składek, podług klasyfikacji parafjan, stosownie do majątku,
3) układ taks i składek będzie w różnicy zachowany i Komisji Wojewódzkiej przesłany, aby nikt nie był do większych opłat pociągany i
4) rachunki dochodu i wydatków bóżnicznych mają być w języku polskim prowadzone.

Po krótkim czasie, bo 24 kwietnia tegoż 1821 r., Komisja Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za № 1192 wydała postanowienie o wyborze nadzorców bóżnicznych i o rachunkowości funduszów bóżnicznych (Przep. dla Rząd. Gub. str. 150).

Postanowienie to zaprowadza gminy żydowskie na zasadach następujących:

---

przeważnie jako urzędnik państwowy, który prowadzi księgi ludności. Funkcje gminy pełniły zarządy gospodarcze synagóg, wybierane przez parafian każdej synagogi, w większych miastach zarządy gospodarcze głównych synagog. Cmentarz utrzymywany był przez bractwo pogrzebalne „chewro kadiszo". Żydzi cierpieli bardzo z powodu tego chaosu i zdezorganizowania. W ostatnich latach XIX wieku zaczęło się rozwijać dążenie do zjednoczenia zarządów gospodarczych synagóg w celu utworzenia reprezentacji ogółu żydowskiego. W wielu miastach powstały takie zjednoczenia, które były przez rząd tolerowane ale nie zalegalizowane w drodze ustawy. Podczas wojny czyniono starania, ażeby został powołany do życia wybieralny organ gminy żydowskiej, ale bezskutecznie. Rewolucja marcowa zmiotła wszystkie archaiczne instytucje. Żydostwo rosyjskie zaczęło tworzyć bezpośrednio i stworzyło gminy narodowe, których zarządy wybierał cały ogół ludności żydowskiej bez różnicy płci w drodze wyborów pięcioprzymiotnikowych. Takie wybory odbyły się na całej przestrzeni republiki rosyjskiej jeszcze na czasów Kiereńskiego

1) każde zgromadzenie żydowskie, tak jak dotąd parafję składało, obierze trzech dozorów bóżnicznych i przedstawi ich do zatwierdzenia Komisji Wojewódzkiej. Dozorcy ci wraz z rabinem, bez wdawania się tak zwanych dotychczasowych kahałów, ułożą ze ścisłą oszczędnością etat wydatków koniecznie potrzebnych na utrzymanie bóżnicy, rabina, szpitala ubogich, tam gdzie jest z powodu religijnego utrzymywany, i cmentarze,

2) w obrachowaniu wydatków na te przedmioty stosować się powinni do życzenia większej części współ-parafjan,

3) stosownie do wykazanej potrzeby, ułożą projekt dochodu, który z dwóch źródeł pochodzić będzie: a) z opłat od obrządków religijnych, b) ze składki od parafjan,

4) opłaty od obrządków religijnych mniejsze, jako to: od obrzezania, od religijnego zatwierdzenia ślubów i inne, które dotąd zwykle rabinom były oddawane i nadal rabinom mogą być płacone, i wchodzić nie będą w rachunek dochodu. Wysokość opłat większych, jako to: od pogrzebów, od łaźni i t. p. powinna być zastosowana od 4-ch klas niżej wymienionych; ilość opłaty szczegółowej dla każdej klasy ma być ustanowiona i dochód z tych opłat roczny, podług wiadomości miejscowej, w sposobie przybliżonym, dozorcy obrachują,

5) niestały dochód, w poprzedzającym art. wymieniony, potrąciwszy od ogólnej sumy wydatków, ilość brakująca wybrana zostanie ze składki familji parafję składających, w sposobie następującym:

6) dozorcy bóżniczni spiszą liczbę osób familji, parafję składających, podzielą je na cztery klasy, stosownie do majątku, t. j. 1-ą, 2-ą, 3-ą i 4-ą;-ilość funduszu po odtrąceniu opłat w p. 3-im lit. a wymienionych, na potrzeby parafji brakującego, podzieliwszy na dziesięć części, cztery części na klasę bogatszych, trzy na drugą, dwie na trzecią, a jedną na ostatnią rozłożą,

7) żydzi ubodzy z jałmużny żyjący do składek pociągani nie będą, lecz do klasy piątej będą zapisani,

8) etat i regestr kontrybuentów winien być corocznie przed 1 grudnia, dla zatwierdzenia wyższego przesłany Komisarzom obwodowym.

W dn. 25 maja 1821 r. taż Kom. W. R. i Ośw. Pub. wydała za № 3311 objaśnienia co do wyboru dozorów bóżnicznych i urządzenia opłat bóżnicznych (Prz. d. K. G. str. 154), w którem to objaśnieniu określa termin urzędowania dozorów bóżnicznych na 3 lata i poleca Komisjom Wojewódzkim zatwierdzanie różnych etatów.

Ukaz Najwyższy z dn. 20 grudnia 1821 r. (1 stycznia 1822 r.) znosi ostatecznie kahały, oddaje sprawę rozkładu mieszkańców-żydów w ręce władz wojewódzkich i urzędu municypalnego w Warszawie, które do władz dla dogodności, mogą, przy wykonaniu funkcji tych użyć do pomocy dozorów bóżnicznych (uchwała Namiestn. Kr. z dn. 20 marca 1821 r.).

Postanowieniami Nam. Król. z dn. 24 Lutego 1822 r., Komis. W. R. i Ośw. P. z dn. 28 marca 1822 r., 23 lutego 1824 r., 5 września 1826 r., 3 stycznia 1827 r., 5 maja 1828 r., 27 grudnia 1829 r., 15 kwietnia 1830 r., 5 maja 1830 r., Rady Adm. z dn. 7 września 1830 r., Kom. R. W. i O. P. z dn. 8/20 lutego 1836 r., 6/18 stycznia 1837 r., 3/15 kwietnia 1837 r., 24 listopada, 16 grudnia 1824 r., 8/20 października 1843 r., 4/16 grudnia, 1842 r., 11 listopada 1843 r., 27 stycznia/8 lutego 1844 r., 31 marca/12 kwietnia 1849 r., 6/18 czerwca 1851 r., 16/28 lipca 1851 r., 27 stycznia/8 lutego 1860 r., 25 czerwca, 7 lipca 1860 r., 20 maja/10 czerwca 1863 r., 6/18 marca 1865 r. (koszty kuracyjne), 20 kwietnia/2 maja 1865 r., 19/31 grudnia 1866 r., 29 lutego 1868 r., 19 grudnia 1869 r. (Przepisy Komitetu urzęd. Kr. P. o zarządzaniu sumami bóżnicznemi) 19 czerwca 1870 r. (ust. o Zarządzie zakł. dobrocz. opieka nad ubogimi żydami oddaną zostaje dozorom bóżnicznym), 22 czerwca 1870 r., 9/21 paźdz. 1870 r. (Kom. urządz.) poczynione były rozmaite zmiany w prawodawstwie uprzedniem natury czysto technicznej, zaś w dn. 17 lutego 1826 r. wydane było specjalne rozporządzenie o przywilejach starozakonnych, sprawujących obowiązki nadzorców bóżnicznych i o założeniu księgi honorowej (Post. K. N. W. r. № 783 Prz. d. K. G. str. 187). Rozporządzenie to miało na celu zache-

cenie lepszych przedstawicieli żydostwa do objęcia obowiązków członków dozoru.

W przepisach, wydanych w dn. 6/18 marca 1871 r. za № 4784 przez Namiestnika Królestwa, dotyczących sposobu wyborów członków dozoru bóżnicznego warszawskiego, dozór ten po raz pierwszy nazwany jest urzędownie „Zarządem Warszawskiej Gminy Starozakonnych". Przepisy te ustalają porządek wyborów, liczbę wybranych członków zarządu i t. d.

Na podstawie tych właśnie przepisów prowadzone były wybory w Warszawie do czasów okupacji niemieckiej, kiedy w dn. 1 listopada 1916 r. wydane zostało rozporządzenie dotyczące Organizacji Żydowskiego Towarzystwa Religijnego z r. 1916.

Sposób opodatkowania.

Składka gminna, nakładana i ściągana jest przez Zarząd gminny na zasadzie przepisów z 1871 r. jest uważana za podatek miejski, przeznaczony specjalnie na potrzeby instytucji, należących do kompetencji gmin żydowskich.

Wszyscy pełnoletni mieszkańcy - żydzi, członkowie danej gminy, mieszkający w niej dłużej, niż 3 miesiące, obowiązani są do płacenia składki gminnej w wysokości, przez Zarząd określonej. Zarząd gminy prowadzi rejestr wszystkich członków.

Celem ustalenia zamożności i sprawiedliwego rozkładu składki, funkcjonuje przy Zarządzie gminy w miastach większych komisja, składająca się z przedstawicieli wszystkich warstw, zawodów i branż, w liczbie osób, każdorazowo przez Zarząd określanej. W końcu każdego roku komisja łącznie z Zarządem gminy określa wysokość składki gminnej, przypadającej od każdego członka.

Po ustaleniu ostatecznem listy nałożonej na każdego z nich składki, takowa zostaje przesyłana do Magistratu, celem jej zatwierdzenia. Po otrzymaniu zatwierdzonej listy z Magistratu Zarząd Gminy wzywa płatników w drodze zawiadomień osobistych do uiszczenia nałożonej składki w Kasie Zarządu.

W przeciągu miesiąca od daty doręczenia wezwania, każdemu kontrybuentowi przysługuje prawo wniesienia reklamacji,

które rozpatrywane są przez Zarząd łącznie z członkami komisji składki gminnej.

W razie uznania reklamacji za słuszną, Zarząd Gminy zmniejsza składkę.

Od opornych płatników, których listę zarząd przesyła do Magistratu, Gmina ściąga składki w drodze egzekucji, wykonywanej przez Wydział egzekucyjny Magistratu, narówni z podatkami miejskiemi.

II. Prawodawstwo niemieckich władz okupacyjnych.

ROZPORZĄDZENIE

dotyczące organizacji

Żydowskiego Towarzystwa Religijnego w Generał-Gubernatorstwie Warszawskiem.

Postanowienia ogólne.

1. Żydzi, mieszkańcy Generał-Gubernatorstwa Warszawskiego tworzą Towarzystwo Religijne, publiczno-prawne. Towarzystwo Religijne dzieli się na gminy i na gminy powiatowe. Na jego czele stoi Naczelna Rada Żydowska. Gminy i gminy powiatowe oraz Towarzystwo Religijne mają prawa korporacyjne i prawo posiadania pieczęci.

Gmina żydowska.

2. Osoby wyznania żydowskiego, mieszkające w jednej gminie politycznej, tworzą gminę żydowską.

Jednakże państwowa władza nadzorcza po wysłuchaniu opinji Naczelnej Rady Żydowskiej może kilka gmin politycznych połączyć w jedną gminę żydowską, lub jedną gminę polityczną podzielić na kilka przestrzeniowo wyodrębnionych gmin żydowskich.

Zadania gminy żydowskiej.

3. Gmina żydowska ma, nie naruszając praw i obowiązków państwa oraz jego organów samorządnych, spełniać następujące zadania: 1. pieczę nad życiem religijnem; 2. wychowanie

młodzieży; 3. opiekę nad ubogimi i pieczę społeczną; 4. zarządzanie majątkiem gminnym; 5. nadzór nad wszelkiemi urządzeniami i zakładami w obrębie gminy, mianowicie synagogami i domami modlitwy obrzędu żydowskiego, nad związkami wyznaniowymi (par. 44 i następ.) oraz nad zarządzaniem fundacjami żydowskiemi i stowarzyszeniami dobroczynnemi.

Gmina żydowska winna zwłaszcza urządzać i podtrzymywać synagogi, kąpiele rytualne i cmentarze, o ile potrzeby te skądinąd nie są dostatecznie zaspakajane. Ma również troszczyć się o dostawę mięsa odpowiadającego rytuałowi.

Następnie ma również troszczyć się o kształcenie młodzieży żydowskiej, przez zakładanie dostatecznej liczby szkół, o ile potrzeba ta skądinąd nie jest dostatecznie zaspokojona.

Szkoły religijne (chedery) uważane są również za szkoły, o ile udzielają nauki elementarnej w dostatecznej mierze.

Zarząd gminy żydowskiej i jego wybór.

4. Gminą żydowską zarządza zarząd, składający się z rabina gminy oraz czterech członków obieralnych.

5. Zarząd obierany jest przez tajne i bezpośrednie głosowanie zwyczajną większością głosów na przeciąg lat 4-ch. Przy równości głosów rozstrzyga losowanie.

Czynne prawo wyborcze zależnem jest od następujących warunków: 1. wyznanie żydowskie, 2. skończone 25 lat życia, 3. płeć męska, 4. zamieszkanie w obrębie gminy żydowskiej bez przerwy przynajmniej w ciągu 2 lat, 5. umiejętność czytania i pisania, 6. opłacanie składki na rzecz gminy żydowskiej. Punkt 6 nie dotyczy osób, które ze względu na swoje stanowisko urzędowe zwolnione są od płacenia składki.

Prawo wyborcze jest w zawieszeniu podczas postępowania upadłościowego, utraty praw obywatelskich, ubezwłasnowolnienia i kary więziennej.

6. Bierne prawo wyborcze jest zależnem oprócz w art. 5 wymienionych warunków, jeszcze od następujących: 1. skończonych lat 30, 2. nieskazitelności obywatelskiej.

7. Przeciwko wyborowi członka zarządu służy każdemu członkowi gminy, posiadającemu czynne prawo wyborcwe, z wy-

padku naruszenia postanowień, zawartych w niniejszym rozporządzeniu, prawo wniesienia zażalenia do rady zarządzającej gminy powiatowej. Zażalenie winno być wniesione w ciągu terminu prekluzyjnego-14 dni. Termin prekluzyjny rozpoczyna się z dniem publicznego stwierdzenia rezultatu wyborów.

Na decyzję rady zarządzającej przysługuje skarżącemu prawo wniesienia dalszego zażalenia do Naczelnej Rady Żydowskiej. Powtórne zażalenie winno być wniesione w ciągu 14 dni, licząc od dnia doręczenia decyzji rady zarządzającej.

8. W każdej gminie winien być ustanowiony rabin, któty jest obierany przez tajne i bezpośrednie głosowanie zwyczajną większością głosów członków gminy, posiadających czynne prawo wyborcze.

Zarządzanie gminą żydowską.

9. Zarząd obiera z pośród siebie przewodniczącego, który zwołuje posiedzenia zarządu i kieruje niemi. W razie przeszkody zastępuje go najstarszy z członków zarządu.

10. Zarząd reprezentuje gminę we wszystkich stosunkach prawnych. Dokumenty, obowiązujące gminę, winny być podpisane przez przewodniczącego lub jego zastępcę i dwóch członków zarządu, oraz opatrzone pieczęcią gminy żydowskiej.

11. Zarząd może dla poszczególnych zadań mianować komisje, do których mogą być również powołane osoby, nie należące do zarządu.

Przewodniczący ma prawo asystowania na wszystkich posiedzeniach komisji z głosem doradczym.

12. Zarząd układa budżet na każdy rok obrachunkowy i listę imienną członków gminy z oznaczeniem nałożonej na każdego składki.

Budżet i wykaz składek winny być zatwierdzone przez Naczelną Radę Żydowską z zastrzeżeniem, że możliwe jest przekazanie tego radzie zarządzającej gminy powiatowej (par. 43).

13. Budżet i wykaz składek mają być dostępne w ciągu 8 dni dla członków gminy, o czem winny przedtem nastąpić zawiadomienia publiczne we właściwej formie.

Po upływie następnego tygodnia budżet i wykaz składek

wraz z zażaleniami winny być przesłane radzie zarządzającej gminy powiatowej. O ile rada, zgodnie z par. 43, nie jest mocna sama rozstrzygać, winna je ze swojemi uwagami i wnioskami przesłać Radzie Naczelnej. Zażalenia, wniesione po upływie drugiego tygodnia, mogą być przez przyjmujące je instancje odrzucone jako spóźnione.

Wielkie gminy żydowskie.

14. Dla gmin żydowskich, liczących przeszło 5000 mieszkańców żydów, państwowa władza nadzorcza może, zgodnie z par. par. 15—25, nakazać zaprowadzenie specjalnej organizacij zarządu dla wielkich gmin.

Centralna władza krajowa może postanowić, aby wielka gmina została wyodrębniona z gminy powiatowej i bezpośrednio podlegała Naczelnej Radzie Żydowskiej.

Co do tych zarządzeń winna być uprzednio wysłuchana Naczelna Rada Żydowska.

Przepisy o gminach stosują się odpowiednio do wielkich gmin.

15. Gmina jest zarządzana przez pełnomocników gminy i przez radę zarządzającą.

Państwowa władza nadzorcza określa liczbę pełnomocników i członków rady zarządzającej.

Rada zarządzająca składa się przynajmniej z 5-ciu, a w bezpośrednich wielkich gminach przynajmniej z 8-iu członków.

Oprócz tego państwowa władza nadzorcza powołuje do rady zarządzającej bezpośrednich wielkich gmin jeszcze 3-ch członków, którzy w gminie posiadają bierne prawo wyborcze (par. 6).

Pełnomocnicy i rada zarządzająca.

16. Pełnomocnicy są wybierani przez członków gminy żydowskiej, posiadających prawo wyborcze (par. 5).

17. Wybory odbywają się w 2-ch kurjach. W pierwszej kurji mają prawo wyborcze posiadający wyższe wykształcenie lub tacy, którzy ukończyli 6-cio klasową szkołę średnią, lub zatwierdzoną przez państwo szkołę zawodową, rzemieślniczą lub

rolniczą, lub tacy, którym uznane przez Naczelną Radą Żydowską Kolegjum udzieliło tytułu rabina.

18. Każda kurja wyborcza wybiera jednakową liczbę pełnomocników. Wybory odbywają się w obydwóch kurjach na zasadach wyborów proporcjonalnych. Wszyscy wyborcy mają w swych kurjach jednakowe prawo głosu. Wybory są tajne.

19. Pełnomocnicy obierają radę zarządzającą na zasadach wyborów proporcjonalnych.

20. Pełnomocnicy i rada zarządzająca obierani są na przeciąg lat 4-ch.

21. Na wybór pełnomocników przysługuje każdemu członkowi gminy, posiadającemu prawo wyborcze, prawo wniesienia zażalenia zgodnie z par. 7, na wybór zaś członków rady zarządzającej-każdemu pełnomocnikowi.

22. Rada zarządzająca i pełnomocnicy obierają swych przewodniczących i zastępców przewodniczącego zwyczajną większością głosów. Wybór podlega zatwierdzeniu przez państwową władzę nadzorczą. O ile wybór trzykrotnie nie uzyska zatwierdzenia, to państwowa władza nadzorcza mianuje przewodniczącyh.

23. Zebranie pełnomocników rozstrzyga następujące sprawy: 1. zatwierdzenie budżetu; 2. wyznaczanie składek i wydawanie rozporządzeń o pobieraniu składek, opłat i innych podatków; 3. zaciąganie pożyczek; 4. wydatkowanie ponad budżet, gdy suma ta w danym roku przewyższa 3000 mk.; 5. zakładanie i urządzanie lub zasadniczą reformę zakładów gminnych; 6. wydawanie ogólnie obowiązujących przepisów i statutów w sprawach gminnych; 7. zmiany w stanie majątku nieruchomego gminy; 8. wybór rabina gminnego; 9. szczególne sprawy, których opracowanie państwowa władza nadzorcza lub rada zarządzająca przekazała pełnomocnikom. Uchwała pełnomocników w sprawach tych następuje na zasadzie wniosków rady zarządzającej. Pełnomocnicy mają prawo założenia protestu na działalność rady zarządzającej. O ile nie dochodzi do jednomyślności pomiędzy radą zarządzającą a pełnomocnikami, rozstrzyga Rada Naczelna. Rada zarządzająca bierze udział w posiedzeniu pełnomocników z głosem doradczym.

24. Całkowite zarządzanie gminą należy do rady zarządzającej, o ile w poprzednich paragrafach czynności zarządzania nie są przekazane pełnomocnikom gminnym.

Okręgi rabiniczne.

25. Naczelna Rada Żydowska ma prawo z zezwolenia państwowej władzy nadzorczej podzielić wielkie gminy na kilka okręgów rabinicznych.

Każdy okręg rabiniczny musi mieć rabina, którego obierają pełnomocnicy zwyczajną większością głosów.

Przeniesienie rabina do innego okręgu rabinicznego przeciw jego woli może nastąpić jedynie z zezwolenia Naczelnej Rady Żydowskiej.

Żydowska gmina powiatowa.

26. Gminy, położone w obrębie jednego powiatu, tworzą gminę powiatową, z zastrzeżeniem przepisów, w par. 14 ustęp 2 zawartych.

Centralna władza krajowa może połączyć kilka powiatów w jedną gminę powiatową.

Z zastrzeżeniem innych postanowień centralnej władzy krajowej siedzibą gminy powiatowej jest siedziba naczelnika powiatu. O ile gmina powiatowa rozciąga się na przestrzeń kilku powiatów, siedzibę jej wyznacza centralna władza krajowa.

27. Gmina powiatowa urządza i podtrzymuje zakłady i urządzenia, które służą wspólnie dla mieszkańców powiatu, a zwłaszcza: szpitale, domy sierot i zakłady wychowawcze. Gmina powiatowa ma nadzór nad działalnością pojedyńczych gmin. Wspiera gminy finansowo słabe w obrębie powiatu; reprezentuje interesy gminy powiatowej, oraz pojedyńczych gmin przed państwowym urzędem powiatowym.

Zarządzanie gminą żydowską powiatową.

28. Gminą powiatową zarządza rada zarządzająca. Składa się ona z jedenastu członków Żydowskiego Towarzystwa Religijnego, z których trzej mają być rabini.

29. Trzech członków rady zarządzającej mianuje pań-

stwowa władza nadzorcza. Pięciu świeckich członków i trzech duchownych obierają wyborcy gmin w powiecie.

Wyborcami w gminach są członkowie zarządów gmin i rady zarządzające niepodległych bezpośrednio Naczelnej Radzie wielkich gmin. O ile rada zarządzająca wielkiej gminy składa się więcej, niż z pięciu członków wybierają reprezentanci wybrani z 1-ej i 2-ej kurji oddzielnie po dwuch wyborców z pośród członków rady zarządzającej zwyczajną większością głosów. Prezes rady zarządzającej, a w razie przeszkody jego zastępca wstępuje dodatkowo jako piąty.

Wybory do rady zarządzającej gminy powiatowej odbywają się na zasadach proporcjonalności, są one tajne.

Wyborcom przysługuje jeden głos wyborczy na każde 5000 żydów mieszkańców ich gminy. Przy obliczaniu głosów wyborczych liczba mieszkańców-żydów winna być zaokrąglona wzwyż od 5000 do 5000.

Na członków rady zarządzającej mogą być powołane lub obrane tylko osoby, posiadające w swojej gminie bierne prawo wyborcze (par. 6).

Wyborca może powierzyć swoje prawo głosu drugiemu wyborcy na mocy piśmiennego upoważnienia.

Wybór i mianowanie członków rady zarządzającej następuje na okres lat 4-ch.

30. Rada zarządzająca obiera swego przewodniczącego i jego zastępcę zwyczajną większością głosów. Obydwaj podlegają zatwierdzeniu przez państwową władzę nadzorczą. O ile trzykrotnie nie zostaną zatwierdzeni, przewodniczącego i jego zastępcę mianuje władza nadzorcza.

31. Co do zastępowania gminy powiatowej przez radę zarządzającą oraz tworzenie komisji znajdują odpowiednie zastosowanie par. par. 10 i 11.

32. Na wybór członków rady zarządzającej, w razie naruszenia zawartych w niniejszem rozporządzeniu przepisów, przysługuje każdemu wyborcy prawo wniesienia zażalenia do Naczelnej Rady Żydowskiej w ciągu 14-dniowego terminu prekluzyjnego, rozpoczynającego się z dniem publicznego stwierdzenia rezultatu wyborów.

33. Rada zarządzająca układa budżet na każdy rok obrachunkowy i określa, jakie składki na jej rzecz winny ponosić poszczególne gminy. Budżet i rozpis składek wymagają zatwierdzenia przez Radę Naczelną.

34. Rada zarządzająca obiera z pośród siebie Wydział Wykonawczy dla spraw bieżących. Rada zarządzająca może przekazać Wydziałowi Wykonawczemu poszczególne działy pracy dla samodzielnego załatwiania.

Prezes rady zarządzającej jest jednocześnie przewodniczącym wydziału wykonawczego.

Naczelna Rada Żydowska.

35. Naczelna Rada Żydowska wykonywa przysługujące Towarzystwu Religijnemu, jako całości, prawa korporacyjne i reprezentuje jego interesy przed centralną władzą krajową. Ma nadzór i kieruje całym zakresem działalności Towarzystwa Religijnego, nie naruszając wolności przekonań poszczególnych osób, gmin i związków wyznaniowych.

Może podejmować urządzenia i zakładać instytucje, wspólnie dla żydów Generał-Gubernatorstwa lub większego jego obszaru. Następnie ma prawo wspierania gmin finansowo słabych.

36. Naczelna Rada składa się z 14-tu świeckich członków Żydowskiego Towarzystwa Religijnego i z 7-miu rabinów. Siedzibą Rady Naczelnej jest miasto Warszawa.

37. Czterech świeckich i dwóch duchownych członków Naczelnej Rady powołuje centralna władza krajowa.

Dziesięciu świeckich i pięciu duchownych członków Rady Naczelnej obierają wyborcy gmin powiatowych i wielkich gmin, bezpośrednio podległych Radzie Naczelnej.

Wyborcami są obrani członkowie gmin powiatowych i rad zarządzających bezpośrednich wielkich gmin.

O ile rada zarządzająca bezpośredniej wielkiej gminy ma wybranych więcej niż ośmiu członków, obierają pełnomocnicy wybrani z 1-ej i 2-ej kurji oddzielnie po 4-ch wyborców z pośród członków rady zarządzającej zwyczajną większością głosów.

Wybory Rady Naczelnej odbywają się na zasadach proporcjonalności. Są one tajne.

Wyborcy mają na każde 50.000 mieszkańców żydów ich powiatu lub ich wielkiej gminy jedn głos wyborczy. Przy obliczaniu głosów, liczba mieszkańców żydów winna być zaokrąglona w górę od 50.000 do 50.000.

Na członków Rady Naczelnej mogą być mianowane lub obierane tylko osoby, posiadające w swojej gminie bierne prawo wyborcze (par. 6).

Wyborca może powierzyć swój głos innemu wyborcy na mocy piśmiennego upoważnienia.

Wybór i mianowanie członków Rady Naczelnej następuje na okres lat 8-iu.

38. Rada Naczelna obiera swego przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego zwyczajną większością głosów. Obydwaj podlegają zatwierdzeniu przez centralną władzę krajową. W razie trzykrotnej odmowy zatwierdzenia, następuje mianowanie przez centralną władzę krajową.

39. Co do zastępowania Rady Naczelnej i tworzenia wydziałów znajdują odpowiednie zastosowanie par. par. 10 i 11.

40. W razie naruszenia zawartych w niniejszem rozporządzeniu przepisów, na wybór członków Rady Naczelnej każdemu wyborcy przysługuje prawo wniesienia zażalenia do centralnej władzy krajowej w ciągu 14-dniowego terminu prekluzyjnego. Termin ten rozpoczyna się z chwilą publicznego stwierdzenia rezultatu wyborów.

41. Rada Naczelna ma układać budżet na każdy rok obrachunkowy i określa, jakie mają być wnoszone przez oddzielne gminy lub gminy powiatowe składki na jej rzecz.

42. Rada Naczelna obiera z pośród siebie Wydział Wykonawczy dla spraw bieżących. Rada Naczelna może przekazać Wydziałowi Wykonawczemu poszczególne zakresy pracy dla samodzielnego załatwienia.

Prezes Rady Naczelnej jest jednocześnie przewodniczącym Wydziału Wykonawczego.

43. Rada Naczelna może przekazać radom zarządzającym gmin powiatowych spełnianie poszczególnych swych zadań z prawem odwołania.

O żydowskich związkach wyznaniowych.

44. W obrębie każdej gminy mogą się tworzyć związki wyznaniowe w celu urządzenia i utrzymywania synagóg i innych urządzeń religijnych. Utworzenie związku wyznaniowego wymaga zezwolenia państwowej władzy nadzorczej.

Związek wyznaniowy umieszczony być winien w rejestrze Naczelnej Rady Żydowskiej, przez co uzyskuje prawa korporacyjne.

45. Centralna władza krajowa, po wysłuchaniu Rady Naczelnej, może zażądać, aby związki, utrzymujące domy modlitwy, organizowały się jako związki wyznaniowe na zasadach niniejszego rozporządzenia.

46. Związki wyznaniowe winny sobie obrać jednego rabina i czterech członków zarządu, którzy razem stanowią zarząd związku.

Bliższe przepisy, tyczące się wyborów, kadencji wyborczej członków zarządu i rabina oraz stosunku prawnego rabina do związku wyznaniowego, określa sam statut związku wyznaniowego.

47. Zarząd związku wyznaniowego układa budżet na każdy rok obrachunkowy. Budżet ten powinien być przedstawiony dla sprawdzenia przed początkiem roku obrachunkowego radzie zarządzającej gminy powiatowej lub wielkiej gminy podległej bezpośrednio Radzie Naczelnej.

48. Centralna władza krajowa po wysłuchaniu Naczelnej Rady może postanowić, aby członkowie związków wyznaniowych zostali odpowiednio zwolnieni od płacenia składki gminnej, jeżeli urządzenia związku wyznaniowego zastępują brakujące albo niedostateczne urządzenia gminne, lub gdyby wymaganie od członków związków wyznaniowych, żeby korzystali z urządzeń gminnych, było niesłuszne, zwłaszcza sprzeciwiające się wolności przekonań.

Rabini.

49. Naczelna Rada Żydowska ustanawia w statucie zasady miarodajne dla dopuszczenia do sprawowania urzędu rabina. Statut ten winien być zatwierdzony przez centralną władzę krajową.

Niezależnie od określonych w statucie wymagań, do zajęcia urzędu rabina mogą być dopuszczone jedynie osoby, mające według zaświadczenia Kolegjum, uznanego przez Radę naczelną, uzdolnienie do sprawowania urzędu rabina.

Rabin powinien władać językiem polskim i żydowskim w słowie i piśmie, o ile centralna władza krajowa nie dopuszcza wyjątków.

50. Rada Naczelna prowadzi spis kandydatów, którzy mogą być dopuszczeni do sprawowania urzędu rabina.

51. Rabin powinien przez wzorowy tryb życia przy pełnieniu swych czynności i poza niemi, okazać się godnym powagi, jakiej wymaga jego zawód.

Zakazuje się rabinowi prowadzić interesy handlowe lub brać w nich udział.

52. Działalność rabina może być spełniana jedynie przez rabinów gmin i związków wyznaniowych.

Na wyjątki może zezwolić Rada Naczelna.

53. Rada Naczelna wydaje dla rabinów przepisy służbowe i regulamin dyscyplinarny, jakoteż przepisy o ich pensji, emeryturze i zabezpieczeniu pozostałych po nich wdów i sierot.

Obydwa rozporządzenia podlegają zatwierdzeniu przez centralną władzę krajową.

54. Kaznodzieje z wykształceniem rabinicznem, uznanem przez Naczelną Radę w myśl niniejszego rozporządzenia, uważani być mają za rabinów.

Rabini gminni.

55. Oprócz rabina gminnego, którego musi utrzymywać każda gmina i każda wielka gmina i który z urzędu należy do zarządu gminy lub do rady zarządzającej wielkiej gminy, może każda gmina i wielka gmina ustanowić jeszcze innych rabinów.

Wybór ich odbywa się tak samo, jako wybór rabinów gminnych.

Oni nie należą z urzędu do organów zarządu ich gminy. Wybór ich do tych organów jest jednakże dopuszczalny.

56. Wybór rabina podlega zatwierdzeniu przez Naczelną Radę Żydowską. Zatwierdzenia nie można odmówić ze względu na zapatrywania religijne lub polityczne rabina.

57. Posada rabina przy gminie jest dożywotnią. Zwolnienie z urzędu może nastąpić jedynie na wniosek Rady Naczelnej zgodnie z przepisami regulaminu dyscyplinarnego (par. 53) przez centralną władzę krajową:

1. gdy rabin jest niezdolny do pełnienia swoich obowiązków służbowych, a to z zachowaniem jego praw do emerytury, i

2. o ile rabin zawini zachowaniem się, sprzeciwiającem się godności lub obowiązkom jego stanu.

58. Rabin gminny, zastrzeżeniem podziału wielkiej gminy na okręgi rabiniczne, ma nadzór nad urządzeniami religijnemi, funkcjonarjuszami wyznaniowymi, nauczycielami religji i rzezakami w obrębie gminy. Ma on wyłączne prawo udzielania ślubów i rozwodów w obrębie swojej gminy z zastrzeżeniem praw rabinów związków wyznaniowych (par. 59). Ma on obowiązek co sobotę i w święta wygłaszać kazania.

Rytualne zarzynanie może być wykonywane jedynie przez osoby, piśmiennie do tego przez rabina gminnego upoważnione.

O ile gmina, obok rabina gminnego, utrzymuje jeszcze innych rabinów, zakres działalności poszczególnych rabinów, zwłaszcza prawo nadzoru, zostaje uregulowany przez przepisy służbowe gminy. Przepisy służbowe podlegają zatwierdzeniu przez Radę Naczelną.

Rabini Związków Wyznaniowych.

59. Nadzór nad urządzeniami religijnemi i nad funkcjonarjuszami wyznaniowymi związku wyznaniowego pełni rabin związku wyznaniowego (par. 46).

To samo tyczy się nadzoru nad szkołami religijnemi, urządzonemi przez związek wyznaniowy, z zastrzeżeniem praw państwowej władzy nadzorczej, jak również udzielania upoważnienia i dozoru nad rzezakami związku wyznaniowego.

Rabin związku wyznaniowego ma prawo udzielać ślubów i rozwodów, w których stronami są członkowie jego związku lub ich dzieci.

Nie narusza się niniejszem przepisów stanu cywilnego.

Gospodarka finansowa.

60. Gminy, gminy powiatowe i Naczelna Rada Żydowska mają prawo na pokrycie swych potrzeb, o ile potrzeby te nie mogą być zaspokojone dochodami z majątku, zwłaszcza z zakładów i fundacji lub przez specjalne zapisy, pobierać od członków Żydowskiego Towarzystwa Religijnego opłaty i podatki, zwłaszcza podatki: dochodowy i od majątków.

Wprowadzenie i zmiana opłat i podatków zależy od zezwolenia centralnej władzy krajowej.

Z zezwolenia Naczelnej Rady gminy, wielkie gminy oraz gminy powiatowe mogą rozpisywać specjalne składki dla pokrycia pilnych wydatków, nieprzewidzianych w budżecie.

To samo prawo przysługuje Naczelnej Radzie z zezwolenia centralnej władzy krajowej.

Dotychczasowe przepisy o maksymalnej wysokości składki i o zwolnieniu od opłat członków zarządów gmin zostają zniesione.

Centralna władza krajowa wyda specjalną ustawę co do składek podatków i opłat, przepisy o sposobie ich pobierania i zarządzania niemi, oraz przepisy o egzekucji na zwlekających kontrybuentach.

61. Związki wyznaniowe pobierają składki od swoich członków na zasadzie dobrowolnego układu. Zobowiązanie do płacenia tych składek reguluje się przepisami prawa cywilnego.

O Państwowej Władzy Nadzorczej.

62. Władzą nadzorczą dla gmin i wielkich gmin jest naczelnik powiatu.

Władzą nadzorczą dla gmin powiatowych, rozciągających się na jeden tylko powiat, jest naczelnik powiatu.

Władza nadzorcza dla gmin powiatowych, które rozciągają się na kilka powiatów, zostaje ustanowiona przez centralną władzę krajową.

Władzą nadzorczą dla Żydowskiego Towarzystwa Religijnego, jako ciała zbiorowego, jest centralna władza krajowa.

Funkcje centralnej władzy krajowej na mocy niniejszego rozporządzenia wypełnia Szef Zarządu Cywilnego przy Generał-Gubernatorstwie Warszawskiem.

Władza nadzorcza ma prawo delegować Komisarza na wszystkie posiedzenia zarządów gmin, zebrań pełnomocników, rad zarządzających wielkich gmin i gmin powiatowych oraz na posiedzenia Naczelnej Rady.

63. Bliższe przepisy, tyczące się dokonania wyborów na mocy niniejszego rozporządzenia, wyda centralna władza krajowa.

Rozporządzenie wykonawcze reguluje również sprawę zastępstwa członków zarządu, którzy ustępują podczas kadencji wyborczej.

Prawo zażaleń.

64. Właściwymi dla rozstrzygania zażaleń na dyspozycje, zarządzenia i działalność organów zarządzających, istniejących na mocy niniejszego rozporządzenia, są w trybie instancyjnym i bez ograniczenia dalszych zażaleń organy zarządzające, zgodnie z niniejszem rozporządzeniem kolejno wyższe.

Każde zażalenie winno być wniesione i umotywowane na piśmie. Wniesienie zażalenia niema skutków wstrzymujących.

Instancja apelacyjna może przez tymczasowe rozporządzenie odroczyć wykonanie zaskarżonej decyzji.

Rozstrzyganie zażaleń powinno być piśmienne.

Postanowienia karne.

65. O ile według prawa wojennego lub ogólnego kodeksu karnego nie należy zastosować cięższej kary, karą pieniężną do 100.000 mk. lub więzieniem do 6 miesięcy karany będzie:

1. kto bez powodu odmawia przyjęcia urzędu lub mandatu, przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu na mocy mianowania albo wyboru, lub kto odmawia spełniania obowiązków, wynikających z mianowania albo z wyboru. Przy ciągłem odmawianiu kara może być powtarzana tylokrotnie, dopóki nie będzie zadość uczynione żądaniu państwowej władzy nadzorczej;

2. kto agitując słowem, w piśmie lub druku nawołuje i podnieca innych do sporu przeciwko wykonaniu niniejszego rozporządzenia;

3. kto wbrew przepisom par. par. 52 i 58, wykonywa czynności rabina lub udziela ślubów i rozwodów, nie będąc do tego powołanym.

Zarządzenie tych kar następuje na mocy piśmiennego rozporządzenia państwowej władzy nadzorczej.

Przepisy przejściowe.

66. Do chwili wydania dalszych przepisów przez władzę nadzorczą dotychczasowe gminy i ich zarządy funkcjonują nadal.

67. Do chwili wyboru rad zarządzających gmin powiatowych oraz Naczelnej Rady Żydowskiej czynności ich sprawuje państwowa władza nadzorcza.

68. Naczelna Rada rozstrzyga, w jakim stopniu udzielone przed wydaniem niniejszego rozporządzenia świadectwa o uzdolnieniu do pełnienia czynności rabina i o udzieleniu tytułu rabina uzasadniają prawa z tytułu przepisów par. par. 17 i 49.

Par. 49 ust. 3 nie dotyczy osób, które przed wydaniem niniejszego rozporządzenia sprawowały czynności rabinów.

69. Do chwili wprowadzenia regulaminu podatkowego ustrój podatkowy gmin żydowskich reguluje się według dotychczasowych przepisów, rozporządzeń i zwyczajów z zastrzeżeniem zmian tych przepisów przez państwową władzę nadzorczą.

Już przed wydaniem regulaminu podatkowego gminy powiatowe i Naczelna Rada mogą pobierać podatki i opłaty z zezwolenia państwowej władzy nadzorczej.

Gminy, gminy powiatowe i Naczelna Rada podczas trwania wojny, niezależnie od ogólnych składek mogą pobierać, z zezwolenia państwowej władzy nadzorczej specjalne składki od osób, posiadających majątek wartości 200.000 mk. lub dochody, przewyższające 15.000 mk.

Przepis wykonawczy.

70. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierzone jest Szefowi Zarządu Cywilnego przy Generał-Gubernatorstwie, który w tym celu wydaje niezbędne przepisy wykonawcze.

Warszawa, dnia 1 listopada, 1916 r.

Generał-Gubernator
von Beseler.

„DZIENNIK PRAW" r. 1919 Nr. 14
z dn. 8 lutego 1919, poz. 175.

III.

DEKRET

o zmianach w organizacji gmin wyznaniowych żydowskich na terenie b. Królestwa Kongresowego.

Art. 1. Do czasu uchwalenia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ogólnego statutu gmin wyznaniowych żydowskich, do obowiązującego prowizorycznie na terenie b. okupacji niemieckiej a z niniejszego dekretu rozciągniętego na pozostałe części terytorjum b. Królestwa Kongresowego, rozporządzenia z dn. 1 listopada 1916 r. o Organizacji Żydowskiego Towarzystwa Religijnego wprowadzone zostają następujące zmiany i uzupełnienia.

Art. 2. § 1 rozporządzenia z dn. 1 listopada 1916 otrzymuje brzmienie następujące:
„Żydzi, mieszkańcy tej części Rzeczypospolitej Polskiej, która stanowiła dawniej t. zw. Królestwo Kongresowe, tworzą towarzystwo religijne, publiczno-prawne. Towarzystwo religijne składa się z gmin. Na jego czele stoi Rada Religijna Gmin Żydowskich. Towarzystwo religijne i poszczególne gminy mają prawa korporacyjne i prawo posiadania pieczęci".

Art. 3. Wyrazy „Najwyższa Rada Żydowska" w całem rozporządzeniu zostają zmienione na wyrazy „Rada Religijna Gmin Żydowskich".

Art. 4. § 3 rozporządzenia otrzymuje brzmienie następujące:
„Żydowska gmina wyznaniowa winna zapewnić członkom gminy możność zaspakajania ich potrzeb religijnych. Kompetencję gminy stanowi zatem:

a) organizowanie i utrzymanie rabinatu,
b) zakładanie i utrzymanie synagóg, domów modlitwy, kąpieli rytualnych i cmentarzy,
c) czuwanie nad religijnem wychowaniem młodzieży,
d) troszczenie się o zapewnienie ludności żydowskiej koszernego mięsa,

e) zarządzanie majątkiem gminnym i fundacjami, na rzecz gminy ustanowionemi, oraz wszelkiemi urządzeniami i zakładami, do gminy należącemi.
Pozatem gmina wyznaniowa ma prawo, na zasadach ogólnych, z zastrzeżeniem praw i obowiązków państwa i jego organów samorządnych, udzielania ubogim żydom pomocy dobroczynnej i zakładania w tym celu instytucji dobroczynnych".

Art. 5. § 5 rozporządzenia otrzymuje brzmienie następujące:
„Zarząd jest obierany przez powszechne, równe, tajne, bezpośrednie i proporcjonalne głosowanie na przeciąg lat czterech.
Czynne prawo wyborcze jest zależne od następujących warunków: a) wyznanie żydowskie, b) wiek 25 lat skończonych, c) płeć męska, d) zamieszkanie w obrębie gminy żydowskiej bez przerwy przynajmniej rok jeden.
Prawo wyborcze jest w zawieszeniu podczas postępowania upadłościowego, utraty praw obywatelskich, ubezwłasnowolnienia, kary więziennej i korzystania z dobroczynności publicznej".

Art. 6. § 18 rozporządzenia otrzymuje brzmienie następujące:
„Wybory odbywają się na zasadach głosowania powszechnego, równego, tajnego, bezpośredniego i proporcjonalnego".

Art. 7. § 37 rozporządzenia otrzymuje brzmienie następujące:
„Czterech świeckich i dwuch duchownych członków Rady Religijnej powołuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Dziesięciu świeckich i pięciu duchownych członków Rady Religijnej obierają wyborcy gmin. Wyborców obierają członkowie zarządów gmin mniejszych i pełnomocnicy gmin wielkich.
Wybory do Rady Religijnej odbywają się na zasadach głosowania tajnego i proporcjonalnego w ten sposób, iż członkowie zarządów gmin każdego powiatu zbierają się dla wyboru wyborców do Rady Religijnej w odnośnem mieście powiatowem.
Pełnomocnicy gmin wielkich wybierają wyborców oddzielnie. Powiaty i wielkie gminy, liczące do 50.000 mieszkańców-

żydów, wybierają jednego wyborcę, liczące powyżej 50.000 do 100.000 dwuch wyborców. Na członków Rady Religijnej mogą być wybierane lub członkami Rady Religijnej mogą być mianowane osoby, posiadające w swojej gminie bierne prawo wyborcze".

Art. 8. § 44 rozporządzenia otrzymuje brzmienie następujące:
„W obrębie każdej gminy większej mogą się tworzyć związki wyznaniowe w celu urządzenia i utrzymywania synagóg i innych urządzeń religijnych. Utworzenie związku wyznaniowego podlega zezwoleniu państwowej władzy nadzorczej. Związek wyznaniowy wciągnięty być winien do rejestru Rady Religijnej, przez co uzyskuje prawa korporacyjne".

Art. 9. § 49 rozporządzenia otrzymuje brzmienie następujące:
„Rada Religijna gmin żydowskich ustanawia w statucie zasady obowiązujące dla dopuszczenia do sprawowania urzędu rabina. Statut ten winien być zatwierdzony przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Niezależnie od określonych w statucie wymagań, do sprawowania urzędu rabina mogą być dopuszczane osoby, mające do tego zdolność według zaświadczenia kolegjum rabinów, uznanego przez Radę Religijną.
Rabin winien znać język polski i hebrajski w piśmie i słowie".

Art. 10. § 56 rozporządzenia otrzymuje brzmienie następujące:
„Wybór rabina podlega zatwierdzeniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na przedstawienie Rady Religijnej".

Art. 11. § 60 rozporządzenia zostaje uzupełniony przez dodanie ustępu tej treści:
„Budżety i listy składek gmin wyznaniowych i Rady Religijnej podlegają przed ich wykonaniem zatwierdzeniu władzy nadzorczej. Budżety i listy składek w ten sposób zatwierdzone mają moc wykonawczą".

Art. 12. §§ 62, 63 i 70 rozporządzenia otrzymują brzmienie następujące:

§ 62. „Naczelną władzą nadzorczą nad organami zarządu gmin wyznaniowych żydowskich jest Minister Wyznań Re-

ligijnych i Oświecenia Publicznego.

Miejscową władzą nadzorczą dla poszczególnych gmin jest Komisarz powiatu.

§ 63. Bliższe przepisy, tyczące się dokonania wyborów na mocy dekretu niniejszego, wydaje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 70. Wykonanie niniejszego dekretu powierza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, który w tym celu wydaje niezbędne przepisy wykonawcze".

Art. 13. §§ 17, 26 do 34, 43, 55 i 65 rozporządzenia z dn. 1 listopada 1916 r. zostają uchylone.

Dan w Warszawie, dnia 7 lutego 1919 roku.

Naczelnik Państwa:
J. Piłsudski.

Prezydent Ministrów:
I. J. Paderewski.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Jan Łukasiewicz.

„DZIENNIK PRAW" r. 1919 Nr. 30
z dn. 8 kwietnia 1919. Poz. 259.

Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości

w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

w przedmiocie sprostowania błędów w dekrecie o zmianach w organizacji gmin wyznaniowych żydowskich na terenie b. Królestwa Kongresowego (Dz. Praw. № 14, poz. 175).

W artykule 1 dekretu o zmianach w organizacji gmin wyznaniowych żydowskich na terenie b. Królestwa Kongresowego, wiersz 3, po wyrazach „a z" winno być „mocy". W artykule 7 tegoż dekretu, ustęp ostatni, po wyrazach „dwuch wyborców" winno być „i t. d.".

Warszawa, dnia 27 marca 1919 r.

Minister Sprawiedliwości
Supiński.

IV. Gminy żydowskie w Galicji.

Gmina wyznaniowa izraelicka w Krakowie.

Celem gminy jest staranie o zaspokojenie potrzeb religijnych swych członków i o utrzymanie i popieranie swych zakładów religijnych, naukowych i filantropijnych.

Członkiem gminy jest każdy żyd, mający stałe miejsce zamieszkania w okręgu gminy.

Żydzi, którzy w okręgu gminy czasowo przebywają, mogą korzystać, ewentualnie za pewną opłatą, z zakładów religijnych, naukowych i rytualnych, utrzymywanych przez gminę.

Gmina zarządza swojemi sprawami przez radę wyznaniową, składającą się z 30 członków, wybranych na 4 lata przez wszystkich do wyboru uprawnionych członków gminy. Urząd członka rady wyznan. jest bezpłatnym urzędem honorowym. Rada wyznaniowa wybiera z swego grona przełożonego rady wyznaniowej i 2 jego zastępców. Jako organ zarządzający gminy wyznaniowej, rada wyznan. załatwia wszystkie sprawy gminy w części na plenarnych posiedzeniach, a w części przez sekcje, wydziały i komisje. Posiedzenia rady wyzn. są publiczne; wyjątkowo może być uchwalona tajność obrad—nigdy jednak dla posiedzeń, na których przedmiotem obrad jest zamknięcie rachunków gminnych lub preliminarz budżetu rocznego. Na posiedzeniach plenarnych rada wyzn. załatwia następujące sprawy:

1) Kontrolę nad czynnościami urzędowemi wszystkich organów gminy,

2) ustanowienie rocznego preliminarza dochodów i wydatków, sprawdzenie rocznych rachunków,

3) przyzwalanie preliminowanych wydatków, o ileby okazały się potrzebnymi lub na użycie nadwyżek w dochodzie,

4) ustanowienie datków i opłat na cele wyznaniowe gminy, tudzież należytości i taks, które mają być pobierane przez poszczególne zakłady, funkcjonarjuszy i organa gminy,

5) nabywanie lub zbywanie ruchomego i nieruchomego majątku, wdrożenie sporów prawnych i odstąpienie od takowych, zaciąganie pożyczek i t. p.,

6) mianowanie, pensjonowanie i oddalenie rabinów, kaznodziei i innych funkcjonarjuszy i urzędników; ustanowienie ich płac i pragmatyki służbowej; suspendowanie rabina i t. p.,

7) przedstawienie wniosków celem obsadzenia posad nauczycieli religji w szkołach ludowych i średnich,

8) zatwierdzenie regulaminu czynności dla rady wyznaniowej i funkcjonarjuszy wyznaniowych; ustanowienie instrukcji dla wszystkich urzędników i funkcjonarjuszy gminy,

9. zmianę postanowień niniejszego statutu,

10. udzielanie przyzwoleń na urządzanie prywatnych domów modlitwy i innych rytualnych zakładów dobroczynnych lub naukowych,

11) wybór wydziałów dla zarządzania gminnymi domami modlitwy i innymi zakładami gminnymi,

12) wybór członków do komisji szacunkowej i komisji wyborczej,

13) założenie i zniesienie zakładów gminnych,

14) udzielanie urlopów członkom rady wyzn.

Do powzięcia ważnej uchwały na posiedzeniu rady wyzn. wymaga się zaproszenia wszystkich w okręgu gminy zamieszkałych członków i obecności przynajmniej połowy członków rady wyznań. Uchwały zapadają absolutną większością głosów.

Do obrad nad przedmiotami, wymagającemi specjalnych wiadomości, mogą być zaproszeni zawodowi znawcy z głosem jednakowoż tylko doradczym.

Rada wyznan. dzieli się na cztery sekcje:

a) sekcję religijną,
b) sekcję do spraw naukowych i szkolnych,
c) sekcję skarbową,
d) sekcję do spraw dobroczynnych.

Do zakresu działania sekcji należą następujące sprawy:

a) Przygotowanie, zbadanie i t. p. wniosków i projektów nad przedmiotami, podpadającymi pod obrady pełnego zgromadzenia,
b) kontrola nad wykonaniem uchwał rady wyznaniowej,
c) nadzór nad synagogami, domami modlitwy, gminnymi zakładami naukowymi, dobroczynnymi i t. p.,

d) uchwały względem niezbędnych napraw w budynkach gminnych,
e) kontrola nad dochodami i rozchodami,
f) ułożenie rocznego preliminarza dochodów i rozchodów,

Do obrad i powzięcia prawomocnych uchwał konieczna jest obecność przynajmniej 3 członków sekcji i przewodniczącego. Uchwały zapadają zwyczajną większością głosów. Do posiedzeń sekcyjnych mogą być powołani rzeczoznawcy z głosem doradczym.

Na czele rady wyzn. stoi prezydent, który jest jej organem wykonawczym. Do zakresu działania prezydenta rady wyzn. należą:

1) Wykonywanie uchwał rady wyznaniowej,

2) przewodnictwo przy obradach rady wyznan.,

3) zwoływanie posiedzeń rady wyznan., układanie porządku dziennego i t. p.,

4) załatwianie spraw bieżących,

5) reprezentowanie gminy na zewnątz i wobec poszczególnych członków gminy,

6) wdrażanie i przeprowadzanie dochodzeń dyscyplinarnych przeciw urzędnikom gminy, przedstawianie radzie wyznaniowej wniosków względem mianowania, pensjonowania i oddalania urzędników i funkcjonarjuszy,

7) wystawianie poświadczeń przynależności do gminy, sporządzanie wyciągów z ksiąg ewidencyjnych, wydawanie świadectw moralności, ubóstwa i życia,

8) asygnowanie przyzwolonych budżetem kwot,

9) wystawianie nakazów płatniczych na bezpośrednie podatki wyznaniowe, opłaty, taksy i należytości.

Przewodniczący rady wyznaniowej ma prawo wstrzymać wykonanie uchwały rady wyznan., którą uważa za sprzeczną z ustawami lub niewłaściwą; winien jednak w pierwszym wypadku zawiadomić władzę polityczną, a w drugim umieścić daną sprawę na porządku dziennym następnego posiedzenia, które powinno być zwołane w przeciągu 8 dni; gdyby ta sama uchwała zapadła po raz drugi, prezydent musi ją wykonać.

Co do zamianowania i zakresu działania funkcjonarjuszy wyznaniowych obowiązują następujące przepisy:

Gmina ustanawia przynajmniej jednego rabina gminnego i jednego rabina (z zakresem działania ograniczonym) dla Stowarzyszenia Postępowych Izraelitów.

Rabin mianowany jest najpierw prowizorycznie na lat 5, a potem na podstawie kontraktu na dłuższy czas lub dożywotnie. Stale ustanowiony rabin może być usunięty tylko na mocy wyroku, po przeprowadzeniu dochodzenia dyscyplinarnego.

Obsadzenia posady rabina gminnego dokonać należy na specjalnem posiedzeniu rady wyzn., w którem uczestniczą wybrani mężowie zaufania. Liczba mężów zaufania równa się liczbie członków rady wyznaniowej.

Rabinów z ograniczonym zakresem działania mianuje się na zwyczajnem posiedzeniu rady wyznaniowej.

Członkom gminy przysługują następujące prawa:

a) Prawo korzystania, tak dla siebie, jak i dla swych żon i dzieci, z wszystkich urządzeń gminy,
b) czynne i bierne prawo wyboru do rady wyznaniowej,
c) współudział w wyborze rabinów.

Obowiązki członków gminy są następujące:

a) Zastosowanie się do poleceń wydanych przez radę wyznaniową,
b) przyczynianie się do ponoszenia ciężarów gminy wyznaniowej,
c) przyjmowanie i sumienne sprawowanie urzędów honorowych w gminie.

Ordynacja wyborcza.

Uprawniony do wyboru jest:

1) Każdy własnowolny członek gminy, który ukończył 24 rok życia i zapłacił podatek wyznaniowy za rok administracyjny, poprzedzający rok, w którym wybory się odbywają,

2) każdy własnowolny członek gminy, płci męskiej, który ukończył 24 rok życia, który w roku administracyjnym, poprzedzającym rok, w którym wybory się odbywają, miał wymierzony podatek rządowy zarobkowy najmniej w kwocie 10 kor., nie wliczając dodatków. Punkt ten stosuje się do osób, na które po-

datku wyznaniowego za ostatni rok administracyjny wcale nie nałożono,

3) w razie, gdyby podatek wyznaniowy nie istniał, uprawniony do wyboru jest każdy członek gminy, który ukończył 24 rok życia i za ostatni rok administracyjny miał wymierzony jakikolwiek podatek rządowy w kwocie 10 koron,

4) bez względu na opodatpowanie:

a) rabini, asesorowie rabinatu i kaznodzieje ustanowieni przez gminę,

b) adwokaci, rejenci, doktorzy i t. p.,

c) czynni i pensjonowani urzędnicy państwowi oraz urzędnicy gminy,

d) kierownicy, profesorowie i nauczyciele szkół państwowych i gminnych,

e) oficerowie i urzędnicy wojskowi.

Prawo wyboru wykonywać należy osobiście, wyjątkowo kobiety oraz wyborcy, którym nieobecność lub choroba nie pozwala wziąć udziału w wyborach, mogą głosować przez pełnomocników, przyczem pełnomocnikami mogą być jedynie osoby, które same posiadają prawo wyboru.

Wybór rady wyznaniowej odbywa się w trzech kołach wyborczych.

Członkiem rady wyznaniowej może być obrany każdy członek gminy, płci męskiej, który ukończył 30 rok życia i ma czynne prawo wyborcze. Funkcjonarjusze i urzędnicy gminy nie mogą być członkami rady wyznaniowej. Do uchylenia się od urzędu członka rady wyznaniowej uprawnia bez dalszego usprawiedliwienia:

a) wiek wyżej lat 60,

b) nadwątlone zdrowie,

c) pełnienie kilku opiek sądownie przydzielonych,

d) zatrudnienie, połączone z przeważną niebytnością w miejscu,

e) odbyty czteroletni okres działania w charakterze członka rady wyznaniowej.

Urzędowanie każdego członka rady wyznaniowej trwa cztery lata.

Co dwa lata występuje połowa z każdego koła wyborczego wybranych radców, a rada uzupełnia się nowym wyborem.

O wystąpić mającej po dwuletniem urzędowaniu połowie członków, którzy wyszli z pierwszych na mocy tego statutu odbytych wyborów, rozstrzyga los. Następnie będą występować z kolei ci, którzy swe czteroletnie urzędowanie skończyli. Ustępujący członkowie mogą być ponownie wybrani.

Ubytek w ciągu dwuletniego okresu wyborczego przez nieprzyjęcie wyboru, śmierć, złożenie mandatu i t. d. powstały, zastąpiony będzie względnie do trzech kół wyborczych w taki sposób, że na opróżnione miejsce wstępuje zastępca, na którego w tem samem kole wyborczem i przy tym samym wyborze, w którym ustępujący (zmarły i t. d.) radca mandat swój otrzymał, najwięcej padło głosów po wybranych członkach rady wyznaniowej. Zastępstwo trwa tylko aż do najbliższego okresu wyborczego.

Rada wyznaniowa wybiera z pośród swych członków tajnem głosowaniem bezwzględną większością głosów Prezydenta i dwuch Wiceprezydentów. W razie potrzeby przeprowadza się wybory ściślejsze.

Budżet gminy ustanawia się uchwałą rady wyznaniowej na rok naprzód. Na pokrycie potrzeb gminy służą przedewszystkiem dochody z majątku gminnego oraz rozporządzalne dochody fundacji i kapitałów. O ile dochody oraz opłaty, taksy i t. p. nie wystarczają, każdy członek gminy, tak mężczyzna jak kobieta, który ma jakiś dochód lub zarobek, obowiązany jest przyczynić się opłatą podatku bezpośredniego wyznaniowego. Do zapłaty wymienionych podatków ma być pociągany także dochód z samoistnego majątku dzieci, zostających pod opieką ojcowską, jako też majątek członków gminy, będących pod kuratelą.

Członkowie gminy, obowiązani do płacenia bezpośrednich datków domestykalnych, dzielą się na 10 kategorji z rocznymi datkami w kwocie 120, 100, 80, 60, 50, 40, 30, 20, 10 i 4 kor.

Wysokość podatku wyznaniowego oznacza komisja złożona z 10 członków rady wyznaniowej, przez nią ad hoc wybranych, i 24 członków gminy. Tych 24 członków komisji szacunkowej

obierają (po 8) wyborcy każdego koła przy wyborach do rady wyznaniowej na dwa lata, t. j. aż do następnego wyboru uzupełniającego rady wyznaniowej.

Podatki wyznaniowe winny być uiszczane w ratach półrocznych z góry.

Oprócz podatków bezpośrednich domestykalnych, rada wyznaniowa ma prawo ustanowić następujące opłaty i taksy:

1) Taksę na mace, 2) opłaty za rzeź bydła i drobiu na koszer, 3) taksy pogrzebowe.

Przymusowe ściąganie nałożonych podatków, opłat i taks nastąpi, po bezskutecznem upomnieniu, w drodze politycznej egzekucji. Przymusowe ściąganie wspomnianych opłat i taks na cele wyznaniowe może być żądane od władzy politycznej tylko na podstawie przedłożyć się mającego orzeczenia, wydanego w każdym pojedyńczym przypadku przez właściwy organ, wykazując prawomocność tego orzeczenia.

Zmiana statutu może być uchwalona przez radę wyznaniową tylko w obecności 3/4 wszystkich jej członków i większością głosów 2/3 obecnych, poczem uzyskać należy zatwierdzenie właściwej Władzy Państwowej.

Administracja Państwowa wykonywa przysługujące jej prawo nadzoru nad gminą wyznaniową stosownie do istniejących każdocześnie przepisów.

* * *

Statuty gmin żydowskich w Galicji nie różnią się zasadniczo od statutu gminy krakowskiej.

Programy partji żydowskich; dotyczące Gmin.

Latem 1918 r. odbyć się miały wybory do Gminy Żydowskiej w Warszawie. Z tej okazji ugrupowania żydowskie opublikowały swe programy, dotyczące gmin.

1. Program sjonistyczny:

1) Demokratyzacja gminy żydowskiej:

a) wszyscy członkowie Rady Gminnej i Zarządu Gminnego powinni być wybierani,

b) wybory winny być przeprowadzone drogą powszechnego, równego, bezpośredniego, tajnego i proporcjonalnego głosowania,

c) czynne prawo wyborcze przysługiwać winno wszystkim żydom, mającym więcej niż lat 20, bez różnicy płci; zaś bierne prawo wyborcze przysługiwać powinno osobom, starszym ponad lat 24 (należy znieść kurje wyborcze, nominacje członków zarządu, cenzus naukowy oraz wszelkie inne ograniczenia wyborcze),

d) zaprowadzenie postępowego systemu opodatkowania dochodów, majątków i spadków,

e) jawność posiedzeń Rady Gminnej,

f) gmina powinna posługiwać się przy porozumiewaniu się z ludnością żydowską językami: hebrajskim i żydowskim.

2) Kulturalno-narodowe zadania gminy:

a) Gmina kieruje sprawami oświaty ludowej za pośrednictwem rady szkolnej i organizuje: szkoły ludowe, freblówki, wykształcenie pozaszkolne, kursy wieczorne dla dorosłych, uniwersytety ludowe; językiem wykładowym w instytucjach tych winien być hebrajski albo żydowski,

b) Gmina organizuje i utrzymuje bibljoteki, czytelnie, domy ludowe, sale gimnastyczne i muzea; gmina powinna przyczynić się do rozwoju literatury narodowej, sztuki i nauki,

c) Gmina kieruje sprawami żydowskiego szkolnictwa średniego, seminarjów nauczycielskich i akademji nauk judaistycznych.

3) Zaspakajanie potrzeb religijnych:

a) Gmina dba o bezpłatne zaspakajanie potrzeb religijnych ludności (bóżnice, kąpiele rytualne, obrzezanie, rytualny ubój bydła i t. d.), przeciwdziała powstawaniu na tym gruncie prywatnych przedsiębiorstw. Ludność powinna być zwolniona od opłat za metryki, akta ślubne i t. d.,

b) Gmina powinna rozciągnąć kontrolę nad chederami, talmudtorami i jeszybotami,

c) Gmina prowadzi seminarjum rabiniczne o obszernym programie wiedzy judaistycznej; rabini powinni znać język hebrajski w słowie i piśmie,
Gmina powinna założyc uczelnie dla kantorów, kaznodziejów, rzezaków i t. d.,

d) Gmina powinna dbać o byt materjalny rabinów, kantorów, kaznodziejów, rzezaków i pozostałych urzędników.

4) Zadania społeczno-ekonomiczne:

a) zakładanie i popieranie kooperatyw, kas pożyczkowo-oszczędnościowych, towarzystw wzajemnego kredytu; udzielanie taniego kredytu ludności żydowskiej; ochrona prawna,

b) popieranie związków zawodowych (rzemieślników, drobnych kupców, robotników i pracowników handlowych); założenie biura pośrednictwa pracy; zakładanie i utrzymywanie szkół rolniczych i zawodowych oraz kursów wykształcenia pozaszkolnego,

c) ochrona kobiet,

d) regulacja emigracji i imigracji żydowskiej.

5) Filantropja i zdrowie publiczne:

a) opieka nad wszystkiemi żydowskiemi instytucjami i organizacjami filantropijnemi,

b) zakładanie schronisk dla dzieci, domów dla sierot i starców,

c) zakładanie szpitali, ambulatorjów i sanatorjów i zarządzanie niemi.

6) Spis ludności żydowskiej:

Gmina obejmuje kierownictwo sprawami akt stanu cywilnego ludności żydowskiej oraz prowadzi spis ludności żydowskiej.

7) Kolonizacja Palestyny:

Gmina popiera kolonizację żydów w Palestynie.

8) Budżet:

Gmina pokrywa swe wydatki z dochodów, pochodzących z:

a) podatków gminnych,
b) zapisów i ofiar,
c) sum, przekazywanych przez skarb państwa lub kasę miejską do dyspozycji gminy dla instytucji, które państwo lub miasto powinno utrzymywać własnym kosztem.

2. Platforma wyborcza Żydowskiego Stronnictwa Ludowego.

(„DOS FOLK" z dn. 24/10. 1918).

Wychodząc z założenia, że żydzi stanowią nietylko grupę religijną, lecz społeczność narodową, i że życie żydowskie w Polsce winno z tego względu opierać się na organizacji prawno-publicznej, której formy i funkcje powinny być zagwarantowane w konstytucji państwa — Żydowskie Stronnictwo Ludowe dopatruje się w „Rozporządzeniu z dnia 1 listopada 1916 r. o organizacji Żydowskiego Towarzystwa Religijnego w General-Gubernatorstwie Warszawskiem" jedynie surogatu narodowo-świeckiej organizacji, która przez wzgląd na swą istotę i antydemokratyczny charakter nie odpowiada wymaganiom narodu.

Staczając walkę o narodowe i obywatelskie równouprawnienie żydów, Stronnictwo Ludowe przystępuje do wyborów do nowej gminy w nadziei, iż uda mu się stworzyć reprezentację żydowską, zdolną do obrony zasad ogólno-demokratycznych i narodowo-żydowskich (na gruncie których stoi stronnictwo ludowe) oraz do podjęcia walki o przekształcenie „Żydowskiego Towarzystwa Religijnego", powstającego na zasadzie ordynacji z dn. 1 listopada 1916 r., w żydowską autonomję narodowo-polityczną, opartą na najszerszych zasadach demokratycznych (zniesienie systemu kurjalnego; wprowadzenie powszechnego, równego, bezpośredniego, tajnego i proporcjonalnego prawa wyborczego dla wszystkich obywateli żydów, w wieku od lat 20, bez różnicy płci, niezależnie od cenzusu naukowego lub wysokości opłacanej składki gminnej; zniesienie mianowańców; system finansowy, oparty na bezpośrednim, postępowym opodatkowaniu majątków i dochodów).

Kandydaci, wybrani z listy Stronnictwa Ludowego, dbać będą o to, aby nowy Zarząd Gminy Żydowskiej spełnił następujące zadania:

I. Na polu narodowo-politycznem.

1. Zarząd Gminy winien: reprezentować Gminę Żydowską nazewnątrz; stać na straży godności i interesów narodowych; występować energicznie przeciwko wszelkiej krzywdzie, czynionej żydom; uczynić wszystko, co będzie koniecznem, aby w odradzającem się Państwie Polskiem zapewnione zostało narodowości żydowskie należne jej miejsce.

2. Zarząd Gminy winien przejąć prowadzenie aktów cywilnych ludności żydowskiej (metryk urodzenia, aktów ślubnych i zejścia).

II. Na polu narodowo-religijnem.

Zarząd Gminy winien zaprowadzić ład i porządek w instytucjach, służących sprawie zaspokojenia religijnych potrzeb ludności żydowskiej:

1) podnieść poziom rabinatu,

2) kasa gminna powinna ponosić koszty, związane z zaspokojeniem potrzeb religijnych ludności żydowskiej,

3) gmina powinna wziąć pod swój zarząd wszystkie synagogi, domy modlitwy i umieścić je w przyzwoitych, odpowiednio-urządzonych lokalach, odpowiadających wszelkim wymaganiom estetyki, higieny i t. p.

III. Na polu narodowo-kulturalnem.

Do chwili uzyskania przez żydów autonomji narodowo-politycznej, Zarząd Gminy Żydowskiej winien rozwinąć intensywną działalność kulturalno-oświatową:

1) przejąć w swe ręce szkolnictwo żydowskie, stworzyć jednolity typ szkoły żydowskiej i zakładać nowe szkoły wszelkich typów (niższe, średnie i wyższe) oraz zawodowe (niższe, średnie i wyższe). Język żydowski winien być językiem wykładowym; nauce języków hebrajskiego i krajowego należy udzielić odpowiedniego miejsca. Wychowanie winno być oparte na zasadach

narodowych. Nauczanie w szkołach ludowych i zawodowych gminy winno być bezpłatne;

2) zakładać szkoły freblowskie, kursy wieczorne dla dorosłych, uniwersytety ludowe, domy ludowe, bibljoteki, teatry, muzea; dbać o rozwój nauki, literatury i sztuki żydowskiej; wyznaczać premja za najlepsze dzieła w zakres tych dziedzin wchodzące; dbać o rozwój statystyki żydowskiej, etnografji, antropologji, archeologji i t. d.

IV. Ochrona zdrowia publicznego.

Zarząd Gminy winien dbać o stan zdrowotny ludności żydowskiej; zapobiegać szerzeniu się wśród niej chorób. Zarząd Gminy winien utworzyć szereg instytucji, mających na celu podniesienie stanu fizycznego młodszej generacji; zakładać szpitale, sanatorja, ambulatorja, zakłady kąpielowe, kąpiele rytualne i t. p.; rozpowszechniać przystępne dla szerokich mas ludności broszury i pisma ulotne, traktujące o różnych chorobach i c sposobach walki z niemi.

V. Na polu społeczno-ekonomicznem.

Zarząd Gminy winien prowadzić celową i intensywną akcję mającą na celu wzmocnienie i rozwój żydowskich placówek ekonomicznych; w pierwszym rzędzie działalność ta winna zmierzać do odbudowy przez wojnę zrujnowanego gospodarstwa żydowskiego. W tym celu Zarząd Gminy winien:

1) zorganizować handel i rzemiosła żydowskie; zakładać instytucje kredytowe, kooperatywy wytwórcze, wystawy wzorowe, wydawać literaturę fachową, wyszkolić instruktorów i t. p.; zorganizować robotników żydowskich, zakładać dla ich potrzeb giełdy pracy, biura informacyjne i t. p.; szczególną opiekę winien roztoczyć nad powracającymi do kraju żołnierzami i ewakuowanymi;

2) oprzeć działalność filantropijną na zasadach racjonalnych.

Zarząd Gminy winien zwalczać żebranie, powinien zakładać i utrzymywać tanie kuchnie, internaty dla dzieci i inwalidów i t. p.. Wszelkie stowarzyszenia i instytucje filantropijne winny się znajdować pod kontrolą Zarządu Gminy.

VI. Wewnętrzna organizacja gminy.

Wewnętrzna organizacja i praca Zarządu Gminy winna się opierać na zasadach demokratycznych i narodowych:

1) językiem urzędowym w wewnętrznych stosunkach winien być język żydowski;

2) składka gminna winna być nakładana na członków gminy w stosunku postępowym i proporcjonalnym do ich majątków i dochodów;

3) ogólny charakter działalności Zarządu Gminy winien się opierać na uszanowaniu żydowskiej opinji publicznej, na zaufaniu do ludności żydowskiej; na stosowaniu się do jej poglądów i życzeń, na ciągłym z nią kontakcie oraz na dążeniu do pozyskania jej zaufania i zgody. Dotychczasowy system autokratyzmu i biurokratyzmu winien być radykalnie usunięty;

4) urzędnikom i pracownikom gminy winny być zapewnione odpowiednie warunki pracy, zgodnie z wymaganiami współczesnej, demokratycznej polityki socjalnej (ubezpieczenie na wypadek choroby, utraty zdolności do pracy, starości i śmierci i t. p.).

3. Platforma wyborcza Organizacji Sjonistów-Ortodoksów „Mizrachi".

(„Moment" 3. V. 1918).

I. Demokratyzacja Gminy Żydowskiej.

1) Wszyscy członkowie Rady Gminnej oraz Zarządu Gminnego podlegają wyborom,

2) wybory winny być powszechne, równe, bezpośrednie, tajne i proporcjonalne,

3) czynne prawo wyborcze przysługiwać winno wszystkim mieszkańcom żydowskim w wieku lat 20 i przebywającym w danem mieście conajmniej od roku. Kurje wyborcze, mianowanie członków Zarządu Gminnego, cenzus naukowy oraz wszelkie inne ograniczenia prawa wyborczego winny być zniesione,

4) bierne prawo wyborcze przysługiwać winno wszystkim mieszkańcom żydom, liczącym conajmniej 25 lat wieku,

5) zaprowadzenie postępowego systemu opodatkowania dochodów, majątków i spadków,

6) posiedzenia Rady Gminnej winny być jawne,

7) w stosunkach z ludnością żydowską oraz na swych posiedzeniach Zarząd Gminy winien posługiwać się językiem hebrajskim lub żydowskim.

II. Zadania religijno-narodowe Gminy.

1) Gmina winna zaspakajać religijne potrzeby ludności żydowskiej, nie pobierając za to opłaty. Ludność żydowska winna być zwolniona od wszelkich opłat za sporządzanie metryk urodzenia, aktów ślubnych, aktów zejścia i t. p.,

2) Gmina winna przejąć pod swój zarząd wszystkie istniejące żydowskie zakłady naukowe, zakładać chedery, talmud-tory, jeszyboty, seminarja dla nauczycieli i rabinów, szkoły dla kantorów, kaznodziejów i rzezaków; popierać, wedle możności, osoby, przygotowujące się do zajęcia jakiegokolwiek z wyżej wymienionych stanowisk; zakładać szkoły freblowskie, kursy wieczorne, kursy uzupełniające dla nauczycieli, instytucje naukowe i wychowawcze dla dziewcząt żydowskich. Wymienione zakłady naukowe i wychowawcze winny się znajdować pod kierownictwem komitetu wychowawczo-oświatowego (Waad Hachinuch), wybieranego przez całą ludność żydowską. W zakładach tych winny być w dostatecznej mierze i w duchu religijno-narodowym wykładane nauki świeckie. Językiem wykładowym w tych szkołach i instytucjach winien być język hebrajski lub żydowski,

3) Gmina winna dbać o to, aby we wszystkich żydowskich szkołach średnich były wykładane w najszerszym zakresie i w duchu religijno-narodowym przedmioty hebrajskie i judaistyczne,

4) Gmina winna współdziałać przy rozwoju literatury religijno-narodowej,

5) Gmina winna dbać o materjalne zabezpieczenie rabinów i o materjalne wyposażenie swych urzędników,

6) Gmina winna walczyć o religijno-narodowe prawa ludności żydowskiej, oraz bronić jej honoru,

7) Gmina winna walczyć przeciwko narzucaniu chrztu bezdomnym dzieciom żydowskim.

III. Zadania społeczno-ekonomiczne.

Gmina winna:

1) założyć bank narodowo-żydowski dla popierania żydow-

skiego handlu i przemysłu; zakładać oraz popierać kooperatywy, kasy pożyczkowo-oszczędnościowe, stowarzyszenia wzajemnego kredytu; udzielać ludności żydowskiej taniego kredytu; udzielać bezpłatnie porad prawnych,

2) popierać organizacje zawodowe rzemieślników, drobnych handlarzy, robotników i pracowników handlowych; zorganizować biuro pośrednictwa pracy; zakładać i utrzymywać szkoły rolnicze, zawodowe oraz kursy uzupełniające (przedmiotom religijnym należy udzielać w programach tych szkół odpowiedniego miejsca),

3) zajmować się sprawą ochrony kobiet,

4) regulować żydowską emigrację i imigrację.

IV. Zadania Gminy na polu filantropijnem i ochrony zdrowia publicznego.

Gmina winna:

1) roztoczyć nadzór nad wszystkiemi żydowskiemi instytucjami filantropijnemi,

2) zakładać i utrzymywać internaty dla dzieci, domy sierot, domy starców, oraz przytułki dla podrzutków,

3) zakładać i utrzymywać szpitale, ambulatorja i sanatorja.

V. Spis ludności żydowskiej.

Gmina obejmuje kierownictwo sprawami akt stanu cywilnego ludności żydowskiej oraz prowadzi spis ludności żydowskiej.

VI. Sprawy palestyńskie.

1) Gmina popiera żydowską kolonizację w Palestynie,

2) Gmina winna popierać stary Iszuw palestyński wraz z jego jeszybotami i instytucjami filantropijnemi.

VII. Budżet.

Gmina czerpie fundusze na pokrycie swych wydatków z.

1) podatków, ściąganych na rzecz gminy,

2) z legatów i ofiar,

3) z funduszów, przekazywanych gminie przez kasę państwową lub komunalną na rzecz instytucji, których utrzymywanie należy do obowiązków państwa lub miasta.

4. Platforma wyborcza organizacji Ortodoksów „Agudas Hoortodoksym"

(według programu, ogłoszonego w „Dos Judisze Wort" z dnia 16 maja 1918).

Gmina żydowska winna być istotną wyrazicielką poglądów i prądów, nurtujących w społeczeństwie żydowskiem, wobec czego wszelkie partje i warstwy ludności żydowskiej winny w niej być reprezentowane. Niemniej jednak, organizacja ortodoksów domagać się będzie, by członkowie Zarządu Gminnego stawiali interesy ogółu ponad interesy partyjne. Działalność gminy winna podlegać kontroli opinji publicznej, co może być osiągnięte przez zaprowadzenie jawności obrad oraz przez częste urządzanie zebrań sprawozdawczych. Gmina żydowska winna stać na straży i bronić honoru i praw żydostwa. Językiem panującym w gminie oraz w jej instytucjach winien być język żydowski.

Gmina żydowska powinna dbać o to, ażeby instytucje kulturalno-oświatowe i wychowawcze, zakładane i utrzymywane przez organy państwowe lub komunalne, były zakładane i utrzymywane przez te organy również i dla ludności żydowskiej i oddane pod kontrolę Zarządu Gminnego.

W razie założenia podobnych instytucji przez Zarząd Gminny, wszystkie koszty winny być pokrywane z funduszów komunalnych wzgl. państwowych.

Organizacja ortodoksów domagać się będzie, by nowy Zarząd Gminy rozstrzygnął ostatecznie kwestję rabinów. Powoływanie na urzędy rabinów winno się odbywać za zgodą całej ludności żydowskiej, co może być osiągnięte przez zaproszenie do komitetu wybierającego rabinów także i przedstawicieli synagóg, domów modlitwy, bet-hamidraszów i t. p.

Rabini w swej działalności winni być niezależni i wolni od presji ze strony członków Zarządu Gminy.

Gmina winna dbać o zaspakajanie potrzeb religijnych ludności żydowskiej. W tym celu należy zakładać synagogi, domy modlitwy, bet-hamidraszy, kąpiele rytualne, „ejruw" i t. p.

Gmina winna zająć się wychowaniem młodzieży żydowskiej. We wszystkich szkołach, znajdujących się pod władzą

gminy należy udzielić odpowiedniego miejsca nauce religji żydowskiej.

Językiem wykładowym winien być język żydowski.

Należy zakładać i utrzymywać w dostatecznej ilości: chedery, talmud-tory, jeszyboty (których program powinien obejmować, prócz nauk religijnych, również i nauki świeckie) oraz instytucję dla wykształcenia nauczycieli ludowych (mełamedów), pozostającą pod ścisłym nadzorem religijnym.

Gmina winna również założyć szereg szkół rzemieślniczych, których program winien obejmować, prócz odnośnych nauk teoretycznych i praktycznych, także i naukę przedmiotów religijnych.

Filantropijna i społeczno-ekonomiczna działalność gminy winna się opierać na zasadach racjonalnych. Względy partyjne nie powinny odgrywać roli przy podziale zapomóg. Żebranie uliczne winno być zwalczone. Należy zakładać kasy pożyczkowo-oszczędnościowe, mające na celu udzielanie pożyczek rzemieślnikom i drobnym handlarzom.

Działalność wszystkich instytucji filantropijnych winna być scentralizowana w gminie. Gmina winna te instytucje subsydjować.

Celem wstrzymania prądu emigracyjnego Zarząd Gminy winien dbać o dostarczanie pracy w kraju wszystkim zdolnym do pracy żydom. Nąd tymi jednak, którzy zechcą dobrowolnie wyemigrować, należy roztoczyć opiekę, ułatwiającą wychodźcom przejazd i urządzenie się na miejscu. Szczególną opieką należy otoczyć emigrantów, udających się do Palestyny. System opodatkowania na rzecz gminy winien się opierać na zasadach sprawiedliwości.

Wysokość ściąganej składki gminnej winna być zastosowana do majątku i dochodów płatnika. W każdym bądź razie składka gminna nie powinna obciążać niezamożnych członków gminy.

5. Platforma wyborcza „Bundu".

Nieubłagany rozwój ustroju kapitalistycznego kres położył ekonomicznej i politycznej niezależności poszczególnych małych narodowości, zamieszkujących w granicach danego państwa, tworząc z nich jednolity organizm gospodarczo-polityczny. Konflikty

ekonomiczne oraz sprzeczności polityczne nie zarysowują się w granicach państwa współczesnego pomiędzy poszczególnemi narodowościami w skład państwa wchodzącemi, lecz zachodzą pomiędzy klasami i stanami. Również i Polska oddawna ten proces przebyła, i różne zamieszkujące ją narodowości tworzą w chwili obecnej jedną całość społeczno-ekonomiczną. Naród żydowski również nie stanowi, jak to ongi było, jednolitej całości ekonomicznej, lecz jest rozszczepiony na różne, sprzeczne pod względem ekonomicznym, części. Przez wspólnie przelaną krew, przez wspólną pracę i walkę proletarjat żydowski tak zrósł się z proletarjatem polskim, że żadne sztuczne przegrody nie są w stanie ich poróżnić.

Język, niejednakowy stopień rozwoju, odmienna przeszłość dziejowa, słowem, kultura,—oto co różni ludy Polski. Ta różnica form jest wykorzystywana przez zwalczające się nawzajem na tle konkurencyjnem klasy burżuazyjne w celu przekształcenia różnic kulturalnych w „walkę narodowościową". Antysemici z jednej, nasi wszechżydowscy szowiniści wraz z ich socjal-imperjalistycznymi pachołkami z drugiej strony spekulują na tej czysto-zewnętrznej i naturalnej różnicy, usiłując wciągnąć do swej walki konkurencyjnej masy ludowe i robotnicze, które w gruncie rzeczy nie mają żadnego powodu do wzajemnych uraz.

Nie zapominając o ostatecznym celu swych dążeń—o socjalizmie, jedynie zdolnym do położenia kresu waśniom, szerzącym się wśród ludów—uświadomiony robotnik żydowski w chwili obecnej jest zainteresowany w osłabieniu tej „walki narodowościowej", obnażając istotne jej oblicze, jako walki konkurencyjnej pomiędzy burżuazją poszczególnych narodowości.

Najlepszym po temu środkiem jest wyeliminowanie z pod kompetencji organów państwowych i przekazanie pod autonomiczny zarząd danej narodowości wszystkich dotyczących jej spraw kulturalnych, t. j. przyznanie wszystkim narodowościom a u t o n o m j i k u l t u r a l n e j.

W tym też kierunku zmierzać będzie działalność naszych kandydatów w odnowionej gminie warszawskiej.

Ogłoszona ustawa o gminie, wprowadzająca system kurjalny, cenzus wyborczy, usuwająca od wyborów kobiety, ograniczająca

kompetencje gminy przeważnie do spraw religijnych, dająca przywileje klasom posiadającym, uzależniająca i podporządkowująca organy zarządu gminnego,—nie zadawalnia żydowskiej demokracji robotniczej. To też nie łudzi się ona nadzieją, ażeby „zreformowana" gmina istotnie zdolna była zaspokoić potrzeby szerokich warstw robotniczych i ludowych.

Nasi kandydaci nie zaprzestaną walki o *całkowitą demokratyzację statutu gminy, o powszechne, równe, bezpośrednie, tajne i proporcjonalne prawo wyborcze bez różnicy płci*. Wszystkim, zarówno mężczyznom, jak i kobietom, w wieku lat 20, winno przysługiwać czynne i bierne prawo wyborcze do gminy.

Kandydaci nasi będą walczyć *przeciwko systemowi kurjalnemu przy wyborach, przeciwko opiece rabinów i kleru, przeciwko zależności gminy*.

Walka o demokratyzację gminy tylko wówczas będzie mogła być prowadzona z powodzeniem, kiedy znajdzie oddźwięk i poparcie w najszerszych masach proletarjatu żydowskiego i będzie ściśle związana z walką o ogólną demokratyzację kraju. Nie w stronę minionej przeszłości skierowany jest wzrok klasowo-uświadomionego robotnika żydowskiego, nie tam, gdzie panują dotychczas ograniczenia gospodarcze, pycha i ciemnota średniowieczna. Celem jego jest stworzenie nowego, wolnego życia, świeckiej, zdrowej kultury.

Nasi kandydaci podejmą w gminie energiczną walkę *o wykluczenie z zakresu działalności gminy spraw religijnych, o zaniechanie wydawania na utrzymanie rabinów, kantorów i kleru wogóle sum, pochodzących z powszechnego opodatkowania przymusowego na rzecz gminy*.

Religja jest sprawą prywatną jednostki, i wierzący winni dobrowolnie pokrywać koszty, związane z zaspakajaniem ich potrzeb religijnych.

Nasi kandydaci będą również walczyli przeciwko *staremu zapleśniałemu chederowi, przeciwko nacjonalistyczno-hebraistycznym eksperymentom i obcojęzycznej szkole asymilatorskiej*.

Będą się oni domagać intensywnej działalności na polu oświaty ludowej, a mianowicie: stworzenia jednolitego typu szkoły świeckiej i demokratycznej i wprowadzenia powszechnego obowiązkowego nauczania.

Językiem wykładowym winien być język żydowski; nauce języka polskiego należy udzielić odpowiedniego miejsca; w programie należy udzielić miejsca naukom przyrodniczym i społecznym; szkoła winna być bezpłatną i zaopatrywać uczącą się młodzież w podręczniki i udzielać swym uczniom bezpłatnie odzieży.

Gmina winna również: zakładać kursy dla dorosłych, uniwersytety ludowe, udzielać subsydjów teatrom żydowskim i muzeom. Koszty, związane z żydowską działalnością kulturalną, winny być pokrywane z kasy miejskiej.

Nasi kandydaci wystąpią energicznie przeciwko dotychczasowemu demoralizującemu i poniżającemu systemowi udzielania przez gminę ofiar i zapomóg i domagać się będą, ażeby (aż do chwili utworzenia normalnego i demokratycznego Zarządu Miejskiego, który jedynie jest powołany do dbania o niesienie pomocy społecznej i zajęcia się ochroną zdrowia publicznego dla całej ludności bez różnicy narodowości) gmina w swej akcji ratowniczej jęła się racjonalnych i celowych metod. Urzędnikom gminy winna być zapewniona odpowiednia płaca.

Składki gminne winny być nakładane na zasadzie postępowego opodatkowania od majątków i dochodów. Obrady gminy winny być jawne i podlegać w ten sposób kontroli opinji publicznej.

6. Platforma wyborcza „Poalej-Sjon".

Robotnik żydowski prowadzi wspólnie z proletarjatem całego świata walkę o wyzwolenie klasowe, o przekształcenie obecnego ustroju kapitalistycznego w socjalistyczny.

Jako klasa narodu uciskanego, proletarjat żydowski cierpi

najbardziej wskutek anormalnych warunków społeczno-ekonomicznych, w jakich się znajduje naród żydowski, i równolegle z walką o wyzwolenie społeczne stacza również energiczną walkę o zrealizowanie postulatów narodowych, mających na celu zaspokojenie specyficznych potrzeb żydowskich mas ludowych.

Zupełne unormowanie życia żydowskiego, położenie kresu *jego nienormalnemu położeniu, jako narodu eksterytorjalnego, osiągnięte zostanie przez utworzenie zwartej siedziby żydowskiej w Palestynie.*

We wszystkich krajach, gdzie naród żydowski tworzy pokaźną mniejszość narodową, proletarjat żydowski walczy o takie formy samorządu narodowego, które są w stanie zadość uczynić specyficznym potrzebom narodowym żydostwa; walczy on o *autonomję narodowo-personalną.*

Podstawę tej autonomji narodowej stanowią demokratyczne gminy świeckie, których powstanie może być osiągnięte w drodze walki klasowej proletarjatu przy *ogólnej demokratyzacji życia w kraju.*

Nowa gmina, powstająca na zasadzie rozporządzenia z dn. 1-go listopada 1916 r., której ordynacja wyborcza wprowadza system kurjalny i cenzus wyborczy, która usuwa od wyborów kobiety i pozbawia czynnego prawa wyborczego osoby liczące mniej niż 25 lat—a biernego prawa—osoby, liczące mniej niż lat 30,—nadająca gminie charakter instytucji religijnej, zmierza do obrony interesów burżuazji i jej pachołków.

Biorąc jednak pod uwagę przymus należenia do gminy oraz doniosłą rolę, jaką gmina może odegrać na polu narodowo-kulturalnem i społeczno-gospodarczem życia żydowskiego w Polsce, proletarjat żydowski winien wziąć czynny udział w wyborach do gminy i być w niej odpowiednio reprezentowany. Robotnik żydowski widzi w gminie jeszcze jedną placówkę, na której będzie miał możność zetknięcia się ze swoimi wrogami klasowymi, zdemaskowania ich działalności, mającej na celu jeno własną korzyść, i zorganizowania się do dalszej walki o ideał socjalistyczny.

Dążąc do przeprowadzenia swych kandydatów do gminy, żydowski socjal-demokratyczny komitet wyborczy „Poalej-Sjon"

stawia sobie za zadanie obronę interesów żydowskiego proletarjatu i szerokich warstw ludowych.

Program jego obejmuje:

Wykorzenienie wszelkich śladów przestarzałego systemu działalności Zarządu Gminy i oparcie tej działalności na zasadach, zmierzających do zaspokojenia specyficznych potrzeb szerokich warstw ludności żydowskiej.

Żydowska gmina demokratyczna jest zrzeszeniem żydów w danej miejscowości; gmina rozstrzyga samodzielnie wszystkie sprawy, wchodzące w zakres jej kompetencji; gmina jest ostoją narodowo-personalnej autonomji w Polsce.

Gmina winna przyczynić się do radykalnego rozwiązania kwestji żydowskiej przez utworzenie żydowskiego ośrodka terytorjalnego w Palestynie.

I.

Gmina żydowska jest instytucją narodową; każda osoba, przyznająca się do narodowości żydowskiej, jest członkiem gminy.

Wszystkie osoby, zarejestrowane w spisie ludności żydowskiej, korzystają, po osiągnięciu lat 20, z czynnego i biernego prawa wyborczego do wszystkich instytucji gminy.

Wybory do gminy żydowskiej winny się odbywać na zasadzie powszechnego, równego, tajnego, bezpośredniego i proporcjonalnego prawa głosu bez różnicy płci.

II.

1) Wykonywanie funkcji religijnych (utrzymywanie rabinów, rzezaków, domów modlitw, kąpieli rytualnych i t. p.) winno być usunięte z zakresu kompetencji gminy.

Kwestje religijne należą do spraw prywatnych osób wierzących. Niereligijni członkowie gminy nie mogą być opodatkowani na rzecz potrzeb religijnych członków wierzących.

2) Interesy żydowskich mas pracujących, związane ze swoistą żydowską strukturą ekonomiczną i kulturalną, winny znaleźć całkowite swe zadośćuczynienie w gminie.

Kompetencje gminy na polu kulturalnem.

Gmina całkowicie winna przejąć pod swój zarząd szkolnictwo żydowskie.

Gmina winna zakładać i utrzymywać szkoły ludowe, szkoły średnie, seminarja nauczycielskie, kursy pedagogiczne, uniwersytety ludowe, kursy wieczorne, szkoły freblowskie i t. p.

Językiem wykładowym winien być język żydowski.

Nauce języka polskiego, jako języka krajowego, należy udzielić odpowiedniego miejsca. Język hebrajski winien być wykładany jako specjalny przedmiot.

Nauczanie w szkołach ludowych winno być powszechne i bezpłatne. Szkoły mają charakter świecki. Typ ich winien być jednolity. Leczenie chorych dzieci w szkołach winno się odbywać na rachunek gminy; gmina winna zapewnić bezpłatne pożywienie, odzież i t. p. dzieciom rodziców niezamożnych, uczęszczającym do szkół ludowych.

Gmina winna zakładać bibljoteki, teatry, muzea, wystawy sztuk pięknych, wydawnictwa dzieł naukowych, historycznych oraz popierać instytucje kulturalne i t. p.

Na polu opieki społecznej i ochrony zdrowia publicznego.

Gmina winna zakładać i utrzymywać domy sierot, inwalidów, przytułki dla dzieci, kolonje letnie, zakłady dla położnic, szpitale, ambulatorja, sanatorja, tanie kuchnie; wyszukiwać pracę dla bezrobotnych, zakładać giełdy pracy i t. p.

Pomoc ekonomiczna.

1) Prowadzenie dokładnej statystyki ludności żydowskiej.

2) Szerzenie wiedzy zawodowej i technicznej; zakładanie szkół zawodowych, technicznych kursów wieczorowych dla dorosłych, warsztatów wzorowych, muzeów technicznych i bibljotek, wystaw technicznych i t. p.; wydawanie pism, poświęconych technice i rzemiosłom.

3) Zorganizowanie kredytu dla pracującycych.

4) Zakładanie ferm rolniczych.

5) Sprawy emigracyjne. Gmina winna udzielać pomocy emigrantom; zakładać biura informacyjne, stojące w ścisłym kontakcie z odnośnemi biurami w krajach imigracji.

Gmina winna uregulować sprawy związane z emigracją; zorganizować kursy dla emigrantów celem zapoznania ich

z krajami, do których zamierzają wywędrować.

Ze względu na to, że Palestyna jest krajem, gdzie żywiołowo koncentruje się żydowska emigracja, należy przy biurach emigracyjnych zakładać specjalne wydziały, zarządzające wszelkiemi sprawami, dotyczącemi Palestyny. Wydziały te winny się znajdować w ścisłym i bezpośrednim kontakcie z palestyńskiem biurem pośrednictwa pracy.

Należy zbierać specjalne fundusze dla instytucji palestyńskich, jak fundusz robotniczy i inne.

Należy również zakładać kursy palestynoznawstwa.

III. Na polu polityki robotniczej.

Warunki pracy w instytucjach i przedsiębiorstwach gminy winny być ustalone na zasadzie porozumienia z zawodowymi związkami robotniczymi.

Wszystkie prace w gminie winny być wykonywane przez samą gminę. W razie konieczności przekazania pracy prywatnym przedsiębiorcom, należy zagwarantować robotnikom takie warunki pracy, które odpowiadałyby wymaganiom, stawianym przez zawodowe związki robotnicze. W dalszym ciągu punkt ten omawia warunki pracy urzędników i pracowników gminy.

IV.

1) Organy Zarządu Gminy, zajmujące się sprawą pomocy ekonomicznej, winny być w ścisłym kontakcie z żydowską sekcją narodową biura pośrednictwa pracy przy organach samorządu miejskiego.

2) Gmina żydowska jest instytucją o charakterze prawno-publicznym i korzysta z prawa egzekutywy w sprawach opodatkowania wszystkich jej członków.

3) Najwyższy organ narodowo-personalnej autonomji — Żydowska Rada Narodowa w Polsce—jest najwyższym przedstawicielstwem narodowości żydowskiej i obrońcą jej praw narodowych.

V.

1) Językiem urzędowym gminy jest język żydowski.

2) Obrady Zarządu Gminy są jawne.

3) Kierownicze Organy Zarządu Gminy są wybieralne.

VI.

Budżet gminy składa się z następujących wpływów:

1) z sum, przekazywanych gminie przez kasy komunalne lub państwowe na zaspokojenie potrzeb ludności żydowskiej w wysokości, w jakiej działalność gminy zmniejsza wydatki rzeczonych kas,

2) z postępowego podatku od dochodów, nakładanego na członków gminy,

3) z sum spadkowych, ofiar, kapitałów i majątków nieruchomych.

ANEKSY.

Uchwały Zjazdu Gminnego w Rosji z r. 1918.

Ustawa o radach gminnych.

Przepisy ogólne.

1) Organem miejscowym samorządu narodu żydowskiego jest gmina,-instytucja prawnopubliczna, która w granicach swojej kompetencji zarządza sprawami ludności żydowskiej na podstawie autonomji personalnej.

2) Członkami gminy są wszyscy żydzi, mieszkający w danej miejscowości.

3) Samorząd lokalny narodu żydowskiego jest realizowany przez Radę Gminną, wybieraną na dwa (2) lata przez ludność żydowską danego miasta (osady, miasteczka) drogą powszechnego, równego, bez różnicy płci, bezpośredniego i tajnego głosowania, według systemu proporcjonalnego. Prawo wyborcze czynne i bierne przysługuje wszystkim żydom, którzy skończyli dwadzieścia (20) lat i zamieszkali w danej miejscowości przynajmniej na miesiąc przed dniem wyborów. Nikt nie ma prawa złożyć więcej niż jeden biuletyn wyborczy.

Uwaga: Specjalna ustawa, opracowana przez Zarząd Centralny Gmin żydowskich w Rosji, określa sposób wyborów.

4) Rada Gminna reprezentuje gminę żydowską wobec władzy państwowej i organów samorządu społecznego.

5) W zakresie przedmiotów, należących do sfery działalności gmin, Radzie Gminnej powierza się w szczególności:

a) załatwianie spraw bieżących,

b) ogólną władzę zarządzającą i nadzór nad organami wykonawczymi,

c) przeprowadzanie wyborów do Zarządu Gminnego, komisji i innych instytucji gminnych,

d) oznaczanie wysokości wynagrodzenia pracowników i urzędników,

e) układanie przepisów i wydawanie instrukcji, regulujących działalność organów wykonawczych,
f) rozpatrywanie preliminarzy dochodów i wydatków,
g) kupno i sprzedaż majątku nieruchomego,
h) zaciąganie pożyczek zgodnie ze specjalnymi przepisami, układanymi przez Zarząd Centralny Gmin żydowskich w Rosji,
i) oznaczanie i zmienianie wysokości opodatkowania członków gminy,
j) przyjmowanie na rzecz gminy ofiar i fundacji,
k) wyższy nadzór nad działalnością Zarządu i komisji oraz rozpatrywanie sprawozdań wszystkich organów wykonawczych.

6) Władza kierownicza oraz wyższy nadzór nad działalnością Rad Gminnych, jak również reprezentowanie gmin wobec władzy państwowej należą do Organu Centralnego, który działa zgodnie z zasadami ustanowionemi przez specjalną Ustawę.

7) Wszystkie swoje zarządzenia, dotyczące obywateli narodowości żydowskiej, w granicach autonomji gminnej, władza ogólnopaństwowa wprowadza w czyn za pośrednictwem Rad Gminnych. Sumy, asygnowane przez państwo oraz instytucje samorządowe i filantropijne miejskie i wiejskie, oddaje się w tej części, w której są one przeznaczone na zaspokojenie potrzeb narodu żydowskiego, do rozporządzenia Rady Gminnej.

Skład Waadów (Rad) Miejscowych i ich Organów Wykonawczych.

8) Waad (Rada) miejscowy składa się z określonej liczby radców gminnych zależnie od liczebności ludności żydowskiej danej miejscowości, zgodnie z Ustawą, opracowaną przez Zarząd Centralny Gmin żydowskich w Rosji.

9) Waad wybiera z pośród swoich członków drogą tajnego głosowania prezydjum; liczbę członków prezydjum oznacza sam Waad, ale musi ich być przynajmniej trzech: przewodniczący, zastępca przewodniczącego i sekretarz. Prezydjum kontroluje działalność organów wykonawczych Waadu.

10) Na czas swoich pełnomocnictw Waad wybiera również Zarząd Gminny; liczba członków Zarządu zależy od postanowie-

nia Waadu. Na czele Zarządu stoi jego przewodniczący, wybierany przez Waad drogą tajnego głosowania.

Do Zarządu mogą być wybrane osoby, nie należące do Waadu.

11) Obowiązki Zarządu Gminnego:

a) bezpośrednie kierowanie wszystkiemi sprawami Gminy,
b) wykonywanie wszystkich postanowień Rady Gminnej,
c) układanie preliminarzy dochodów i wydatków Gminy,
d) gromadzenie niezbędnych środków na potrzeby Gminy i ściąganie ustanowionych przez Radę opłat i podatków,
e) zarządzanie majątkiem Gminy,
f) układanie sprawozdań,
g) nadzór nad działalnością komisji wykonawczych i innych organów Gminy,
h) opracowywanie referatów i wniosków, dotyczących rozmaitych gałęzi działalności Rady Gminnej i komisji.

12) W granicach swoich pełnomocnictw Zarząd Gminny reprezentuje Radę Gminną w stosunkach z instytucjami rządowemi, społecznemi i administracyjnemi, zaciąga zobowiązania w imieniu Rady Gminnej, reprezentuje Radę przy sporządzaniu aktów wszelkiego rodzaju, występuje w sądach w charakterze powoda i pozwanego.

13) Członkowie Zarządu otrzymują wynagrodzenie, wyznaczone przez specjalną uchwałę Rady Gminnej.

O Komisjach.

14) Gmina organizuje komisje, które zajmują się różnemi gałęziami działalności gminnej.

15) Komisje tworzą się drogą porozumienia między frakcjami, wchodzącemi w skład Waadu, lub też na podstawie przedstawicielstwa proporcjonalnego.

16) Komisje opracowują projekty ustaw, tak z własnej inicjatywy, jak również na mocy postanowienia Waadu, lub na wniosek Zarządu, układają budżety instytucji gminnych i kontrolują ich działalność, wreszcie składają Waadowi sprawozdania z swojej działalności.

17) Oprócz komisji stałych mogą być jeszcze utworzone komisje specjalne dla pewnych potrzeb chwilowych oraz specjalnych celów.

18) Komisje mogą kooptować pożyteczne dla nich osoby w charakterze stałych członków z głosem decydującym. Osoby te są wybierane przez komisję w tajnem głosowaniu i zatwierdzane przez Waad.

19) Każda komisja wybiera z grona swych członków prezydjum, złożone z przewodniczącego, wice-przewodniczącego i sekretarza, które kieruje jej działalnością.

20) Na posiedzeniach komisji, oprócz członków danej komisji, mogą być obecni z głosem doradczym członkowie Waadu.

Uwaga: Na posiedzenia komisji mają wstęp przedstawiciele prasy.

21) Wszystkie uchwały komisji, rozpatrywane przez Waad, są referowane wraz z opinją Zarządu.

O formach udziału ludności żydowskiej w działalności Gminy.

22) Posiedzenia Rady Gminnej są publiczne i jawne.

Uwaga: W szczególnych wypadkach Rada Gminna może uchwalić, że posiedzenia będą odbywały się przy drzwiach zamkniętych. Taka uchwała musi być przyjęta większością 2/3 obecnych na posiedzeniu członków Rady Gminnej.

23) Obywatele mają prawo wystosowywać do Rady Gminnej petycje. Petycja podpisana przez 1/10 wyborców, którzy w danej miejscowości brali udział w wyborach gminnych, nakłada na Waad obowiązek rozważenia poruszonej w niej sprawy.

O Finansach Gminnych.

A) Podstawowe zasady systemu finansowego i podatkowego gmin żydowskich.

1) Gmina powinna dążyć do tego, aby państwo i samorządy lokalne pokrywały proporcjonalnie te jej wydatkj, które, jako organ samorządu, przeznacza na zaspokojenie potrzeb ludności żydowskiej. Obok tego dochodu głównem źródłem dochodów gminnych powinien być podatek dochodowy postępowy,

przyczem należy oznaczyć pewne minimum dochodów, nie podlegające opodatkowaniu. W pewnych wypadkach gmina ma prawo samodzielnie opodatkowywać dochody zgodnie z ustawami i gwarancjami, które będą opracowane przez Organ Centralny Gmin.

Uwaga: Do czasu uznania gminy za instytucję prawa publicznego, Organ Centralny powinien obmyślić skuteczne sposoby zmuszenia opodatkowanych do płacenia podatków gminnych.

2) Opłaty zwane „koszykowe" („korobocznyj zbor") i „świecowe" muszą być zniesione, jako niezgodne z demokratycznym ustrojem gmin.

3) Gmina powinna układać co rok ogólny spis dochodów i wydatków i unikać, w miarę możności, asygnowania kredytów dodatkowych oraz deficytu budżetowego.

4) Gmina powinna prowadzić prawidłową buchalterję, aby z ksiąg było widoczne, na co zostały wydane pieniądze gminne i czy wydatki odpowiadały pozycjom budżetu.

5) Gmina ustanawia kontrolę budżetową.

B) Zarządowi Centralnemu Gmin Żydowskich w Rosji poleca się rozwinąć i opracować szczegółowo podstawowe zasady systemu finansowego i podatkowego gmin żydowskich.

O scentralizowaniu działalności Gmin.

I. Organ Centralny.

1) Zarząd Centralny Gmin Żydowskich w Rosji wprowadza w czyn uchwały Zjazdu, ma na celu zjednoczenie tak istniejących już gmin, jak również tych, które mogą powstać, oraz stworzenie prawidłowych podstaw działalności demokratycznych gmin żydowskich.

2) Do czasu zwołania Wszechrosyjskiego Zjazdu Żydowskiego, Zarząd Centralny uważany jest za instytucję tymczasową.

3) Zarząd Centralny jest wybierany na czas od jednego zjazdu gmin do następnego. Zarząd wybrany przez obecny Zjazd otrzymuje pełnomocnictwa nie więcej, niż na rok, o ile okoliczności zewnętrzne nie uniemożliwią zwołania w tym czasie drugiego zjazdu gmin.

4) Zakres działalności Zarządu Centralnego obejmuje:

a) wykonywanie postanowień Zjazdu Gmin,

b) kierowanie finansową, techniczną i organizacyjną działalnością gmin. W tym celu Zarząd Centralny tworzy stałe wydziały do spraw, dotyczących bądź organizacji gmin (komisja do opracowywania rozmaitych ustaw etc.), bądź samej istoty ich działalności, utrzymuje stałych instruktorów-pełnomocników etc.,

c) organizowanie gmin demokratycznych tam, gdzie takowych jeszcze niema,

d) reprezentowanie gmin nazewnątrz,

e) opracowywanie i wprowadzanie w czyn zarządzeń, niezbędnych dla umocnienia gmin demokratycznych, w szczególności wspieranie mniej zamożnych gmin; przeprowadzanie badań statystycznych nad życiem gminnem; wydawanie centralnego organu perjodycznego; przygotowywanie kadrów pracowników gminnych etc.,

f) zakładanie rozmaitych instytucji społecznych, obsługujących całe żydostwo rosyjskie,

g) zwoływanie zjazdów gmin demokratycznych,

h) kontrola nad działalnością gmin, mająca na celu zapewnienie należytego wykonania postanowień Zjazdu i Zarządu Centralnego; rewizja rachunkowości i książkowości gmin.

5) Zarząd Centralny składa się z członków plenum i z prezydjum; ilość członków Zarządu jest oznaczona przez Zjazd.

6) Członkowie Prezydjum otrzymują z funduszów Zarządu Centralnego wynagrodzenie w wysokości odpowiedniej do czasu, który zabiera im praca w prezydjum. Nikt nie ma prawa zrzec się wynagrodzenia.

7) Kompetencji Zarządu Centralnego nie podlegają ogólne kwestje zasadnicze, jak to: rozstrzygnięcie kwestji świeckiego lub też religijnego charakteru gminy i szkoły, kwestji językowej, kwestji autonomji żydowskiej etc.

II. Miejscowe i dzielnicowe Związki Gmin.

Miejscowe Związki gmin są zakładane przez gminy w granicach określonych obwodów, rejonów lub gubernji, po porozumieniu z Zarządem Centralnym. W ten sam sposób powstają dzielnicowe (obłastnyje) związki gmin.

Uwaga: Zarząd Centralny powinien ułożyć instrukcje, dotyczące organizacji i sfery działalności miejscowych i dzielnicowych związków gmin.

III. Budżet.

1) Zarząd Centralny powinien dbać, aby gminy otrzymywały proporcjonalną część funduszów państwowych i samorządowych, przeznaczonych na zaspokojenie tych potrzeb ludności żydowskiej, których zaspokojenie należy do kompetencji gmin.

2) Gminy powinny natychmiast przystąpić do urzeczywistnienia opodatkowania ludności żydowskiej zgodnie z zasadami przyjętemi przez Zjazd.

Uwaga: Gminy powinny natychmiast zawiadomić Zarząd Centralny, jakie kategorje płatników utworzyły przy opodatkowaniu ludności żydowskiej, a także nadesłać wszystkie materjały, które stanowiły podstawę podziału opodatkowanych na odpowiednie kategorje.

3) Do czasu opracowania określonego planu centralizacji kasy:

a) wszystkie gminy powinny przesyłać Zarządowi Centralnemu na pokrycie wydatków organizacyjnych od 5 do 10% własnych dochodów, nie licząc wpływów nadzwyczajnych, przeznaczonych na specjalne cele miejscowej gminy,

b) Zarząd Centralny powinien ustalić wysokość procentu (%), który, w oznaczonych wyżej granicach, obowiązana jest wnieść każda gmina. Przy podziale gmin na kategorje Zarząd Centralny powinien liczyć się: 1) z tem czy trzeba wnieść na rachunek danej gminy pewną sumę na wydatki miejscowego lub dzielnicowego związku gmin, 2) z ogólnym charakterem ludności tej miejscowości, gdzie znajduje się gmina, 3) z położeniem finansowem danej gminy i t. d.,

Uwaga: Do czasu otrzymania odpowiednich materjałów, niezbędnych do oznaczenia sumy opodatkowania, przypadającej na każdą gminę, Zarząd Centralny ma prawo żądać ½ (połowy) sumy, która ma być wpłacona przez daną gminę, zgodnie z wynikami ankiety, przeprowadzonej przed Zjazdem.

c) mniej zamożne gminy otrzymują w miarę możności wsparcie od Zarządu Centralnego.

4 Zarząd Centralny ma prawo, o ile jest to konieczne do jego działalności, ustanawiać jednorazowe lub stałe podatki, opłaty i t. d.

5) Gminy obowiązane są, na żądanie Zarządu Centralnego, dostarczać danych, dotyczących ich budżetu i stanu kasy, jak również innych informacji o życiu gminy.

6) Wskazówki Zarządu Centralnego, dotyczące budżetu i polityki finansowej gmin, są dla nich obowiązujące.

Tymczasowy Statut Petersburskiej Gminy Żydowskiej.

Przepisy ogólne.

1) Organem samorządu Petersburskiej Gminy Żydowskiej jest Rada Gminna.

2) Rada Gminna jest wybierana na 2 lata przez wszystkich żydów piotrogrodzkich w wieku od lat 20.

3) Sposób wyborów ustala specjalna ustawa, zatwierdzona przez Radę Gminną, o ile do tego czasu Wszechrosyjski Zjazd Żydowski nie uchwali ogólnej ustawy o wyborach do Gminy Żydowskiej.

4) Zakres działalności Rady Gminnej obejmuje:

a) zaspokajanie potrzeb oświatowych gminy,

b) zaspokajanie potrzeb religijnych,

c) rozważanie i przeprowadzanie zarządzeń, mających na celu obronę interesów i polepszenie warunków bytu miejscowe ludności żydowskiej,

d) opiekę społeczną i ochronę zdrowia publicznego,

e) prowadzenie ksiąg stanu cywilnego i rejestrację ludności żydowskiej.

5) Rada Gminna wybiera z pośród swych członków: 1) przewodniczącego Rady Gminnej i wice-przewodniczących w liczbie ustalonej przez walne zebranie; 2) Komitet Wykonawczy.

Prezydjum i Walne Zebranie Rady Gminnej.

6) Członkowie prezydjum wybierają ze swego grona zastępcę przewodniczącego.

7) Prezydjum zwołuje Radę Gminną: 1) na żądanie Komitetu Wykonawczego, 2) na żądanie 7 członków Rady, 3) w razie konieczności zapoznania Rady Gminnej z jakąś sprawą.

8) Posiedzenia Rady Gminnej otwiera i prowadzi przewodniczący lub jego zastępca, lub jeden z członków Prezydjum.

9) Dla prawomocności zebrania Rady Gminnej wymagana jest obecność 30 członków Rady.

10) Rada Gminna zarządza wszystkiemi sprawami gminy

żydowskiej (§ 4), a w szczególności rozpatruje budżet dochodów i wydatków, doroczne sprawozdania z działalności, sporządzane przez Komitet Wykonawczy, sprawozdania i wnioski Komitetu Wykonawczego, komisji i członków Rady Gminnej.

11) Do wniosków, związanych z asygnowaniem kredytów z funduszów Rady Gminnej, musi być załączona opinja Komitetu Wykonawczego.

12) Posiedzenia Rady Gminnej są jawne.

13) Protokuły posiedzeń są prowadzone w języku hebrajskim i żydowskim.

14) Przed otwarciem posiedzenia członkowie Rady Gminnej mogą przejrzeć protokuł poprzedniego posiedzenia, podpisany przez przewodniczącego lub wice-przewodniczącego. O spostrzeżonych w protokule niedokładnościach zawiadamia się przewodniczącego, w celu sprostowania.

15) Członek Rady Gminnej, który opuścił 5 posiedzeń z rzędu i nie zawiadomił Prezydjum o przyczynach nieobecności, przestaje być Członkiem Rady; miejsce jego zajmuje następny z kolei kandydat listy, z której ustępujący członek był wybrany do Rady Gminnej.

Komitet Wykonawczy.

16) Do prowadzenia spraw bieżących Gminy Żydowskiej wybiera się Komitet Wykonawczy, złożony z 18 osób, który:

a) układa co rok budżet dochodów i wydatków Rady Gminnej i przedstawia go Radzie do zatwierdzenia,
b) zarządza całym majątkiem Rady Gminnej,
c) układa doroczne sprawozdania i przedstawia je Radzie Gminnej,
d) przedstawia sprawozdania i wnioski, dotyczące rozmaitych dziedzin życia gminnego.

17) Przewodniczącym Komitetu Wykonawczego jest przewodniczący Rady Gminnej. Komitet Wykonawczy wybiera z grona swych członków dwuch wice-przewodniczących, którzy zastępują przewodniczącego w razie jego nieobecności, skarbnika i sekretarza.

18) Komitet Wykonawczy rozdziela między swych członków czynności związane z zarządzaniem sprawami Rady Gminnej.

19) We wszystkich sprawach Komitet Wykonawczy jest przedstawicielem Rady Gminnej w stosunkach z instytucjami i jednostkami; również dokonywa, na mocy postanowień Rady Gminnej, wszelkiego rodzaju tranzakcji, kupuje, sprzedaje, zastawia i wynajmuje w imieniu Rady Gminnej majątek ruchomy i nieruchomy, broni interesów Rady Gminnej w sądach, i ma prawo przekazać wymienione pełnomocnictwa innym osobom.

20) Komitet Wykonawczy deleguje swoich przedstawicieli do wszystkich urządzeń (komisji), tworzonych dla kierowania oddzielnemi gałęziami działalności Rady Gminnej.

21) Przy Komitecie Wykonawczym istnieją:

Wydział Kulturalno-Oświatowy,
Wydział do spraw religijnych,
Wydział ochrony zdrowia,
Komisja dobroczynności,
Komisja społeczno-ekonomiczna,
Komisja finansowa,

oraz inne komisje, które Rada Gminna postanowi stworzyć.

22) Wydział Kulturalno-Oświatowy dba, aby stan szkolnictwa odpowiadał potrzebom gminy żydowskiej, troszczy się o prawidłowe funkcjonowanie istniejących szkół żydowskich, o przygotowanie sił pedagogicznych, o budowę nowych szkół i ogródków dziecięcych, zajmuje się sprawą nauczania pozaszkolnego i innemi kwestjami życia duchowego.

23) Rada Szkolna składa się z 9 osób, wybieranych przez Radę Gminną, dwuch delegatów Komitetu Wykonawczego, przedstawicieli miejscowego związku nauczycieli żydowskich, zakładów naukowych i piotrogrodzkich towarzystw kulturalno-oświatowych.

24) Do przedmiotów podlegających kompetencji wydziału do spraw religijnych należą: synagogi i domy modlitwy, cmentarz, rabinat, szochtim (rzezaki) i wszelkie sprawy, dotyczące kultu religijnego.

25) Komisja do spraw religijnych składa się z 5-ciu delegatów Komitetu Wykonawczego, rabinów petrogradzkich i przedstawicieli synagóg po 1 na 300 parafjan lub od każdego domu modlitwy, mającego mniej niż 300 parafjan.

26) Komisja dobroczynności zajmuje się opieką społeczną.

27) Komisja dobroczynności składa się z 7 delegatów Rady Gminnej, 2 delegatów Komitetu Wykonawczego i przedstawicieli petrogradzkich instytucji i stowarzyszeń filantropijnych.

28) Wydział ochrony zdrowia zajmuje się dostarczaniem ludności żydowskiej pomocy lekarsko-sanitarnej.

29) Wydział ochrony zdrowia składa się z 7 członków Rady Gminnej, 2 delegatów Komitetu Wykonawczego oraz przedstawicieli żydowskich instytucji i towarzystw pomocy lekarsko-sanitarnej.

30) Komisja społeczno-ekonomiczna kieruje sprawą wykształcenia zawodowego, sprawami samopomocy pracowników, oraz sprawami związanemi z przesiedlaniem się ludności żydowskiej (przenoszenia się do Petrogradu z innych miast, ruch emigrantów, uchodźców i t. p.).

31) Komisja społeczno-ekonomiczna składa się z 9 członków, wybieranych przez Radę Gminną i 2 członków, delegowanych przez Komitet Wykonawczy.

32) Komisja finansowa zajmuje się uzyskiwaniem środków niezbędnych do działalności Rady Gminnej i wyraża opinję w sprawach, które Komitet Wykonawczy daje do rozpatrzenia.

33) Komisja finansowa składa się z 7 członków, wybieranych przez Radę Gminną, i 5 delegatów Komitetu Wykonawczego.

34) Rada Gminna może na życzenie komisji uzupełnić jej skład.

35) Regulamin, zatwierdzony przez Radę Gminną, normuje porządek prac Komitetu Wykonawczego i komisji.

36) Rada Gminna ustala sposób rewizji działalności Komitetu Wykonawczego i Komisji.

Ordynacja wyborcza do gmin żydowskich na Ukrainie.

Dodatek do „Biuletynu Sekretarjatu Generalnego Ukraińskiej Republiki Ludowej № 7".

Kijów, Kreszczatik 38.

Urzędowo.

Rada Centralna na posiedzeniu z d. 2 grudnia 1917 r. przyjęła poniższą ustawę w sprawie utworzenia Rad Gminnych i sposobu dokonywania wyborów.

Do chwili wydania nowych przepisów w sprawie gmin żydowskich uchwala się, co następuje:

1) W celu zarządzania żydowskiemi sprawami narodowemi oraz instytucjami w miejscowościach, wymienionych w załączonym spisie, winny powstać Żydowskie Rady Gminne.

2) Wybory do wymienionych Rad mają się odbywać na podstawie załączonych przy niniejszym przepisów tymczasowych.

3) Generalny Sekretarz do Spraw Żydowskich otrzymuje prawo rozciągania ustawy na miejscowości nie wyliczone w spisie, wspomnianym w § 1.

4) Koszty, związane z przeprowadzeniem wyborów, winny być pokrywane z sum miejscowych i gubernjalnych, pozostałych z opłat od mięsa koszernego („korobocznyj sbor"); w razie, gdy sumy te nie wystarczają, koszty wyborów poniesie skarb Państwa.

5) Ogólne kierownictwo wyborami do żydowskich Rad Gminnych powierzone zostaje Generalnemu Sekretarzowi do Spraw Żydowskich, działającemu zgodnie z komisją administracyjną (§ 27 Przepisów Tymczasowych).

6) W wypadkach konieczności, przysługuje Generalnemu Sekretarzowi, w porozumieniu z komisją administracyjną, prawo (§ 27 Przepisów Tymczasowych) poczynienia (w drodze wyjątku z wymienionych w § 2 Przepisów Tymczasowych) zmian w składzie komisji, powołanych do przeprowadzenia wyborów do Rad Gminnych.

7) Generalnemu Sekretarzowi do Spraw Żydowskich przysługuje prawo uznania, w porozumieniu z komisją administracyjną prawomocności, wyborów do Żydowskich Rad Gminnych, rozpoczętych przed ogłoszeniem niniejszej ustawy, o ile odbywają się one zgodnie z zasadami, ustalonemi w załączonych przy niniejszym Przepisach Tymczasowych.

Przepisy Tymczasowe w sprawie członków Żydowskich Rad Gminnych.

1) Niezwłocznie po ogłoszeniu niniejszych przepisów, winny być we wszystkich miejscowościach, w załączonym spisie wymienionych, utworzone komisje do przeprowadzenia wyborów członków Żydowskiej Rady Gminnej.

Komisje wyborcze składają się 1) z 7 członków wybranych przez radnych-żydów, członków Rady Miejskiej, albo samorządu gminnego lub też Zebrania Wiejskiego, i 2) po jednym przedstawicielu stronnictw żydowskich, o ile stronnictwa te mają w danych miejscowościach swe organizacje.

U w a g a: O ile liczba radnych-żydów w Radzie Miejskiej, samorządzie gminnym albo Zebraniu Wiejskiem nie przewyższa liczby siedmiu, wszyscy radni-żydzi wchodzą w skład komisji wyborczej.

2) Obowiązek zwołania zebrania radnych-żydów w celu wybrania 7-iu członków komisji, jak również pierwszego posiedzenia utworzonej komisji w celu wybrania prezesa, spoczywa na prezydencie miasta, lub na przewodniczącym Samorządu Gminnego, czy też Zebrania Wiejskiego, wzgl. na ich zastępcach.

3) Utworzona komisja przystępuje niezwłocznie do ułożenia listy wyborców. Listy te winny być opublikowane najpóźniej na 3 tygodnie przed dniem wyborów.

4) Pełnomocnictwa członków Żydowskich Rad Gminnych kończą się z dniem 1-go stycznia 1919 roku, o ile do tego czasu nie będą wydane w drodze ustawodawczej nowe przepisy o gminie żydowskiej.

5) Prawo głosu do Żydowskich Rad Gminnych przysługuje bez różnicy płci każdemu obywatelowi narodowości żydowskiej, liczącemu w dniu wyborów conajmniej lat 20 i wciągniętemu

na listę wyborców najpóźniej na dwa dni przed wyborami.

6) W wyborach nie mogą brać udziału osoby wymienione w punkcie 4 rozdziału II części 1 przepisów o wyborach do Zgromadzenia Ustawodawczego.

7) Prawo głosu tracą osoby, wymienione w punktach 5 i 6 rozdziału II przepisów o wyborach do Zgromadzenia Ustawodawczego.

8) Do Rady Gminnej mogą być wybrane również osoby, niewciągnięte na listę wyborców danej miejscowości, lecz odpowiadające wszystkim warunkom, niezbędnym do korzystania z prawa głosu.

9) Każda miejscowość stanowi jeden obwód wyborczy. Komisja może podzielić daną miejscowość na szereg okręgów wyborczych, o ile tego wymagają warunki lokalne (ułatwienie wyborcom składania głosów).

10) Najwyższemu przedstawicielowi władzy miejscowej oraz każdemu wyborcy przysługuje prawo złożenia, w ciągu 10 dni od dnia opublikowania listy wyborców, zażalenia z powodu niedokładności listy lub niewciągnięcia na nią nazwisk wyborców. Komisja winna rozpatrzyć w ciągu trzech dni zażalenie i decyzję swą natychmiast zakomunikować osobom, które je złożyły. Jeżeli komisja nie ogłosi swej decyzji w oznaczonym terminie lub wyda decyzję, niezadowalającą składającego zażalenie, ten ostatni ma prawo wniesienia protestu lub skargi do odnośnej instancji sądu administracyjnego, który winien w ciągu pięciu dni skargę tę rozpatrzyć. Uchwały sądu są nieodwołalne.

11) Osoby, niewciągnięte na listę wyborców, lub też osoby, które utraciły prawo głosu na zasadzie §§ 5 i 6, nie biorą udziału w wyborach.

12) Wybory odbywają się na całym obszarze Ukrainy jednocześnie w ciągu jednego dnia w terminach, ustanowionych przez Generalnego Sekretarza do Spraw Żydowskich. O ile dana miejscowość została podzielona na okręgi wyborcze, wybory odbywają się jednocześnie we wszystkich okręgach. Komisje Wyborcze, odbierające głosy (§ 15), czynne są w dniu wyborów od godz. 9-ej rano do godz. 9-ej wiecz. O miejscu wyborów komunikuje Komisja Wyborcza przez prasę miejscową i plakaty

na 7 dni przed dniem wyborów.

13) Nie później niż 10 dni przed wyborami mogą wyborcy złożyć w komisji listy kandydatów. Każda lista kandydatów winna być podpisana przez wyborców w ilości nie mniejszej niż połowa całkowitej liczby członkow Rady Gminnej. Lista winna zawierać nazwiska, imiona i imiona ojców i adresy kandydatów. Wraz z listami winny być złożone oświadczenia kandydatów, zawierające zgodę tych ostatnich na wystawienie ich nazwisk na danej liście. Na liście kandydatów może być umieszczona nazwa organizacji, wystawiającej daną listę. Liczba kandydatów, umieszczonych na liście, nie może przewyższać liczby członków Rady Gminnej. Osoby, figurujące poza uprawnioną liczbą kandydatów, nie będą brane pod uwagę.

14) Każdy wyborca może podpisać tylko jedną listę kandydatów. O ile jedna i ta sama osoba podpisała więcej niż jedną listę, to uznany za ważny będzie podpis, znajdujący się na liście, wcześniej złożonej.

15) Do odbierania i obliczania kartek wyborczych komisja wyznacza specjalną subkomisję dla każdego okręgu z 3-ch osób. Ponadto w skład tej subkomisji może wejść jeden przedstawiciel każdej grupy wyborców, która złożyła własną listę. Przewodniczący subkomisji zaprasza jednego z wyborców na sekretarza subkomisji.

16) Komisja wyborcza (§ 1) winna dostarczyć każdemu wyborcy najpóźniej na 5 dni przed wyborami legitymację, zawierającą imię, imię ojca i nazwisko wyborcy oraz adres lokalu wyborczego. Powyższa legitymacja służy wyborcy jako dowód tożsamości przy oddaniu kartki wyborczej. Obowiązkiem przewodniczącego subkomisji (§ 15) jest niedopuszczanie do wyborów osób, którym zgodnie z posiadanemi przez niego informacjami, nie przysługuje prawo głosu.

U w a g a: Wyborcy, którym legitymacja nie została wręczona, jak również ci, którzy zostali pominięci przy układaniu listy wyborców i zostali na nią wpisani na skutek reklamacji (§ 10), mogą otrzymać legitymacje w komisji najpóźniej do godz. 12 w przededniu wyborów.

17) Każdemu wyborcy przysługuje prawo do jednego głosu.

18) Wyborca może oddać swój głos tylko na jedną ze złożonych list kandydatów do żydowskich Rad Gminnych. Wybory odbywają się w jednym z gmachów państwowych lub społecznych organizacji i instytucji wyłącznie świeckich.

19) Na kartce wyborczej winien być wskazany numer listy kandydatów, na którą wyborca oddaje swój głos. Wyborca wkłada kartkę wyborczą do nieprzezroczystej koperty; wszystkie koperty winny być jednakowego koloru i nie mieć na sobie żadnych znaków wyróżniających. Koperty winny być przygotowane przez komisję wyborczą i powinny być zaopatrzone w pieczątkę komisji wyborczej; w braku pieczątki komisji, na kopertach winna być umieszczona pieczątka miasta lub zarządu gminnego. Wyborca winien zakleić kopertę i wręczyć ją osobiście na otwartem posiedzeniu przewodniczącemu subkomisji (§ 15); przewodniczący wrzuca kopertę w obecności wyborcy do zapieczętowane skrzynki (urny). Kartki wyborcze, nie odpowiadające powyższym warunkom, jak również kartki poprawiane i przekreślane nie są brane pod uwagę przy obliczaniu głosów.

20) Przewodniczący subkomisji obowiązany jest przestrzegać porządku podczas wyborów; winien baczyć, by w lokalu wyborczym odbywały się wyłącznie wybory, i nie pozwalać na uprawianie agitacji wyborczej lub zakłócenie normalnego biegu wyborów.

21) Obliczanie głosów, przypadających na każdą ze złożonych list kandydatów, jak również podział liczby członków Żydowskiej Rady Gminnej i ich zastępców pomiędzy listy kandydatów odbywa się zgodnie z §§ 22, 23, 24, 25, 26 i 27 Przepisów Tymczasowych o wyborach do Rad Miejskich.

22) W subkomisjach sekretarze, powołani z pośród wyborców przez przewodniczących tychże komisji, prowadzą protokuły, w których należy wskazać czas otwarcia i zamknięcia posiedzenia komisji, ilość głosujących, wszelkie oświadczenia, poczynione przez wyborców, oraz zarządzenia przewodniczącego i uchwały komisji. Po ukończeniu wyborów protokuł zostaje odczytany na otwartem posiedzeniu komisji i podpisany przez przewodniczącego, członków komisji i sekretarza.

23) Po ukończeniu wyborów komisja wyborcza (§ 1) układa

listę członków Rady Gminnej i ich zastępców w stosunku do ilości głosów, złożonych na każdą listę.

24) Po ukończeniu wyborów wszystkie dokumenty, dotyczące procedury wyborczej, winny być odesłane w ciągu 2 dni do Kijowa, do komisji administracyjnej przy Sekretarjacie do Spraw Żydowskich. Skład komisji tworzą: jedna osoba, mianowana przez Sekretarza do Spraw Żydowskich, 3 osoby, wybrane przez Tymczasową Żydowską Radę Narodową przy Sekretarzu do Spraw Żydowskich i jeden przedstawiciel każdego ze stronnictw, wymienionych w punkcie 1.

25) Zażalenia z powodu nadużyć, dokonanych podczas wyborów, mogą być złożone w komisji administracyjnej (§ 24) w ciągu 5 dni po wyborach wyłącznie przez osoby, uprawnione do brania udziału w wyborach.

26) Komisja administracyjna winna rozpatrzyć protesty i zażalenia, wymienione w § 25, w ciągu siedmiu dni po otrzymaniu dokumentów, dotyczących procedury wyborczej. Gdy komisja administracyjna, zbadawszy dokumenty, uznaje wybory za nieprawne, sekretarz komisji ogłasza je za nieprawomocne i wyznacza nowe wybory w przeciągu tygodniu. Gdy komisja administracyjna uznaje za nieprawny wybór niektórych tylko członków Rady Gminnej, komisja wyborcza wykreśla ich z listy członków Rady Gminnej i powołuje na ich miejsce nowych członków, wybranych kolejno z listy kandydatów.

27) Po upływie 14 dni od dnia wyborów komisja wyborcza (§ 1) zwołuje pierwsze posiedzenie Rady Gminnej w celu obrania przewodniczącego, jego zastępców i sekretarzy. Liczbę zastępców przewodniczącego i sekretarzy ustala Rada Gminna. Z chwilą obrania przewodniczącego kończą się pełnomocnictwa komisji wyborczej. Na tym samym posiedzeniu winien być obrany Zarząd Gminy, składający się z członków, których ilość, ustalona przez Radę, nie może być mniejszą od 3 i nie może przekraczać piątej części całkowitej ilości członków Rady.

28) Wszelkie wątpliwości, dotyczące niniejszych przepisów, rozstrzygane będą zapomocą specjalnych wyjaśnień Generalnego Sekretarza do Spraw Żydowskich oraz zapomocą rozporządzenia,

wydanego jako uzupełnienie do przepisów, w porozumieniu z komisją administracyjną (§ 2).

29) Osoby, winne zakłócenia normalnego biegu wyborów, będą karane według artykułów 96—101 i 104—106 rozdziału 9, części pierwszej ustawy o wyborach do Zgromadzenia Ustawodawczego.

Zgodne z oryginałem.

Podpisali:

Przewodniczący Ukraińskiej Rady Centralnej
S. Wesołowskij.

Sekretarz Ukraińskiej Rady Centralnej
A. Postolewskij.

Kontrasygnował za Pisarza Generalnego
Iw. Mirnyj.

Żydowski Samorząd Gminny na Ukrainie.

Imieniem Ukraińskiej Republiki Ludowe
Zatwierdzono: 17 kwietnia 1919 r.
Naczelnik Dyrektorjatu: Petlura.
Członkowie: A. Makarenko.
Członek Sekretarz: F. Szwec.
Poświadczył: Iwan Lizaniwski.

USTAWA

o żydowskim samorządzie gminnym, uchwalona przez Radę Ministrów Ludowych.

I. Uchwalić wzamian, w uzupełnieniu i dla uchylenia odnośnych ustaw, dołączony do niniejszego statut Żydowskiego Samorządu Gminnego.

II. Istniejące obecnie na zasadzie ustawy z dn. 2 grudnia 1917 r. Żydowskie Rady Gminne kontynuują swoją działalność na podstawie owej ustawy aż do nowych wyborów do Żydowskiej Rady Gminnej. Wybory te powinny być dokonane w przeciągu dwóch miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

III. Na przeciąg dwóch miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy przekazać odnośnym samorządom gminnym zarządzanie:

1) wszystkiemi żydowskiemi instytucjami oświatowemi, dobroczynnemi, lekarskiemi, sanitarnemi i in., nie należącemi do osób prywatnych, towarzystw i związków, które funkcjonują, na zasadzie specjalnych statutów albo też bez statutów, również instytucjami, któremi zarządzali lub w których zarządzie brali udział na zasadzie ogólnych lub specjalnych ustaw zarządy miejskie i wiejskie oraz instytucje gubernjalne, powiatowe i gminne;

Uwaga. Wszystkie państwowe instytucje żydowskie kulturalno-oświatowe wraz z kapitałami, inwentarzem i innym majątkiem ruchomym i nieruchomym do nich należącym i będącym pod ich zarządem, jako to: żydowskie szkoły rządowe, instytucje nauczycielskie i oświatowe—zostają przekazane zarządowi Ministerstwa Spraw Żydowskich.

2) kapitałami i majątkiem, które się znajdują lub się znajdowały pod zarządem instytucji żydowskich, wymienionych w poprzednich punktach I i III niniejszego statutu, lub kapitałami, przeznaczonemi dla wspomnianych instytucji;

3) cmentarzami żydowskiemi.

Uwaga. Kredyty, przeznaczone na budowę i utrzymanie instytucji, wskazanych w niniejszym (III) artykule tej ustawy, a pochodzące z funduszów Skarbu Państwa i miejscowych samorządów, zostają odpowiednio przekazane Ministerstwu Spraw Żydowskich lub Żydowskim Radom Gminnym.

Uwaga II. Majątki nieruchome instytucji, wskazanych w uwadze do punktu I i w punkcie 2 artykułu III niniejszej ustawy, przechodzą odpowiednio pod zarząd Ministerstwa Spraw Żydowskich lub Żydowskich Samorządów Gminnych na mocy niniejszej ustawy bez specjalnych aktów rejentalnych, zgodnie z prawem o gruntach z dn. 8 stycznia 1919 r.

V. Przekazać Żydowskim Samorządom Gminnym, z odpowiednią zmianą statutów, prawo udziału w zarządzie lub zarządzania kapitałami i żydowskiemi instytucjami gminnemi, nie wskazanemi w artykule III ustawy niniejszej, których zarząd przez specjalne statuty był powierzony:

1) zgromadzeniom zamożnych i osiadłych Żydów,
2) zarządom synagóg i domów modlitwy,
3) samorządom miejskim, ziemskim, gminnym i wiejskim,
4) innym organom i instytucjom.

Uwaga. Kapitały synagóg żydowskich oraz domów modlitwy, przeznaczone na potrzeby religijne, zostają przekazane wyłącznie do dyspozycji tych instytucji.

VI. Obowiązki zarządów miejskich, przewidziane w artykułach 771, 794 (p. 1 cz. 1 p. a i b cz. II) Prawa o stanach (Zb. Pr. t. IX, wyd. 1899), nałożyć odpowiednio na odnośne Rady Żydowskie i Zarządy Gminne, przyczem miejskie zarządy gminne, urzędy mieszczańskie i inne instytucje powinny w ciągu dwóch miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy przekazać odnośnym Żydowskim Zarządom Gminnym spisy alfabetyczne i

rodzinne Żydów oraz oryginalne księgi metryczne ludności żydowskiej wraz z biurowością i archiwum do nich należącemi.

Uwaga I. Rabini tych miejscowości, gdzie niema Żydowskich Samorządów Gminnych, przekazują księgi metryczne i zeszyty oraz archiwa najbliższym Żydowskim Radom Gminnym tegoż powiatu, które mogą, aż do powstania w tych miejscowościach na podstawie niniejszego statutu Rad Gminnych, powierzyć prowadzenie ksiąg metrycznych osobom postronnym.

Uwaga II. Obowiązki Zarządów Gubernjalnych, tyczące się sporządzania i rozsyłania akt stanu cywilnego, wskazane w artykułach 438 p. 8 (Zb. Praw t. II wyd. 1899) i 914 (Zb. Pr. t. IX wyd. 1899) nałożyć na Ministerstwo Spraw Żydowskich.*)

VII. Obowiązki rabinów, dotyczące prowadzenia ksiąg akt stanu cywilnego ludności żydowskiej, zastrzeżone w artykułach 913, 915, 919 Prawa o stanach (Zb. Pr. t. IX wyd. 1899), p. 1—4 artyk. 1327 i art. 1328 Prawa o sprawach religijnych wyznań obcych, przelać na Żydowskie Samorządy Gminne. W ciągu dwóch miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy rabini powinni przekazać odnośnym Żydowskim Zarządom Gminnym całą swoją biurowość, księgi metryczne, zeszyty własne oraz archiwum.

VIII. Punkt 1 art. 63 ustawy stemplowej (Zb. Pr. t. V wyd. 1903) rozciągnąć na wszystkie sprawy Żydowskich Samorządów Gminnych, które będą prowadzone w sądach.

IX. Przepisy, dotyczące jurysdykcji administracyjnej (Zbiór Praw i Rozporządz. Państw. 1917 r. № 127 art. 692), rozszerzyć na protesty i skargi na uchwały niezgodne z prawem, na rozporządzenia oraz na wszczęcie i umorzenie spraw, których nieprawnie dopuszczają się instytucje i osoby urzędowe Żydowskiego Samorządu Gminnego.

X. W artykule 438 p. 33 Zbioru rozporządzeń dla rządów gubernjalnych (Zb. Praw t. II, zgodnie z uzupełnieniami 1917 r.)

(* To znaczy: zwolnienie od opłat stemplowych.

wykreślić wyrazy: „sprawy, dotyczące podatku od mięsa koszernego, pobieranego od żydów".

XI. W art. 794 (Zb. Praw t. IX wyd. 1899 r.) wykreślić z p. 2 wyrazy: „dochodów z podatku koszernego i in.", z punktu 4 tegoż artykułu wykreślić wyrazy: „domów modlitwy".

XII. Artykuł 913 p. 1 (Zb. Praw t. IX wyd. 1890 roku) powinien opiewać, jak następuje „nazwa imienia każdego dziecka płci męskiej i żeńskiej z oznaczeniem ich ojców i daty urodzenia".

XIII. Artykuł 1445 Kodeksu karnego (Zb. Praw t. XV, wyd. 1885 r.), powinien opiewać, jak następuje: za wszelką nieprawidłowość w prowadzeniu żydowskich akt stanu cywilnego są odpowiedzialne odnośne osoby urzędowe Żydowskich Rad Gminnych, za wszelką popełnioną nieprawidłowość podlegają one karom, określonym w poprzednim (1444) artykule. Skasować część drugą artykułu 1445 i uwagę, odnoszącą się do tego artykułu.

XIV. Część druga artykułu 1579 Kodeksu karnego (Zb. Praw t. XV, wyd. 1885) powinna opiewać, jak następuje: „po drugie: osoby urzędowe, dopuszczające się pogwałcenia prawa, będą skazane na cztery lata rot aresztanckich".

XV. Skasować artykuły 739 i 711 (Zb. Praw t. I cz. 2, wyd. 1892 r.), art. 95, uwagę 2 Ustawy gminnego zarządu miast, wyd. 1915 (Zb. Pr. t. II), art. 794 p. 8 i lit. „D" i „Ż", 816 i dodane do niej 916, 917, 919, rozpoczynające się od słów „i poświęcają się"..., 920, 921 o stanie cywilnym (Zb. Praw t. IX, wyd. 1899 roku), artykuły 1306, 1310, 1321—1326, 1329—41 i artykuły 1—22 dodatku do artykułu 1336 Prawa o Sprawach Religijn. Wyznań Obcych (Zb. Praw t. XI cz. I, wyd. 1896 r.), artykuły 1053, cz. 1 i 1057 Kodeksu karnego (Zb. Praw, t. XV, wyd. 1885 r.) również najwyżej zatwierdzoną 31 grudnia 1851 r. opinję rosyjskiej Rady Stanu.

Zastępca Naczelnika

Rady Ministrów Ludowych, Czopiwskij.

Minister dla Spraw Żydowskich, P. Krasnyj.

Statut Żydowskiego Samorządu Gminnego.

ROZDZIAŁ I.

Postanowienia ogólne.

1) Istniejące obecnie na zasadzie ustawy z dn. 2 grudnia 1917 r. (dodatek do Wiestnika Generalnego Sekretarjatu Ukraińskiej Republiki Ludowej 1917 r. Cz. 7), jakoteż powstałe na podstawie niniejszej ustawy Żydowskie Samorządy Gminne są miejscowemi organami publiczno-prawnemi, utworzonemi na podstawie ustawy z dn. 9 stycznia 1918 r. o autonomji narodowo-personalnej, które zarządzają wszystkiemi organami zarządu miejscowego i gospodarki gmin żydowskich.

2) Do gminy żydowskiej należą wszyscy żydzi płci obojga, wciągnięci prawidłowo do miejscowej listy imiennej katastru narodowego (art. 3 Ustawy o autonomji narodowo-personalnej z dn. 9 stycznia 1918).

Uwaga: Jeśli w jakiejkolwiek miejscowości będzie mniej niż 200 mieszkańców płci obojga, którzy na podstawie niniejszej ustawy mają prawo brać udział w wyborach do Żydowskiej Rady Gminnej, to miejscowości takie zostają przyłączone do najbliższej Gminy Żydowskiej.

3) Do kompetencji Żydowskiego Zarządu Gminnego, zakreślonych, w granicach niniejszego statutu, w odnośnych statutach oraz ustawach należą także:

a) prowadzenie miejscowej listy imiennej katastru narodowego;
b) rejestracja narodzin, śmierci, ślubów i rozwodów wśród Żydów w obrębie gminy i prowadzenie ksiąg, zawierających akta stanu cywilnego Żydów;
c) prowadzenie list rodzinnych i alfabetycznych żydów;
d) zarządzanie podatkami i dochodami, ustanowionemi na korzyść Gminy Żydowskiej;
e) zarządzanie kapitałami i innemi zarówno ruchomemi jak i nieruchomemi majątkami Gminy Żydowskiej;

f) opieka nad wychowaniem i oświatą ludności żydowskiej, budowa, utrzymanie i zarząd szkół początkowych i wszelkich innych instytucji naukowych, ogólnych i specjalnych, oraz udział w budowie, utrzymywaniu i kierownictwie wspomnianych instytucji naukowych, organizacja oświaty pozaszkolnej i przedszkolnej, opieka nad budową i utrzymywaniem instytucji kulturalno-oświatowych: bibljotek i czytelni gminnych, uniwersytetów ludowych, konserwatorjów, wystaw naukowych, muzeów, teatrów i t. d;

Uwaga: Prawa instytucji szkolnych zatwierdza Minister Spraw Żyd.

g) ochrona zdrowia ludności żydowskiej, zabiegi dokoła polepszenia warunków hygienicznych, walka z chorobami zakaźnemi w obrębie gminy, urządzanie freblówek, kolonji dziecięcych, popieranie sportu wszelkiego rodzaju;

h) opieka nad ubogą ludnością żydowską, urządzanie i utrzymywanie w tym celu tanich mieszkań, noclegów, jadłodajni i herbaciarni ludowych, piekarni, sklepów i składów przedmiotów pierwszej potrzeby i kierowanie niemi, urządzanie i utrzymywanie instytucji lekarskich i kierowanie niemi;

i) popieranie rozwoju pracy produkcyjnej wśród ludności żydowskiej, walka z bezrobociem, urządzanie, utrzymywanie i kierownictwo szkół zawodowych i rolniczych, kursów dla instruktorów, organizacja pozaszkolnego wychowania zawodowego, popieranie racjonalnego postawienia nauk rzemieślniczych, zakładanie, utrzymywanie i kierownictwo warsztatów wzorowych i farm, sadów, ogrodów, organizacja stacji doświadczalnych, wystaw i muzeów, okazywanie pomocy w nabywaniu narzędzi, instrumentów i surowców, urządzanie składów i kierowanie niemi;

j) organizacja wzajemnego kredytu, okazywanie pomocy kooperatywom spożywczym, wytwórczym i kredytowym;

k) opieka nad ubogą dziatwą i starcami, organizacja opieki nad ubogimi, urządzanie, utrzymywanie instytucji dobroczynnych, ochron, żłobków i in. i kierowanie niemi;

l) okazywanie pomocy ludności żydowskiej w wypadkach klęski żywiołowej, jako to: powodzi, pożarów i t. p., okazywanie pomocy bezdomnym przy powrocie do domów i rozmieszczenie ich na miejscu;

m) niesienie pomocy prawnej ludności żydowskiej;

n) przeprowadzanie badań statystycznych wśród ludności żydowskiej;

o) regulowanie emigracji i kolonizacji żydów, urządzanie, utrzymywanie biur informacyjnych i kierowanie niemi, okazywanie pomocy w organizacji kooperatyw emigracyjnych robotniczych, organizacja oraz udział w organizacji instytucji finansowych i funduszów dla potrzeb emigracji i kolonizacji ludności żydowskiej, organizacja kursów i wykładów, poświęconych zagadnieniom emigracji i kolonizacji;

p) prawo do reprezentowania miejscowej ludności żydowskiej wobec instytucji państwowych i gminnych w celu ochrony praw ogólno-obywatelskich, politycznych i narodowych ludności żydowskiej, jak również w celu ochrony jej spraw, znajdujących się w granicach kompetencji gminy;

r) udział w instytucjach ogólno-państwowych, dzielnicowych i miejscowych w osobie odnośnych przedstawicieli na zasadzie specjalnych, regulujących praw.

4) W celu zaspokojenia potrzeb niezbędnych dla kierowania sprawami Żydowskiego Samorządu Gminnego, Rada Gminna, obok dochodów, które uzyskuje na zasadzie artykułu 45 p. 1 niniejszego statutu, ustanawia i zbiera specjalne podatki i opłaty od członków Gminy Żydowskiej (56-60 niniejszego statutu).

5) Zakres funkcji Żydowskiego Samorządu Gminnego rozciąga się na teren, zajęty przez gminę, oraz na miejscowości, przyłączone do danego Samorządu Gminnego.

6) Żydowskiemu Samorządowi Gminnemu przysługuje prawo, na zasadzie prawa ogólnego i cywilnego, nabywać w imieniu Gminy za wynagrodzeniem lub bez, albo też zbywać majątek ruchomy i nieruchomy, dziedziczyć na zasadzie testamentu, przyjmować ofiary, zawierać umowy, wydawać zobowiązania również wnosić skargi i odpowiadać przed sądem w sprawach

Gminy, trzymając się reguł, ustanowionych dla miejskich Zarządów Gminnych (art. 879 uwaga 4 i art. 1282 uwaga 4 Kodeksu Postępowania Cywilnego, Zb. Praw t. XVI cz. I 1914 r.)

7) Żydowskim Samorządom Gminnym przysługuje prawo zakładania spółek i towarzystw, również urządzania zjazdów celem skoordynowania ich działalności, by zaspokoić potrzeby i zadania, które wchodzą w zakres kompetencji wspomnianych samorządów. Zrzeszenia, towarzystwa i zjazdy Żydowskich Samorządów Gminnych podlegają ogólnym prawom, ustalonym dla instytucji ziemskich oraz miejskich i zarządów wiejskich.

9) Samorząd Żydowski i Gminy stanowią:

a) Rada Gminna i

b) Zarząd Gminny wraz z istniejącemi przy nim instytucjami wykonawczemi.

ROZDZIAŁ II.

Żydowska Rada Gminna.

10) Przepisy tymczasowe, dotyczące wyborów członków Żydowskich Rad Gminnych, załączone do ustawy z dn. 2 grudnia 1917 r. (dodat. do Wistnika Generalnawo Sekretarjatu Ukraińskoj Narodnoj Respubliki 1917 r. № 7), określają sposób przeprowadzania wyborów do Rady Gminnej.

11) Wybory do Żydowskich Rad Gminnych odbywają się najpóźniej na dwa tygodnie przed wygaśnięciem mandatów członków Rad Gminnych (art. 12 niniejszej ustawy).

12) Członkowie Rad Gminnych są wybierani na przeciąg dwuch lat. Liczbę członków Rady wskazuje poniżej podana tabela:

Gminy, liczące Żydów-wyborców:

200	—	300	—	11	członków	Rady
300	—	500	—	13	"	"
500	—	700	—	15	"	"
700	—	1000	—	17	"	"
1000	—	1500	—	20	"	"
1500	—	2000	—	21	"	"
2000	—	3000	—	24	"	"

3000	—	4000	—	27	członków	Rady
4000	—	5000	—	30	"	"
5000	—	6000	—	33	"	"
6000	—	8000	—	37	"	"
8000	—	10000	—	41	"	"
10000	—	12000	—	45	"	"
12000	—	15000	—	50	"	"
15000	—	20000	—	55	"	"
20000	—	25000	—	60	"	"
25000	—	30000	—	65	"	"
30000	—	40000	—	73	"	"
40000	—	50000	—	81	"	"
50000	—	70000	—	91	"	"
ponad	—	70000	—	101	"	"

13) Przekazywanie prawa głosu w Radzie Gminnej przez jednego członka na rzecz drugiego jest niedozwolone.

14) Jeśli członek Rady w okresie, na który został wybrany, straci prawò brania udziału w wyborach do Rady Gminnej, lub w ciągu pół roku ani razu nie przybędzie na posiedzenia Rady, lub też jeśli złoży mandat członka Rady — wtedy uważany jest za skreślonego z listy członków Rady. Zastępuje go, aż do końca trwania mandatu, kolejny kandydat z odnośnej listy kandydatów na członków Rady. Kandydat, który utracił prawo udziału w wyborach, zostaje wykluczony z listy kandydatów na członka Rady.

15) Rada Gminna wybiera corocznie w tajnem głosowaniu prezydjum, złożone z przewodniczącego i sekretarza. Na pierwszem po wyborach posiedzeniu nowego składu członków Rady, aż do dokonania przez nich wyboru prezydjum, przewodniczy najstarszy wiekiem członek Rady, o ile udzieli na to swej zgody.

16) Przewodniczący oraz wiceprzewodniczący nie mogą zajmować jakichkolwiek płatnych posad w Zarządzie Gminnym.

17) Do obowiązków Prezydjum Rady Gmin, należy:

a) Reprezentowanie w razie konieczności całej ludności żydowskiej w stosunkach z urzędami ogólno-obywatelskiemi i państwowemi oraz osobami prywatnemi;

b) rejestracja zmian w składzie Rady;

c) wyznaczanie spraw celem przedłożenia ich Radzie;
d) zawiadamianie członków Rady o dniu posiedzeń i o sprawach, podlegających rozpatrywaniu;
e) przewodniczenie na posiedzeniach Rady i prowadzenie protokółów posiedzeń oraz
f) inne sprawy i obowiązki, które zostaną przez uchwały Rady, w granicach niniejszego statutu, nałożone na prezydjum.

18) Działalność Rady Gminnej, przewidziana w niniejszym statucie obejmuje:

a) rozpatrywanie i rozstrzyganie wszystkich spraw, należących do kompetencji samorządu gminnego (artykułu 1 i 3 niniejszego statutu), władzę zwierzchnią i nadzór nad jego organami wykonawczemi oraz przeprowadzanie odpowiednich starań w kwestjach, dotyczących potrzeb ludności żydowskiej;
b) przeprowadzanie wyborów na posady, na zasadzie przepisów prawnych, wyznaczanie wysokości kosztów utrzymania tych posad, oznaczanie w odnośnych wypadkach liczby posad, które podlegają obsadzeniu z wyborów;
c) oznaczanie posad w Zarządzie Gminnym, obsadzanych w drodze najmu w granicach, przewidzianych w budżecie, wyznaczanie sposobu obsadzania tych posad;
d) regulowanie działalności organów wykonawczych Zarządu Gminnego i udzielanie im odnośnych instrukcji;
e) kontrola działalności i rachunków Zarządów Gminnych i rozpatrywanie skarg na ich działalność;
f) rozpatrywanie i zatwierdzanie rachunków Zarządu Gminnego;
g) ustalanie podatków i dochodów na zasadzie niniejszego statutu i określanie ich rozmiarów;
h) odraczanie i rozkładanie na raty podatków i opłat gminnych i całkowite lub częściowe skreślanie ich w wypadkach, przewidzianych w niniejszym statucie, umarzanie zaległości i kar beznadziejnych lub błędnie zaliczonych na rachunek opłat i podatków gminnych;
i) wydawanie przepisów w sprawie zarządzania kapitałami i innemi majątkami ruchomemi i nieruchomemi, należącemi

do Zarządu Gminnego lub znajdującemi się pod jego kierownictwem, oraz instytucjami użytku publicznego: lekarskiemi, filantropijnemi, podlegającemi kierownictwu Zarządu Gminnego;

j) nabywanie, sprzedaż i zastaw nieruchomości;

k) tworzenie funduszów na cele specjalne;

l) wydawanie w imieniu Gminy Żydowskiej zobowiązań na potrzeby Gminy, krótkoterminowych zobowiązań z kapitałów gminnych, mających specjalne przeznaczenie.

Uwaga: Wszystkie protokóły Żydowskich Rad Gminnych oraz buchalterja powinny być prowadzone w dwóch językach: ukraińskim i żydowskim.

19) Radę Gminną zwołuje prezydjum Rady w terminach ustalonych przez samą Radę. Na żądanie 1/5 części członków Rady, albo też na żądanie Komisji Rewizyjnej, Rada Gminna zostaje zwołana na posiedzenie nadzwyczajne, przyczem należy na tydzień zgóry zawiadomić o dniu takiego posiedzenia.

20) Posiedzenia Rady, poświęcone rozpatrzeniu rachunków, odnoszących się do przeprowadzenia budżetu gminnego za rok miniony, odbywają się nieodwołalnie w maju. Posiedzenia Rady, poświęcone rozpatrzeniu budżetu gminnego na rok następny, wyznaczają się na listopad.

21) Posiedzenia Żydowskiej Rady Gminnej są publiczne.

22) Postanowienia Rady Gminnej są prawomocne w razie obecności na posiedzeniu przewodniczącego lub jednego wiceprzewodniczącego oraz 1/3 części ogólnej liczby członków.

Uwaga: Posiedzenia nadzwyczajne, zwołane podczas klęsk narodowych, wywołanych wojną i t. p. są prawomocne w razie obecności na nich 1/5 części ogólnej liczby członków Rady Jednakowoż do uchwalenia spraw, określonych w artykule 25 niniejszego statutu, niezbędną jest obecność na posiedzeniu liczby członków, wskazanej w artykule 22 niniejszej ustawy.

23) Uchwały są przyjmowane zwyczajną większością głosów obecnych na posiedzeniu członków Rady. Jeśli wniosek, postawiony pod głosowanie, uzyska tylko połowę wszystkich głosów, wtedy wniosek ten uważać należy za odrzucony,

24) Uchwały w sprawach pociągnięcia do odpowiedzialności osób urzędowych Zarządu Gminnego, rozporządzenia nieruchomościami, zmian dotyczących sposobu asygnowania specjalnych funduszów, zawierania umów, przekraczających termin dwunastoletni, pożyczek, poręczeń, zabezpieczeń, czynionych w imieniu Rady—są prawomocne, gdy zyskują zgodę 2/3 części obecnych na posiedzeniu członków Rady.

25) W celu otrzymania wyjaśnień zaprasza się na posiedzenia Rady Gminnej rzeczoznawców, nie należących do składu Rady. Rzeczoznawcy korzystają z prawa głosu doradczego.

26) Tryb prowadzenia spraw w Radzie Gminnej jest przewidziany w regulaminie, zatwierdzonym przez Radę.

27) Niżej wyszczególnione uchwały Rady Gminnej podlegają zatwierdzeniu Ministra Spraw Żydowskich:

a) w sprawie zbywania ruchomości, należących do Gminy,
b) w sprawie pożyczek, poręczeń i zabezpieczeń, w imieniu Rady, jeżeli wraz z poprzedniemi pożyczkami i zobowiązaniami przewyższają one sumę dochodów rocznych za rok ubiegły;
c) w sprawie wyasygnowania sum na budowle i instytucje oraz na przeprowadzenie spraw, wyznaczonych w niniejszym statucie, o ile wartość budowli, instytucji, lub wydatki owe przewyższają 1/3 część dochodów Gminy za rok ubiegły;
d) w sprawie wysokości podatków, dodatku do państwowego podatku dochodowego, pobieranego od ludności żydowskiej;
e) w sprawie sposobu zarządzania kapitałami i majątkiem nieruchomym Gminy żydowskiej i zabezpieczenia ich.

28) Jeśli Minister Spraw Żydowskich uzna za rzecz niemożliwą przyjęcie, zgodnie z poprzednim, 28 artykułem niniejszego statutu, przedstawionej mu uchwały Rady Gminnej — to uchwała taka jest nieprawomocna, o czem Rada zostaje odpowiednio powiadomiona; przyczem Minister przesyła Radzie motywy, które spowodowały odrzucenie uchwały Rady.

29) Jeśli działalność jakiejkolwiek Gminy Żydowskiej przybierze charakter nielegalny, wtedy Ministrowi Spraw Żydowskich przysługuje prawo rozwiązania danej Rady i wyznaczenia nowych wyborów.

30) Dla przygotowawczego rozpatrzenia spraw, kierowania i zarządzania różnemi gałęziami gospodarki gminnej przysługuje Radzie Gminnej prawo tworzenia tymczasowej komisji przygotowawczej i wykonawczej.

Uwaga: Skład komisji, charakter spraw, podlegających jej kierownictwu, oraz regulamin komisji ustala Rada Gminna.

31) Celem skontrolowania działalności Zarządu Gminnego, Rada Gminna wybiera na jeden rok Komisję Rewizyjną, której uchwały podlegają rozpatrzeniu Rady. Członkami Komisji Rewizyjnej nie mogą być urzędnicy Zarządu Gminnego.

ROZDZIAŁ III.

Zarząd Gminy.

32) Zarząd Gminy jest najwyższym organem wykonawczym Żydowskiego Samorządu Gminnego, spełniającym swe funkcje pod kierunkiem Rady Gminnej.

33) Zarząd Gminy składa się z prezesa i członków Zarządu w liczbie, określonej przez Radę Gminną.

34) Prezes oraz członkowie Zarządu Gminnego są wybierani przez Radę Gminną z pośród członków Rady, lub też z pośród osób postronnych, mających bierne prawo wyboru do Rady Gminnej, na okres dwuletni.

35) Osoby, znajdujące się w pierwszych dwóch stopniach pokrewieństwa lub w pierwszym stopniu powinowactwa, osoby przysposabiające i przysposobione, oraz małżonkowie—nie mogą zajmować jednocześnie urzędów prezesa i członków Zarządu Gminnego.

36) Prezes i członkowie Zarządu Gminnego, wybrani z pośród członków Rady Gminnej, korzystają na posiedzeniach Rady z prawa głosu decydującego.

37) Wysokość kosztów utrzymania prezesa i członków Zarządu Gminnego ustala Rada Gminna przed dokonaniem ich wyboru na okres dw u letni,i nie może on ulec zmniejszeniu przed upływem tego terminu.

38) Rada Gminna dokonywa podziału zajęć wśród członków Zarządu Gminnego.

39) Obowiązkiem prezesa Zarządu Gminnego jest czuwanie nad prawidłowem załatwianiem spraw Zarządu Gminnego i podległych jemu instytucji i osób.

40) Na Zarządy Gminne nakłada się obowiązek kierowania sprawami gospodarki gminnej oraz jej zarządu, tudzież stosowania środków celem ich polepszenia, zgodnie z artykułami niniejszego statutu oraz odnośnych statutów i ustaw i zgodnie z uchwałami Rady Gminnej. Prócz tego do obowiązków Zarządów Gminnych należy:

1. opracowywanie wniosków, stawianie ich pod obrady Rady i wykonanie powziętych uchwał;

2. przygotowanie projektów budżetu gminnego, kontrola nad ściąganiem podatków i wpływów gminnych oraz kontrola nad zużytkowaniem sum gminnych, prowadzenie, zgodnie z budżetem, inwentarza wszystkich majątków gminnych;

3. kontrola nad kapitałami, majątkami i pozostałemi dziedzinami działalności instytucji i osób urzędowych, należących do Żydowskiego Zarządu Gminnego;

4. prowadzenie spraw sądowych i administracyjnych Zarządu Gminnego, zgodnie z przepisami, ustalonemi dla Zarządów Miejskich (art. 6 niniejszego statutu);

5. składanie Radzie Gminnej raportów o swej działalności, o obrotach pieniężnych, dokonywanych kapitałami gminnemi, i o stanie podległych instytucji;

6. powoływanie osób na urzędy, wskazane w punkcie 3 artykułu 19 niniejszego statutu, i zwolnienie ich z urzędów;

7. prowadzenie list ogólnych ludności żydowskiej i ksiąg stanu cywilnego Żydów, listy osób, mających prawo wyboru do Rady Gminej, tudzież wnoszenie sprostowań do metryk i wciąganie do ksiąg ludności opuszczonych aktów stanu cywilnego żydów.

8. wykonanie projektów, opartych na prawie a pochodzących od instytucji i osób urzędowych;

41) Sprawy, podlegające rozpatrzeniu Zarządu Gminnego, są rozstrzygane większością głosów. Przy podziale głosów na

dwie równe części wniosek upada.

Jeśli prezes Zarządu uzna, że jakakolwiek uchwała Zarządu jest niezgodna z prawem lub z uchwałą Rady Gminnej, to zawiadamia o tem Radę na najbliższem posiedzeniu.

42) Specjalna instrukcja, zatwierdzona przez Radę Gminną, dokonywa podziału zajęć między prezesem i członkami Zarządu Gminnego, ustala porządek zastępowania prezesa przez członków zarządu, sposób działalności instytucji gminnych, komisji i osób, zarządzających pozostałemi gałęziami gospodarki gminnej i jej zarządu, oraz zawiera przepisy, dotyczące wewnętrznego regulaminu Zarządu i podległych mu organów wykonawczych.

43) Celem sprawniejszego kierowania pozostałemi gałęziami gospodarki gminnej i jej zarządu, Rady Gminne mogą powołać do pomocy Zarządom Gminnym specjalne osoby, a w razie konieczności także specjalne komisje wykonawcze (art. 31 i uwaga). Komisja Wykonawcza znajduje się pod kierownictwem członka Zarządu Gminnego.

44) Ministrowi Spraw Żydowskich udziela się prawa przeprowadzania, przy pomocy wyznaczonych przez niego w tym celu osób, rewizji i kontroli działalności instytucji Samorządu Gminnego i prawa domagania się dostarczenia mu przez te instytucje wyjaśnień, oraz prawa pociągania do odpowiedzialności karnej i majątkowej osób winnych roztrwonienia majątku gminnego.

ROZDZIAŁ IV.

Dochody gmin żydowskich.

A. Zasady ogólne.

45) Źródłem dochodów gmin żydowskich są:

1. wpływy z dochodów ogólno-państwowych oraz wpływy, pochodzące z dochodów urzędów gubernjalnych, powiatowych i gminnych zarządów miejskich;

U w a g a I. Zgodnie z art. 5 ustawy o autonomji narodowo-personalnej z dn. 9 stycznia 1918 r.,—rozmiar wpływów, wskazanych w niniejszym punkcie, a przeznaczonych na sprawy, wchodzące w zakres kompetencji Żydowskich Samorządów Gminnych, powinien

odpowiadać stosunkowi proporcjonalnemu liczby ludności żydowskiej do pozostałej ludności.

Uwaga II. Wpływy wymienione w niniejszym punkcie mogą być zużytkowane wyłącznie na cele, na które zostały przekazane.

Uwaga III. Ministerstwo Spraw Żydowskich asygnuje pieniądze z sum, pochodzących z wpływów ogólnopaństwowych, na potrzeby swoich instytucji, gmin i wyższych jednostek organizacyjnych (art. 7 niniejszego statutu).

Uwaga IV. Aż do powstania gmin gubernjalnych i powiatowych (wyższych jednostek organizacyjnych), sumy, pochodzące z dochodów urzędów gubernjalnych i powiatowych, powinny być składane w Ministerstwie Spraw Żydowskich, które dzieli te sumy pomiędzy odpowiednie Gminy Żydowskie, kierując się ich potrzebami.

2) dodatek do państwowego podatku dochodowego, pobierany od ludności żydowskiej (45—52);

3) podatek spadkowy (53—60);

4) podatki i opłaty, ustalone przez specjalne ustawy, a pobierane od ludności żydowskiej;

5) wpływy z kapitałów, majątków, przedsiębiorstw, dochodów gminy żydowskiej i

6) różnego rodzaju dochody przypadkowe, wpływające na korzyść gminy, jako to: subsydja, ofiary, dary, testamenty i tp.

Uwaga I. Osoby, które wystąpiły ze składu gminy żydowskiej przed upływem bieżącego roku, nie są wolne od opłaty podatków.

Uwaga II. Instytucje państwowe, sądowe, administracyjne i podatkowe; osoby urzędowe, należące do wszystkich departamentów; samorządy miejskie, ziemskie, gminne i wiejskie, oraz towarzystwa ogólnoobywatelskie, ubezpieczeń i kredytowe są obowiązane udzielać Żydowskim Zarządom Gminnym, na ich życzenie, za pośrednictwem osób im podległych, prawa przeglądania i wybierania materjałów, wszelkich in-

formacji, dokumentów, dotyczących podatków i opłat ludności żydowskiej na rzecz Gmin (punkty 2, 3 i 4 niniejszego statutu).

Uwaga III. Dopłata wszelkiego rodzaju niedoborów i kar oraz podatków i opłat, ustalonych na korzyść gmin od ludności żydowskiej, odbywa się stosownie do przepisów ustawy o wpłaceniu niespornych pretensji skarbu (Z.. Praw t. XVI cz. 2 wyd. 1910 r.).

B. Opłata dodatkowa do państwowego podatku dochodowego, pobierana od ludności żydowskiej.

46) Opłata dodatkowa do państwowego podatku dochodowego, pobierana od ludności żydowskiej, ustanawia się w wysokości, nie przekraczającej 50% państwowego podatku dochodowego.

Uwaga I, Stopa opłaty dodatkowej powinna być jednakowa dla wszystkich, opłacających podatek skarbowy.

Uwaga II. Trzecia część opłat, określonych w niniejszym statucie, zostaje przekazana Ministerstwu Spraw Żydowskich i stanowi fundusz specjalny Ministerstwa.

47) Zarząd Gminy Żydowskiej prowadzi listę członków Gminy, opłacających podatek dodatkowy, oraz rachunkowość, dotyczącą podatku dodatkowego.

48) Wszyscy członkowie Gminy obowiązani są w terminie dwutygodniowym od dnia uchwalenia przez Radę Gminną opłaty dodatkowej zawiadomić Radę Gminną o okręgu podatkowym, w którym opłacają podatek państwowy.

49) Żydowski Zarząd Gminny ściąga dodatkowy podatek dochodowy zgodnie z przepisami, ustalonemi przez ustawę o państwowym podatku dochodowym.

50) W terminie miesięcznym od dnia wręczenia deklaracji płatniczej opodatkowani powinni wnieść opłatę dodatkową do depozytu Gminy Żydowskiej do miejscowej Kasy Skarbowej, lub też Gminnej według wskazówek, przez nią udzielonych.

51) Opłata dodatkowa, nie uiszczona w terminie miesięcznym od dnia wręczenia deklaracji płatniczej, jest uważana za niedobór. Przy ściąganiu opłaty pobiera się w tym wypadku

karę w wysokości, odpowiadającej karom przy państwowym podatku dochodowym.

52) Opłata dodatkowa za rok 1919, obliczona na zasadzie dochodów 1919 r., jest ściągana niezależnie od terminu ustalenia przez Radę Gminną stopy procentowej opłaty dodatkowej za rok bieżący.

53) Opodatkowanemu przysługuje, w terminie miesięcznym od dnia otrzymania deklaracji płatniczej, prawo założenia protestu przeciwko uchwale Zarządu Gminnego do wydziału administracyjnego odnośnego Sądu Okręgowego. Złożenie protestu nie wstrzymuje ściągania podatku.

C. Podatek dodatkowy od spadków.

54) Na wypadek śmierci członka Gminy Żydowskiej, majątek pozostały po zmarłym podlega opłacie podatku spadkowego na korzyść tej gminy żydowskiej w granicach terytorjum Ukraińskiej Republiki Ludowej, w której zmarły przebywał bezpośrednio przed śmiercią; jeśli to nie jest wiadomem—to na korzyść tej gminy żydowskiej w granicach terytorjum Ukraińskiej Republiki Ludowej, gdzie zmarł, a jeśli nie można ustalić tego — to na korzyść gminy, gdzie został pochowany; a jeśli i to nie jest wiadome — to opłatę spadkową otrzymuje ta gmina, która znajduje się najbliżej miejsca przechowania części jego majątku.

Uwaga: Obok majątku, wymienionego w niniejszym (54) artykule, podlegają opodatkowaniu spadkowemu także darowizny, przekazane spadkobiercom nie wcześniej, niż rok przed śmiercią ofiarodawcy, z wyjątkiem darowizn, nie przekraczających 1000 karbowańców rocznie na osobę; również podlegają opodatkowaniu darowizny, przekazane spadkobiercom w terminie dłuższym, niż rok przed śmiercią w razie, gdyby ofiarodawca zastrzegł sobie prawo do jakiegokolwiek zysku lub dochodu od tej darowizny.

55) Rozmiar podatku od kapitału spadkowego jest następujący:

Od majątku wartości od 5,000 do 10.000 karbowańców—1 proc,; od 10.000 do 20.000 karbowańców— 1 i pół proc.; od

20.000 — 50.000 karbowańców — 2 proc,; od 50.000 do 70.000 karbowańców—3 proc.; od 100.000 do 200.000 karbowańców—3 i pół proc., od 200.000—500.000 karbowańców—4 i pół proc,; od 500.000 karbowańców—5 proc.

Uwaga: Stopa podatkowa, określona w niniejszym artykule, jest pobierana przy przejściu spadku, albo też części jego, na rzecz rodziny i na krewnych w linji prostej, rodziców albo dzieci.

Od majątków, przechodzących w spadku na rzecz posierbów, braci i sióstr, zarówno rodzonych jak i przyrodnich po ojcu albo po matce,—na rzecz dzieci po zmarłych braciach i siostrach, oraz krewnych w linji bocznej trzeciego i czwartego stopnia, opłaca się podatek, zwiększony o 50 proc. w stosunku do zwykłego.

Od majątków, przechodzących na rzecz krewnych dalszych stopni lub też osób postronnych, pobiera się podatek zwiększony o 100 proc.

56) Spadkobiercy obowiązani są, w terminie miesięcznym od dnia przyjęcia spadku, zawiadomić odnośny Zarząd Gminny o wysokości spadku, a zarazem wnieść do kasy gminy odpowiedni podatek; w przeciwnym razie ściąga się od spadkobierców na rzecz gminy karę w wysokości, ustalonej przy ściąganiu kar przy podatkach bezpośrednich.

57) Jeśli w terminie miesięcznym Zarząd nie będzie zawiadomiony o spadku, wtedy wysokość tego spadku określa Zarząd Gminy, który ściąga podatek w drodze administracyjnej solidarnie od wszystkich spadkobierców w osobie kuratora majątku zmarłego. Spadkobiercy albo kuratorowie mogą, w terminie miesięcznym od daty otrzymania, wezwania wnieść zażalenie przeciwko uchwale Zarządu Gminnego do odnośnego Sądu Pokoju lub Sądu Okręgowego, zależnie od sumy podatkowej.

58) Jeśli spadkobierca nie poda istotnej wysokości spadku, o od ustalonej części spadku pobiera się podatek w podwójnej wysokości w stosunku do stopy, wskazanej w art. 55 i uwadze do tegoż artykułu.

59) Urzędy sądowe nie są uprawnione do wydawania odpisów uchwał, dotyczących przyznania praw do spadku i za-

twierdzenia testamentów, aż do chwili przedstawienia przez osoby zainteresowane zaświadczenia odnośnego Zarządu Gminnego o wpłaceniu podatku spadkowego na rzecz Gminy.

Uwaga: W wypadku pobrania podatku od masy spadkowej w osobie kuratora, podatek ten oblicza się według stopy, ustalonej dla osób postronnych. Spadkobiercom przysługuje prawo odebrania w terminie rocznym z powrotem nadwyżki ściągniętej kwoty.

ROZDZIAŁ V.

Wydatki Gminy Żydowskiej.

60) Do obowiązkowych wydatków Gminy żydowskiej należy:

1. wypłacanie sum na rachunek pożyczek, pretensji oraz na rachunek zobowiązań, przyjętych na siebie przez Gminę, a w tej liczbie — wypłata pensji miesięcznej współpracownikom Żydowskiego Zarządu Gminnego oraz zapomóg, wyznaczonych w sposób ustalony;
2. udzielanie różnym urzędom, instytucjom i departamentom zapomóg na urządzenie i utrzymanie fundacji naukowych, filantropijnych i innych instytucji użyteczności publicznej, zgodnie z uchwałami Rady Gminnej;
3. wydawanie wszelkich wypłat i wydatków, nałożonych na Gminę Żydowską uchwałą Rady Gminnej.

Uwaga: Uchwały Rady Gminnej, dotyczące przyznania zapomóg na urządzenie i utrzymanie instytucji użyteczności publicznej (art. 64 p. 2), powinny bezwzględnie zawierać termin, na który zapomoga została przyznana.

Jeśli w uchwałach Rady niema podobnej wskazówki, to zapomogę uważać należy za jednorazową.

61) Zgodnie z art. 64, dotyczącym pokrycia wydatków, dochody gminne mogą być przeznaczone na inne potrzeby Gminy w granicach kompetencji Żydowskiego Zarządu Gminnego.

62) Dochody od kapitałów gminnych, przeznaczonych na specjalne cele, mogą być zużytkowane na te potrzeby, na których zaspokojenie wymienione kapitały zostały przeznaczone.

ROZDZIAŁ VI.

Obrachunki dochodów i wydatków Gminy Żydowskiej.

63) Celem ściągania podatków i opłat gminnych i dokonania wydatków na zaspokojenie potrzeb Gminy, należy corocznie składać obrachunek wydatków.

64) Wszelka uchwała Rady Gminnej, dotycząca wydatków pieniężnych, może być wykonana jedynie wtedy, jeśli wydatki te są uprzednio przewidziane w odpowiednim kredycie, bądź z ogólnorocznego obrachunku, bądź też z dodatkowego obrachunku gminnego. Wyjątek stanowią uchwały, powzięte w wypadkach osobliwej wagi: klęski żywiołowej, wojny i t. p.

65) Do obrachunków należy wnieść: 1) wszystkie wydatki obowiązkowe (art. 64), 2) kapitał zapasowy, corocznie asygnowany w rozmiarze od 1—2% od dochodów, przeznaczonych na niedobory i nieprzewidziane wydatki.

Niezależnie od tego, do obrachunku wydatków wnosi się, według obliczeń Rady Gminnej, także i wydatki nieobowiązkowe (art. 64).

66) Pieniądze gminne w gotowiźnie, które nie mają określonego przeznaczenia i w końcu roku pozostają wolne, przelać należy do kapitału zapasowego, niezależnie od wskazanych w p. 2 art. 68 obliczeń.

67) W wypadkach niezbędnych, za zgodą Ministra Spraw Żydowskich, można asygnować pożyczki z kapitału zapasowego.

68) Dochody i wydatki, wciągnięte do budżetu należy podzielić na paragrafy, artykuły i punkty. Każdy paragraf powinien zawierać możliwie jednakowe według przeznaczenia wydatki.

69) Każda pozycja budżetu powinna powołać się na prawo i uchwałę Rady Gminnej.

70) Zarządy Gmin przedstawiają Radom Gminnym, nie poźniej niż 1-go listopada roku poprzedniego, do rozpatrzenia i zatwierdzenia wykazy wydatków oraz projekty budżetów.

71) Jeżeli budżet roczny Gminy nie zostanie zatwierdzony przed 1 stycznia roku obrachunkowego, wtedy pozostaje w mocy budżet roku ubiegłego zarówno zasadniczy, jak i dodatkowy; aż do zatwierdzenia nowego budżetu obowiązuje jedna dwunasta

część budżetu na każdy miesiąc.

72) Dodatkowy obrachunek roczny wydatków, opłat i podatków gminnych ustanawia się w takim samym porządku i na takich samych podstawach, jak i wydatki, opłaty i podatki, włączone do obrachunków rocznych.

73) Przy realizacji budżetu Zarząd Gminy może udzielać kredytów, wymienionych w każdym paragrafie, wyłącznie na przedmioty, które są objęte danym paragrafem. Przeniesienia swobodnych pozostałości z jednego paragrafu do drugiego można dokonywać na zasadzie uchwały Rady Gminnej. Przeniesienie kredytów z jednego punktu na drugi w granicach jednego paragrafu jest dopuszczalne za uchwałą Zarządu Gminnego.

Uwaga: Przeniesienie pozostałości, przekraczającej 3,000 karbowańców, może być dokonane za zgodą Ministra Spraw Żydowskich.

74) Prawo rozporządzania kredytami przysługuje osobom urzędowym, stojącym na czele instytucji i przedsiębiorstw, na których utrzymanie przeznaczone są te kredyty. Co rok Zarząd Gminy układa listę osób urzędowych wraz ze wskazówkami, dotyczącemi kredytów, któremi każda osoba oddzielnie ma prawo rozporządzać. Lista ta powinna być zatwierdzona przez Radę Gminną. Zakres praw osób, rozporządzających kredytami, jest określony przepisami, opracowanemi przez Radę Gminną.

75) Każdy rozkaz, wydany przez osobę rozporządzającą kredytem, dotyczący wydania sum pieniężnych, jest potwierdzony przez podpis buchaltera lub jego zastępcy, który tem samem poświadcza, że wydatek jest przewidziany w budżecie, że kredyt nie jest wyczerpany, że wydatek odpowiada normom, umowom i aktom o przyznaniu i innym dokumentom, świadczącym o jego legalności.

76) Czynności związane z gospodarką gminną dokonywają się drogą najmu, dostaw lub też drogą odnośnych rozkazów Zarządu Gminnego. Wybór sposobu wykonania czynności gospodarczej zależy od Rady; jeśli zaś Rada nie da podobnych wskazówek, wtedy wybór sposobu będzie zależał od Zarządu Gminnego.

77) Umowy, zawarte w imieniu Zarządu Gminnego celem wykonania zatwierdzonego obrachunku, posiadają moc obowią-

zującą dla Gminy, która ponosi odpowiedzialność pieniężną.

78) Zarząd Gminy układa budżet i wnosi go nie później niż 1-go maja Radzie Gminnej do zatwierdzenia.

ROZDZIAŁ VII.

Odpowiedzialność Gminy i osób urzędowych.

79) Osoby prywatne, towarzystwa oraz instytucje w razie naruszenia ich praw przez Żydowski Samorząd Gminny mają prawo do zażaleń na ogólnych zasadach (art. 4 postępowania cywilnego Zb. Praw, t. XVI, cz. 1 wyd. 1914 r.)

80) Na uchwały niezgodne z prawem, rozporządzenia i niedbalstwo instytucji i osób urzędowych, należących do Żydowskiego Samorządu Gminnego, można wnosić protesty na ręce Komisarzy Gubernjalnych (art. 30 niniejszego statutu); osoby prywatne, towarzystwa i instytucje powinny składać protesty do Oddziału Administracyjnego Sądu Okręgowego. Podstawa prawna protestów i zażaleń oraz sposób podawania ich są wskazane w artykułach 11—13 i P. 8—34 Ustawy o Sądach Administracyjnych (Zbiór Praw i Rozporządzeń Rządowych 1917 № 127 art. 692).

81) Wszelkie inne zażalenia na Zarząd Gminny, z wyjątkiem zażaleń, wskazanych w art. 80 niniejszego statutu, składać należy do Rady Gminnej.

Uwaga: Uchwały Rady Gminnej, dotyczące tych zażaleń, podlegają kontroli kompetencji Ministra Spraw Żydowskich.

82) Osoby urzędowe, należące do Żydowskiego Samorządu Gminnego, za postępowanie niezgodne z prawem podlegają osobistej i majątkowej odpowiedzialności, ustanowionej dla osób urzędowych ustawą z d. 2 kwietnia 1917 r. o karnej i cywilnej odpowiedzialności urzędników państwowych (Zb. Praw i Rozporządzeń Rządowych, 1917 № 86 art. 4920).

Zastępca Prezesa Rady Ministrów Ludowych
CZOPIWSKIJ.

Minister Spraw Żydowskich
P. KRASNYJ.

Spis rzeczy:

Aneksy.

W Wydawnictwie Biura Prasowego Organizacji Sjonistycznej w Polsce

ukazały się również:

MATERJAŁY
w sprawie żydowskiej w Polsce

pod redakcją J. Grynbauma.

Zeszyt I	cena	4 M.
„ II (Żydzi jako mniejszość narodowa)	„	10 „

Skład główny:

C. K. Organizacji Sjonistycznej w Polsce

WYDZIAŁ WYDAWNICTWA

Warszawa, Leszno 54, skrz. poczt. 158.